

RS

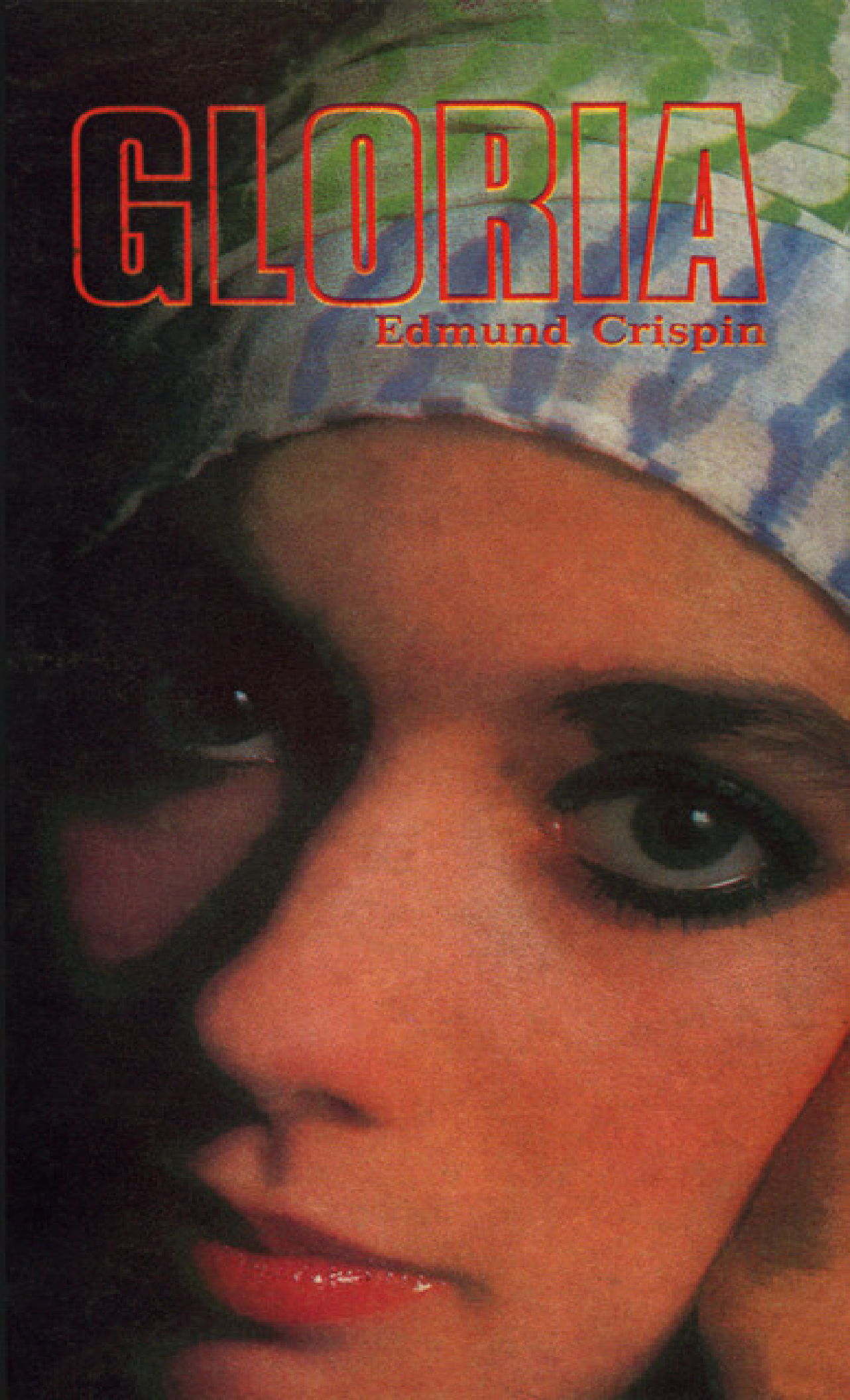
89

GLORIA

Edmund Crispin

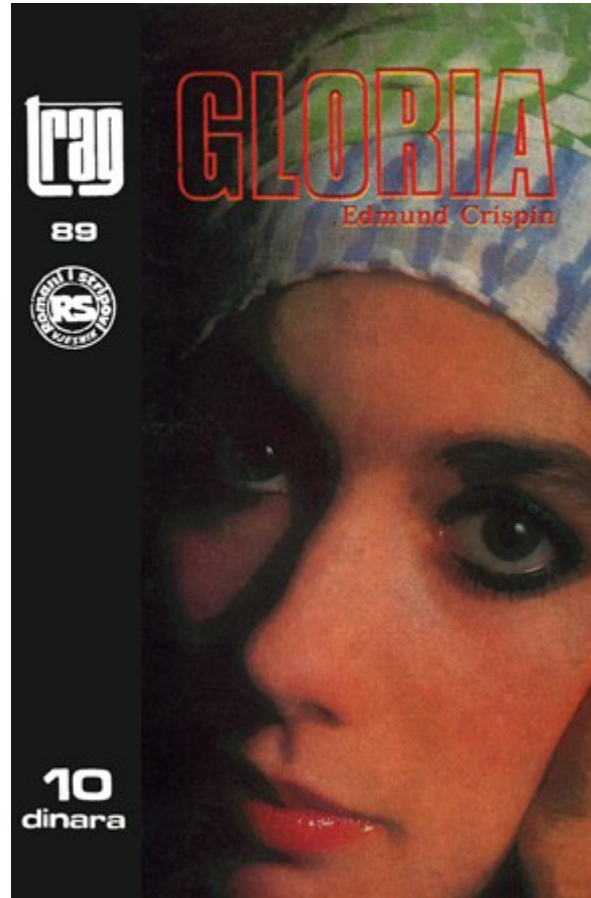
10
dinara

EDMUND CRISPIN: GLORIA

TRAG 89

biblioteka kriminalističkih romana

GLORIA. — Usred noći jedna mlada djevojka, nadobudna ali osrednja glumica, skače s mosta Waterloo u hladnu Temzu. Inspektor Capstick i detektiv Humbleby nastoje rasvijetliti okolnosti tog neobičnog samoubojstva, u tome im pomaže i Gervase Fen, sveučilišni profesor književnosti. Otkrivanje identiteta nesretne Glorije posve se zakomplicira kad zaredaju nove, neobjašnjive smrti... Služeći se vrlo vješto mašinerijom klasičnoga kriminalističkog romana autor uspijeva mješavinom zločina i humora oživjeti onu stranu »filmskoga kazališta« koja se gotovo nikad ne vidi na filmskim ekranima, stranu podvala i krvi, lažnih nada i velikih novčanih marifetluka. Premda se od romana ovakvog tipa rijetko kad može očekivati da bude značajnija kritika društvenih institucija, ovo djelo u ponečem to doista jest: ono je prava satira.

(Odlomak iz recenzije)

1

Ubodete li jedan krak šestara u Piccadilly Circus i zatim načinite krug polumjera od šesnaest milja, ustanovit ćete da su se oko njega smjestili najvažniji engleski filmski studiji — Denham, Elstree i drugi. Ako pak odlučite da iz Oxforda otputujete u Long Fulton, najbolje će biti da vlakom odete u London, a odande u Marylebone. Kroskontri putovanje se otegne i vraški je zamorno. Presjedate čak četiri puta, na sve manjim, starijim i neuglednijim stanicama, tako da ujedno prisustvujete lekciji o dramatičnoj povijesti engleskih željeznica — unatrag, naravno. Pridodamo li tome i otrcani autobus polupanih stakala, nikome ne bismo savjetovali da se odvaži na taj put.

Međutim, Gervase Fen ustrajno je i stoički podnosio sve te nedaće. To u prvom redu valja pripisati njegovoj nastranosti, ali i tome što bi ga dolazak proljeća uvijek umrtvio. I tako je krivudanje kroz propupali ožujski krajolik brzinom od dvadeset milja na sat izvanredno odgovaralo raspoloženju koje ga je bilo obuzeto.

Ustavši u šest ujutro, do deset je mirne duše mogao stići u Long Fulton, a to je vrijeme kad obično počinje timski rad na scenariju. Budući da se nikad nije počinjalo točno, već pola sata ili sat kasnije, imao je dovoljno vremena da u kantini popije kavu ili da prošetala između naizgled otrcanih zgrada u kojima su se stvarala djela koja bi svečanu premijera obično imala u kojem od vodećih kinematografa West Enda. Fen iz takvih filmova nije izvlačio bogzna kakvo zadovoljstvo i bio je daleko od pomisli da su oni prijeko potreban privjesak »dobroga života«. A sad se obreo u studiju jer je filmskim ljudima bio potreban stručnjak za život i djelo engleskog pjesnika Popea.

I baš tom prilikom — a bio je to njegov treći posjet studiju — dok su oblaci prelijetali nebom, a sunce sjalo, prvi je put čuo ime djevojke Glorije Scott.

Studiji su očito »uništili« selo, o čemu se podigla prašina i u »Timesu«, premda se o prijašnjem Long Fultonu nije moglo reći mnogo dobra: jednolična arhitektura, bez ikakvih povijesnih ili literarnih asocijacija koje bi zaslužile makar redak u najopširnijem vodiču. Pa ipak, čini se da bi se mještani svojski oduprli pokušaju da ih netko »zaštiti« od najeзде »Leiper Combinea«, jer im je izgradnja studija omogućila ne samo da se dva puta na tjedan dive

božanstvima filmskoga svijeta nego i da raznovrsnim smicalicama iz svega toga izvuku i novčanu korist. Poput neke divlje Danaje. Long Fulton je bio zaveden neodoljivim dražima zlata i modernih idola.

Studiji su se natisnuli u samo središte Long Fultona. Prijeteći nadneseni nad crkvu, ta gomila neskladno nabacanih zgrada bila je nalik na igračke nekog divovskog djeteta odbačenih u kut dječje sobe. Prema cesti je bilo nešto nalik na pročelje, ali bi, barem za esteta, bilo mnogo bolje da takvo pročelje nikad nije bilo podignuto. Uska cesta bila je doslovce zagušena živim prometom, a rezultat su bila oštećenja na svakom koraku. Bilo je i ostataka zračnog bombardiranja, a neke skele, što su se vrtoglavo uzdizale iznad nekih zgrada, doimale su se kao da će ih poput treščica otpuhnuti malo jači vjetar.

Ni unutra nije bilo bolje. Nailazili ste na krivudave pukotine u zidu, a sa stropa bi vam svakoga časa na glavu otpala boja. Prašina je u punom smislu riječi vladala tim prostorima koji se nisu mogli pohvaliti čistoćom, a barem trećina telefona uvijek je bila pokvarena.

Topografija unutar kompleksa bila je iracionalna i nedokučiva. Naravno, bilo je i nekoliko orijentacionih točaka, kao npr. Muzički odjel i Odjel za scenarije, a sve ostalo bile su na dlaku slične prostorije golih zidova u kojima su bili stol, stolci i neizbježivi telefon. Čini se da je takvom studiju više od svega potrebno središte. To bi mogao biti glavni ulaz, ali su ovdje bila čak tri ulaza, potpuno ravnopravna. Jedina prednost jednoga od njih bila je u tome što ste kroza njega mogli doći do mjesta koje tražite, a na preostala dva niste. Jednakost se očitovala i u tome što ni na jednom niste mogli dobiti obavijesti, niti vas je itko mogao uputiti na pravo mjesto.

Neupućenih je, uostalom bilo malo. Jasno, organizacija ih ničim nije hrabrila da dođu i ostanu. Pretpostavljalo se da će se Leiperovi službenici u svojim svakodnevnim poslovima lako snaći u takvoj zavrzlami. Osim njih, naravno, bilo je i brojnih drugih tehničara, stenodaktilografkinja besprijekorne frizure, kamermana, svježih obrijanih mladolikih direktora, nešto starijih producenata, glumaca, glumica i mnogih drugih. Ukratko, Long Fulton bio je uvaženo svetište modernog čovjeka. Međutim, te ljude nije iskvarila taština. Bili su svjesni ružnih nedostataka posla kojem su se posvetili i neprestano bi se čudili, a ponekad i gnušali počasti kojima su ih

obasipali milijuni obožavalaca. Blještavilo filmske karijere ponekom bi samo rijetko udarilo u glavu, pa ako je djevojka po imenu Gloria Scott možda i patila od obmane veličine, imala je i ispriku: bila je mlada, a nije bila bogzna što. Ali, njezina smrt (i strašne posljedice koje je izazvala) možda su baš zbog toga zaprepašlavala što je bila tako beznačajna. Kao kad bomba eksplodira u području koje su vlasti u povjerenju proglasile potpuno sigurnim.

2

Od autobusa do »Medvjeda« nije bilo daleko i Fen je toga jutra koračao Glavnom ulicom s otvorenim »Ambasadorima« u ruci. Uto se kraj njega zaustavio auto.

— Možete li mi reći vozim li prema filmskom studiju? — ogłosi se netko iz auta.

Polovica Fenove svijesti bila je zaokupljena junakom iz romana, a drugom je odgovorio potvrdno. Upravo se spremao da bolje objasni put do studija kadli začuje usklik.

— Profesore Fen! — poviče čovjek u autu srdačno. — Kakva ugodna slučajnost! Kako ste?

Fen se trgne iz obamrlosti u koju bi ga uvijek uljuljala proza Henryja Jamesa, sagne se i virne kroz prozorčić.

Poput dobro raspoložena patuljka, za volanom je sjedio malen, uredan čovjek od pedesetak godina. Imao je sivu kosu, okruglo, glatko obrijano ružičasto lice i nevine plave oči. Glavu mu je krasio sivi »homburg«, a na nogama su mu blještale smeđe cipele. Doimao se poput uspješnog trgovačkog putnika s blagim sklonostima prema ljepoti i kulturi uopće. Možda se i trudio proizvesti takav učinak jer bi baš takva kamuflaža i te kako dobro došla kad bi se uhvatio ukoštac sa svim zapetljanim slučajevima londonskog kriminala. Pa ipak, vanjština mu je odražavala narav: bio je prijatan, miran i naobražen, i premda su mu te značajke neosporno koristile u poslu što ga je obavljao u Scotland Yardu, uvijek bi uspješno odolijevao napasti da ih pretjeravanjem ne pretvori u namještenu pozu.

— Humbleby! — poviče Fen pružajući ruku kroz prozorčić. — Koliko je prošlo otkako se nismo vidjeli! Dvije godine, tri...

— Manje od dvije, čini mi se — kimne Humbleby odavši priznanje vlastitom pamćenju. — Od afere Sannford. Koliko sam čuo, još niste ušli u Parlament. Dobro ste uradili. Znete li da...

Minutu-dvije bezbrižno su čavrljali o slučaju koji ih je zbližio, o bivšoj prostitutki otrovanoj poštanskom pošiljkom. Fen se odjednom trgne.

— Zašto ste, zaboga, krenuli u studio? Službeno?

— Tako nekako — kimne Humbleby. — Ako se pravo sjećam, takve ste slučajeve nazivali »kriminalnim zadacima za blagdan«.

Ništa senzacionalno... Jesam li na pravom putu?

Fen mu pokaže rukom.

— Eno ga, to su one maštovite bijele zgradurine iza drveća. Ulaz je lijevo. Budući da i ja idem onamo, povežite me.

— Naravno — otvori Humbleby vrata i Fen uđe. — Što to čitate?

— »Ambasadore«.

— Pravi narkotik. Uvijek mi se činilo da bi na Henryja Jamesa trebalo primijeniti Zakon o opasnim drogama.

Humbleby nije bio nikakav vozački talent i auto se u grčevima probijao kroz gotovo praznu ulicu. Neki pas, koji je očito krivo protumačio namjere vozača, iznenadio ih je s pločnika drhtavim lavežom, a Humbleby mu u prolazu isplazi jezik.

— A vi, dolazite li slučajno ili profesionalno?

— Ovo posljednje — reče Fen, pa se ukoči kad su se primakli zavoju i nije se opustio sve dok ga nisu uspješno prošli. — Honorarni posao. Radim kao literarni savjetnik u vezi s nekim filmom.

— Ma nemojte! O kojem filmu je riječ?

— Film se temelji na životu Popea.

— Pape! Kojega, hajde da pogodim... Klementa, Pije...

Fen se zapilji u sugovornika.

— Aleksandra, naravno.

— Znači... Borgia...

— Ne budite smiješni, Humbleby. Zašto bi im bio potreban profesor engleskog za nekog Borgiju. Riječ je o engleskom pjesniku Popeu.

— Ah... bilo mi je na jeziku — posramljeno Humbleby objesi nos.

— Ali, zar u njegovu životu ima išta što bi se moglo iskoristiti komercijalno?

Fen odrečno zavrti glavom. Upravo su stigli do ulaza. Ušli su ne skrećući pažnju vrataru. Inače je valjalo pokazati propusnicu, no na to se slabo pazilo.

— Pa zašto onda snimaju takve filmove?

— Otkako je umro Andrew Leire, a njegov brat...

Humbleby ga nije slušao, tražeći među skupim limuzinama slobodno mjesto na parkiralištu. Napokon je jedno pronašao i oprezno uvezao svoj auto.

— Da... nešto ste rekli...

— Kad je vlasnik filmske kompanije umro, naslijedio ga je brat Giles Leiper.

Fen pokaže na veliki natpis iznad pročelja. Nekoliko je radnika već tri tjedna bez mnogo poleta zamjenjivalo stari natpis novim: GILES LEIPER FILMS INC.

Humbleby ugasi motor, iz usta izvadi cigaru oprezno joj razgledavši vršak.

— Ipak ne razumijem...

— Sad ću vam objasniti. Giles je čuveni literarni ekscentrik. On vjeruje da Shakespeare nije napisao većinu drama i komedija koje mu potomstvo pripisuje, i o tome je izdao dosta prljavu knjižicu. Za njega je Dryden bio impotentan, a iz incestualnog odnosa između Emily Bronte i Bramwella nastali su »Orkanski visovi«. Leiper i o Popeu ima određeno mišljenje. Znete li »Odu u spomen nesretne gospođe«?

— Od doktora Johnsona — oprezno će Humbleby svjestan toga da se kreće na klisku terenu. — Obično je smatraju apologijom samoubojstva.

— Tako je...

— Meni se sviđa — oduševi se rumeni čovječuljak i počne patetično recitirati stihove.

— Molim vas... — prekine ga Fen, izvadi iz džepa kutiju, uzme cigaretu i pripali je. — Čini se da ste nešto pobrkali. To je elegija o ženi koja se ubila jer ju je napustio suprug. Pjesnik...

— Da, sjećam se točno...

— Pjesnik, osim što u pjesmi izražava tugu zbog samoubojstva, ističe i uvjerenje da će osveta stići ne samo supruga već i njegovu cijelu obitelj.

— »Dok će drugi sprovodi...« — recitirao je Humbleby svečano — »... potamnjeti put«.

— Pocrnjeti put... pocrnjeti... — ispravi ga profesor. — Naslućuje se tko je bila ta žena, ali ne postoji nikakav dokaz da je Pope osobno bio umiješan u taj slučaj. Eh, sada nastupa Giles Leiper.

— Konačno!

— On vjeruje da je Pope ipak bio umiješan. Nedavno je o tome u novinama napisao članak. Pope je s tom ženom navodno imao odnos i zbog toga ga je njezina smrt toliko potresla.

— A film?

— Film se temelji baš na toj pretpostavci, premda u njemu ima još koječega. Tu je i lady Montagu, pa Addison i Swift. Ovaj posljednji je prikazan kako lunja poljima i piše »Gullivera«, istodobno zauzeti erotskim željama prema Stelli. Tu je i Bolingbroke...

— I Dryden i Wycherley — nasmijulji se policajac. — Vjerojatno i Händel i kraljica Ana. Oh, nikako neću propustiti taj film! Dokle ste došli?

— Još nije postavljen.

— Postavljen?

— Oprostite. Taj prokleti žargon je priljepčiv. Htio sam reći da smo tek u pripreмноj fazi. Radimo na scenariju — reče Fen i pogleda na sat. — Zbog toga sam i došao.

Humbleby baci ostatak cigare kroz prozorčić.

— Vjerojatno vam se žuri?

— Pa... ne osobito. No, recite mi što zapravo vi tu radite? Ako nije suviše povjerljivo.

— Nimalo — smrkne se Humbleby. — Budući da poznajete ovdašnje ljude, mogli biste mi pomoći.

— Je ti riječ o zločinu?

— Samoubojstvo jest zločin. Ali ovo nije ništa osobito, osim što je jadnica bila vrlo mlada. Čini se da se u posljednji čas predomislila, ali je već bilo prekasno — reče Humbleby i duboko udahne poput čovjeka koji se našao pred neugodnim zadatkom. — Jeste li slučajno upoznali neku Gloriju Scott?

3

Nekoliko čistačica, mrzovoljnih postarijih žena, ušlo je u studio, izmijenivši hrapavim, neprijatnim glasovima nekoliko rečenica s vratarom. Radnici na skelama prekinuli su posao, okrepljujući se hladnim čajem. Udaljeni tresak ukazivao je na istovar drvene građe.

— Gloriju Scott? — ponovi Fen posljednje riječi svoga sugovornika. — Nisam, ne sjećam se da sam joj ikad čuo ime.

Humbleby je prstima odsutno tapkao po ovratniku svoga kaputa.

— Nisam sasvim siguran je li ovdje zapravo radila. Ali odavde nas je nazvala neka gospođica... — inspektor napregne pamćenje—... Ah, da, gospođica Flecker. Poznajete li je?

— Ne poznajem — zaniječe profesor Fen. — Dosad mi niste mnogo rekli. Molim vas, objasnite mi sve redom.

— Jeste li pročitali jutrašnje novine?

— Samo »Times« i »Mail«.

— U »Mailu« je pisalo o tome. Objavljena je i fotografija djevojke i poziv policije da se javi tko je pozna.

Fen iz džepa izvuče novine i letimično preleti preko naslova.

— Evo ga! — reče Humbleby pokazavši prstom fotografiju.

Prikazivala je zgodnu, naoko zlovoljnu djevojku od najviše dvadeset godina. Bila je jedna od onih zamamnih ljepotica kakve u prvi plan izbacuje filmska industrija. Zналаčko osvjetljenje oštro joj je istaklo usne, nos, vrat i grudi. Popratni tekst bio je oskudan: samo poziv onima koji je poznaju da se jave policiji.

— Slične fotografiji — započne Fen zamišljeno — izvještene su po oglasnim ormarićima gotovo svih kazališta u zemlji. Što je zapravo bila... crnka, crvenokosa ili pepeljasta? Na crnobijelim fotografijama teško ih se može razlikovati.

— Bila je kestenjasta... kad sam je ugledao. Iz Temze su je izvlačili mokru, blatnu i obavijenu riječnim biljem.

U Fenovu pogledu ogledalo se razumijevanje.

— Kad se to dogodilo?

— Jučer rano ujutro, točnije u dva ujutro. Taksi ju je pokupio na Piccadillyju gdje je razgovarala s nekim čovjekom na kojega vozač nije obratio posebnu pažnju. Krenuli su u Stamford Street na drugoj obali rijeke, ali je na sredini mosta Waterloo naredila vozaču da zaustavi taksi. Bila je prilično uzrujana i vozač ju je zabrinuto otpratio

pogledom dok je trčala prema ogradi. Kad mu je sinulo što je naumila, potrčao je za njom. Most je bio gotovo prazan, i baš tada je naišao policijski auto. Policajci su odmah shvatili što se događa. Vozač je djevojku zgrabio za haljinu,, ali se ona otrgla, vrisnula i bacila u vodu. Pala je s one visine i možete zamisliti što to znači. Jedan je policajac skočio i zaronio da je izvuče, ali kad ju je dovukao na obalu, već je bila mrtva.

Čistačica više nije bilo na ulazu, ali je na sakriven izlaz slijeva nahrupila grupa bučnih tesara u radnim kombinezonima. Fen ih nije zamjećivao. U mislima je bio na mostu Waterloo, zureći duboko dolje u onoga koji je strujom kroz pličake i blato za sobom vukao beživotno tijelo djevojke kestenjaste kose.

Sunce se ponovo pomolilo iza oblaka, ali Fen je unatoč toplini zadrhtao, osjetivši na licu noćni vjetar, a u nosnicama miris rijeke za oseke. Takve su vizije obično iskrivljene, nepotpune i ne doprinose mnogo rješavanju takvih slučajeva, ali Fen bi se od njih teško otrgao...

— Da, nastavite.

Humbleby se nelagodno promeškolji, osjetivši da se čovjek u trenucima kad je najiskreniji možda doima izvještačeno.

— Slučaj je, naravno, preuzeo odjelni viši inspektor. A on mi je šurjak. Prije mnogo godina, tada je još bio narednik, dok smo radili na istom slučaju, upoznao je moju sestru i zaljubio se... U svakom slučaju, nismo se dugo vidjeli, a jučer, budući da sam na dopustu, skoknuo sam u stanicu i on mi je sve ispričao. Kao što naslućujete, poteškoća je u tome da se nađe netko tko bi djevojku identificirao. Na mostu je, istina, ispustila torbicu, ali u njoj nije bilo ništa vrijedno spomena osim fotografije.

— Na poleđini...

— Nismo ništa našli, ni ime fotografa ni žig.

— A odjeća?

— Sva je bila nova i bez ikakvih oznaka.

— A adresa? — upita Fen iznenađen što je Humbleby vjerojatno zapostavio jedinu nit koja bi ih mogla dovesti do rješanja problema.

— Adresa što ju je dala vozaču taksija?

— Ni od kakve koristi. Pronašli smo kuću u koju se djevojka uselila dan prije toga, ali nam to nije pomoglo da je identificiramo. Gazdarici

je, doduše, rekla svoje ime, ali je starica prigluga i nije ga upamtila. Čini se da se sama sudbina zavjerila da nam podmeće klipove.

— A među njenim stvarima... je li bilo dokumenata?

— Naravno. I tu počinje zavrzlama — reče Humbleby, ali se na časak prekine, očito zadovoljan što će napokon saopćiti nešto u najmanju ruku čudno. — Netko je prije nas pretražio njene stvari.

Jato kosova preletjelo im je iznad glava pogledavajući znatiželjno na krovove studija.

— I što je taj netko tražio? — upita Fen.

— Bilo kakav podatak po čemu bismo je identificirali... dokumente, fotografije, početne stranice knjiga. Sve je odnio, čak oznake praonice rublja i adresu na kovčegu. I ma tko to bio, posao je uradio savjesno. Nismo pronašli ništa što bi mu promaklo oku.

— To je doista čudno — reče Fen tupo. — Dobro, da je bila ubijena... Jeste li sasvim sigurni...

— U to nema nikakve sumnje. Ubila se sama. Ali, možda je nekome stalo da prikrije motiv zbog kojega je to uradila, nekome tko neće da to izbije na vidjelo, pa je izabrao... Hm, možda je bila u drugom stanju? Saznat ćemo kad autopsija bude gotova.

— Čudno — zaklima Fen glavom. — Ma tko bio odgovoran za njezinu smrt, zacijelo je svjestan toga da će policija unatoč svim njegovim naporima naposljetku saznati tko je ta djevojka. Osim ako...

— Osim ako...

— Spomenuli ste da se zove Gloria Scott.

— Tako nam je preko telefona rekla gospođica Flecker.

Fen sumnjičavo zaklima glavom.

— Hm, ne bih vam htio ništa sugerirati, ali mi se čini da je posrijedi umjetničko ime.

Humbleby se zamisli.

— Gloria — promrmlja više za sebe. — Znam na što mislite. U tom se slučaju ubojica trudi da joj prikrije pravi identitet.

— Baš to... ali to je samo pretpostavka. Da najprije raščistimo neke stvari. Na primjer, ima li znakova koji upućuju na to kada je neznanac prekopavao po Glorijinoj sobi?

Humbleby se prestane poigravati kvakom na vratima.

— Ima, i to nedvojbenih. Neznanac je bio u sobi jučer prijepodne.

— Nakon toga što se ona ubila?

— Nakon toga što se ubila. Nije potrebno da iznesem sve pojedinosti, ali otkako se uselila. a to je bilo u četvrtak, tj. prekjučer poslijepodne, od tada do jučer ujutro oko devet sati nitko nezamijećen nije mogao ni ući ni izaći, niti se zadržati dovoljno dugo da obavi svoj posao. Nitko osim gazdarice, ali na nju nemamo razloga sumnjati. Jučer prije podne bili smo zauzeti i glavni inspektor i ja, a kad smo oko pet došli da pretražimo djevojčinu sobu, bilo je prekasno. Nitko nas je pretekao — reče Humbleby, te se pun očekivanja zagleda u Fena. — Možete li iz svega toga nešto zaključiti?

— Vrlo malo protegne Fen dugačke noge koje je počeo hvatati grč.

— Doista vrlo malo. Možda taj pokušaj da joj se prikrije identitet uopće nije povezan sa samoubojstvom, i u tom je slučaju rješenje zasad nedokučivo. Ali, ako jest povezan, nameće se pitanje: kako je ta nepoznata osoba znala da se djevojka ubila? Jesu li vijest objavile jutarnje novine?

— U nekoliko redaka. Fotografija nije bila objavljena, niti je spomenuto ikakvo ime... jer ga nije ni bilo.

— Možda je naš neznanac prisustvovao prizoru na mostu kad se djevojka bacila u rijeku. I onda kad su je izvlačili na obalu. Je li bilo mnogo promatrača?

— Nekoliko... Da, nije isključeno... — Humbleby je ubacio mjenjač u prvu brzinu, zatim se vraški pomučio dok je ručicu vratio u prijašnji položaj. — Neosporno je — reče zadihano — da je slučaj zapetljan.

— Ostavite taj mjenjač, Humbleby — opomene ga prijatelj. — Slomit ćete nešto, zaboga. Da, trebalo bi što više saznati o toj djevojci. A ako sam pravo razumio, zbog toga ste došli.

Humbleby je skinuo ruku s mjenjača zureći u njega s gnušanjem. Zatim iz džepa izvadi komadić papira i na njega napiše: »Budi oprezan — mjenjač si ostavio u brzini.« Pa nasloni papirić na prednje staklo.

— Da, zbog toga sam i došao. Ta djevojka. .. Flecker... koja je u novinama vidjela fotografiju, nazvala me je, a ja sam joj rekao da ću doći ovamo da je saslušam. Istini za volju moram priznati — reče Humbleby povjerljivo — da sam uvijek želio iznutra razgledati pravi filmski studio, i sad mi se pruža prilika.

Grč koji je Fenu zahvatio nogu postao je u skućenom prostoru nepodnošljiv. On naglo otvori vrata i iziđe, što je bio znak da je razgovor završen.

— Žao mi je, ali ako ne požurim, zakasnit ću. Možemo li se sastati na ručku?

— Pričekajte — poviče Humbleby pomakavši se žurno na drugo sjedalo. — I ja ću s vama. Pomozite mi da pronađem tu djevojku.

— Sumnjam da vam u tome mogu pomoći. No, trudit ću se koliko budem mogao.

Pošli su pošljunčanom stazom do najbližega od triju ulaza, popeli se stepenicama i ušli. Monogram A. L. F. jedva se nazirao na blijedom mozaiku na podu. Zdesna je ispod imitacije rimskoga luka bila vratarnica, ali za stolom nije bilo nikoga. Dalje se pružao hodnik s mnogo vrata s obiju strana, a na svima je bio natpis PRIVATNO. U filmskim se studijima panično plaše požara, pa je svuda bilo kablova, šmrkova i aparata za gašenje. Inače nije bilo ničega više ničega što bi ukazivalo da tu žive i rade ljudi. Zatečeni tom ledenom tišinom, Fen i Humbleby na časak zastanu.

— U svojoj naivnosti — promuća Humbleby — zamislio sam studio posve drugačije. No možda to nije ono pravo...

Usred rečenice prekinu ga koraci iz lijevog prolaza praćeni grčevitim kašljem. U predvorje uđe nizak, vitak muškarac od tridesetak godina, pritišćući rupčić na usta. Imao je tamno simpatično ružno lice uljepšano velikim lijepim očima: Humbleby, koji je dosta redovito posjećivao kazališta, odmah ga je prepoznao.

Očito ga je prepoznao i Fen.

— Vi ste bolesni.

— Vraga sam bolestan — zakriješti došljak. — Da nemate slučajno malo viskija?

— Ni kapi.

— Čovjek bi pomislio da se i u ovoj rupi može nabaviti viski, ali se ljuto vara. Moram čak u selo... Uzgred rečeno, sastanak je odgođen do jedanaest. I to ne u trinaestici nego u CC, ako znate gdje je to. Oh, Leiper neće prisustvovati radu na scenariju, pa neću ni ja ako... ako se ikako budem mogao izvući — reče on i krene prema vratima. — Od svih prokletih filmova koje smo dosad...

— Samo trenutak! — zaustavi ga Fen. — Gdje bih mogao naći gospođicu Flecker?

Čovjek se zaustavi. Lice mu porumeni i on prije odgovora dvaput valjano kihne.

— Flecker? Nije li to djevojka koja radi u Glazbenom odjelu?

— Gdje je taj odjel?

— Oh, lako ćete ga naći — pokaže on rukom. — Pođite tamo, pa desnim hodnikom, zatim... Oh, prokletstvo, tamo je nešto drugo. Da počnemo iz početka . . . ovako, pođite lijevim...

— Pa vi nemate pojma gdje bi to moglo biti — reče hladno Fen.

— Imam, kako da nemam. Do đavola, pa bio sam tamo. Neprilika je s tim našim studijom što vam se čini da se sve udvostručuje, nikad se nešto ne ponovi točno. Uvijek su neki hodnik ili soba drukčiji. Znaite što! — čovjeku je očito sinula spasonosna pomisao — Pitajte nekoga. To će biti najbolje... — i on ode zagrcnut novim kašljem.

— To je Stuart North, zar ne? — upita Humbleby izgovorivši glumčevo ime s mnogo poštovanja. — Nisam znao da se posvetio filmu.

— Dosad je snimio samo jedan — reče Fen. — »vizu za nebo«. Njemu su namijenili ulogu Popea u filmu o kojem sam vam pričao.

— Uvjeren sam da će biti dobar Pope. Likom odgovara, pogotovu ako ga još malo unakaze. I licem mu naliči.

— Mislim da ga ipak neće previše unakaziti — reče Fen neodređeno. — Nego, da potražimo taj glazbeni odjel. Budući da mi je sastanak odgođen, poći ću s vama.

Za put su upitali plavokosu stenodaktilografkinju koja se spremno odazove molbi da ih odvede u Glazbeni odjel. Prolazili su praznim hodnicima, uspinjali se i silazili stepenicama. Napokon ih je zaustavila pred vratima bez ikakva natpisa, rekavši im da su stigli na pravo mjesto. Zahvalili su joj i ušli.

Našli su se u sobi u kojoj je osim dva pisaća stola i ormarića za spise bilo nekoliko mladića i djevojaka koji su bezbrižno čavrljali, hihotali i pili čaj. Priđe im mladić prijazna lica i upita ih što žele.

— Tražimo gospođicu Flecker — objasni mu Humbleby.

— Pogledat ću je li slobodna — reče mladić, odloži šalicu i otvori vrata susjedne sobe. — Judy — pozove — traže te dva muškarca.

Vlasnica prijatnog i pomalo šuškovog glasa htjela je znati tko je to traži.

— Inspektor Humbleby iz Scotland Yarda — predstavi se Humbleby.

— Ovaj, Judy, tu je...

— Dobro, već sam ćula — oglasi se djevojka iz druge sobe. — Reci im da uđu... izvolite, inspektore. Johnny, donesi još ćaja.

4

Kad su ušli, iza stola natrpanog svim i svačim ugledali su djevojku glatke crne kose, hladnih sivih očiju i glatke puti. Imala je dva rijetka svojstva pripadnika svoga spola: široka ramena i duge noge. Na sebi je imala tamnoplavi kaput, očito rađen po mjeri, suknju i bluzu s koje je blistao dijamantni broš. Da joj oči nisu svjetlucale pomalo podrugljivo, moglo bi se reći da je dražesna.

— Dobar dan, inspektore. Izvolite sjesti.

S prozora se vidjelo raskršće asfaltiranih putova, a u jednom se uglu nazirala tesarska radionica. Humbleby se oprezno spusti u naslonjač kraj stola.

— Ovo je profesor Gervase Fen. On mi... — Humbleby se zbunjeno prekine — ... kako da kažem, pomaže.

— Kako ste! — obrati se Fen gospođici Flecker.

— O vama sam, naravno, čula. Nadam se da ćemo se sresti. Kako napreduje film?

Fen sjedne na rub pisaćeg stola budući da u sobi nije bilo drugog stolica.

— Pa, rekao bih da baš ne napredujemo, ali budući da se u sve to mnogo ne razumijem, teško mogu ocijeniti... Mnogo se svađamo.

— Tako je to uvijek — osmijehne se gospođica Flecker podrugljivo. — A kad se Craneovi nađu na okupu, to ne djeluje nimalo umirujuće.

— Craneovi?

— Vjerojatno ste čuli za Madge Crane — reče crnokosa djevojka s dijamantnim brošem na bluzi — ako već niste čuli za njezinu braću.

— Zatim se okrene Fenu. — Madge je preuza ulogu lady Mary, zar ne?

— Izbacivši iz svoje uloge sva neuzgodna mjesta — reče Fen ozbiljno.

— Znači, ona je zvijezda! — oduševi se Humbleby.

— Zar za nju zaista niste čuli? — nasmijulji se gospođica Flecker. — Madge je jedna od prvih dama britanskog filma.

— Prva da... — Humbleby zbunjeno zatrese glavom. — A to znači...

—... da više nije prisiljena da na filmovima samo pokazuje noge i grudi. Tako mnogima ušteduje trud jer je njene noge i grudi trebalo snimiti vrlo oprezno da bi sličile na nešto.

Na vratima se pojavi Johnny sa dvije šalice čaja.

— Keksa više nema — objavi bez ikakve grižnje savjesti — pa ćete morati... Judy, oni u studiju broj dva žale se što se Griswold nije pojavio. Gdje je?

— Otišao je u Denham da posjeti Muira i vjerojatno će zakasniti. Umiri ih, Johnny, umiri ih. Reci im da sjednu i vježbaju neku simfoniju. Je li Irekand već stigao? —

— Još nije.

— Pripazi kako se prema njemu ponašaš.

Kad je Johnny izišao, na stolu zazvoni telefon.

— Prokletstvo... oprostite — ispriča se gospođica Flecker podigavši slušalicu. — Oh, dobro jutro, Bush.

Razgovor je potrajao minutu-dvije, a kad je završio, djevojka pogleda posjetioce kao da se ispričava.

— Oprostite, uletjeli ste u pravu gužvu. Možda nas sada pet minuta ostave na miru — reče, pa uzme šalicu i otpije gutljaj čaja. — Oh, Johnny — odjednom poviče sva izvan sebe, a kad se mladić pojavio na vratima, ona mu dobaci: — Pođi Loringu i reci mu da Bush čeka podatke da bi napisao glazbu za četvrti i peti prizor »Bijega iz čistilišta«. I neka bude bolje nego prošli put. Još nešto, pobrini se da nas idućih desetak minuta nitko ne ometa.

Johnny kimne i izgubi se, a djevojka se spusti dublje u stolac duboko odahnuvši.

— Nemojte zamjeriti.

— Oh, ni najmanje — osmjehne se Humbleby. — Mi bismo se vama morali ispričati što vas ometamo u poslu.

Zatim iz džepa izvadi notes i olovku, pa pročistivši grlo, prijeđe na stvar:

— Što se tiče one djevojke...

— Možete li mi reći — prekine ga ona usred rečenice — zašto vas to zanima?

— Naravno — reče inspektor koji ju je promatrao na svoj neupadljiv način iza kojeg se krila oštroumnost i moć zapažanja. — Ona se ubila.

Neko je vrijeme vladala tišina. Djevojka je bila iznenađena: odalo ju je jedino lako micanje obrva.

— Ubila se — promrmlja napokon i onoj se dvojici učini Kao da ona u sebi nešto računa. — A zašto?

— Ne znamo. Znete li možda vi?

Crnka je malo oklijevala.

— Šuška se da očekuje dijete, ali ne treba vjerovati svemu o čemu se naklapa u filmskim krugovima. U svakom slučaju, autopsija će...

— Naravno — upadne joj Humbleby u riječ. — Nego, da počnemo iz početka. Vaše ime...

— Zovem se Judith Annecy Flecker. Dvadeset šest mi je godina. Zanimanje: tajnica u Glazbenom odjelu Long Fultona.

— Dobro. Djevojka čiju ste fotografiju vidjeli u novinama zove se Gloria Scott.

— Da. zvala se tako.

Humbleby podigne pogled s notesa.

— Hoćete reći da joj je to umjetničko ime?

Gospođica Flecker prekriži prekrasne noge promatrajući ih neko vrijeme s neprikrivenim zadovoljstvom. A Fen, koji nikad nije prezirao mala, jednostavna zadovoljstva, od svega joj se srca pridruži u tom užitku.

— Da, to joj je umjetničko ime — reče ona — ali bolje će biti da se raspitate kod nekog koji je bolje poznaje. Ja doista nemam pojma kako se zapravo zvala.

— Znači, niste je dobro poznavali?

— Samo površno. Međutim, ipak sam vas nazvala jer dobro poznajem kolege. Sigurno ju je najmanje pedesetak prepoznalo na fotografiji. Je li vam od njih još netko telefonirao?

— Nitko dok sam bio u stanici — reče Humbleby. — Međutim, to je bilo davno i najbolje će biti, ako nemate ništa protiv toga, da odavde nazovem Charlieja, to je viši inspektor, te ga upitam je li odavde primio još kakvo obavještenje. U međuvremenu — na usne je izmamio ljubazni osmijeh — bit će mi osobito mило da još malo porazgovaramo. Budite ljubazni i recite mi još nešto o njoj...

Judith Flecker kimne, zamišljeno preletjevši pogledom po udobnoj ali neurednoj sobi sa strogo funkcionalnim prozorima, bučnim radijatorom i policama s notama.

— Zacijelo neće biti potrebno da je opisujem jer ste je vidjeli na fotografiji. Ispala je bolje, naravno, ali ipak je to ona. Čini mi se da joj

je bilo devetnaest.

— Udata ili zaručena?

— Ni jedno ni drugo.

— Je li izlazila s nekim muškarcem?

Djevojka se usiljeno osmjehne.

— Po studiju se šapuće da je izlazila s dvojicom, Mauriceom Craneom i Stuartom Northom, ali doista ne znam koliko je u tome istine. Možda ni trunke. Vidjela sam je s obojicom, ali to ne znači ništa.

— A kojemu se od njih dvojice u tim šaputanjima pripisuje, tobožnje njeno drugo stanje?

— Koliko je meni poznato — započne crnokosa djevojka otegnuto — mišljenja su podijeljena. Ne bi imalo nikakva smisla kad bih rekla da i ja ne osluhnem kad se tako nešto prepričava. Poneki dobar trač prenesem i dalje, u što ste se zacijelo i sami uvjerali. Ali, da u sve to povjerujem, to je nešto sasvim drugo. Zato bih vas htjela opomenuti... oh, prokletstvo...

Telefon je zazvonio i ona ljutitom kretnjom digne slušalicu.

— Johnny, zar ti nisam rekla da me nitko ne ometa... Oh, to je nešto drugo. Da, dobro si uradio. Ispričavam se — reče i slušalicu pruži Humblebyju. — Za vas, inspektore.

— Halo, Charles — reče Humbleby. — Što ima novo? — upita, a onda je punu minutu mirno slušao što mu onaj drugi govori.

— Dobro — progovorio je napokon. — Je li još netko nazvao odavde? Nije?... Ne — pogledao je gospođicu Flecker — to se moglo i očekivati.. Da, dobro se zabavljam, hvala... Ne očekuj me prije ručka. Ako u međuvremenu iskrsne nešto zanimljivo, javit ću ti. Ne, još ništa... upravo radimo na tome... Da, dobro. Doviđenja!

— Ogovaranja su u jednome bila točna — reče Humbleby spustivši slušalicu. — Autopsija je pokazala da je bila već tri mjeseca u drugom stanju... Jadno dijete. Događa li se to često u vašoj profesiji?

— Vrlo rijetko — reče Judy. — Mi smo, unatoč prihvaćenim predrasudama, vrlo uvaženo društvo, možda malo prostodušni, o čemu svjedoči i to što se o Gloriji Scott toliko naklapalo. Pretpostavljam da ćete sada pokušati doznati gdje su prije tri mjeseca bili Gloria, Stuart i Maurice.

— Baš tako. To je bilo nekako o Novoj godini, što će nam olakšati posao — reče Humbleby počevši lupkati vrškom olovke o nokat palca, zamišljeno gledajući preda se. — S obzirom na ono što znate o toj djevojci, što mislite... bi li se ubila zbog trudnoće? Je li bila jedna od onih koje u takvim slučajevima postanu histerične?

Judy uzme ponuđenu cigaretu i, zahvalivši, pripali je upaljačem sa stola.

— Hm, ne znam što da vam kažem. Nisam je toliko poznavala. Ponekad bismo zajedno ručale, i to je bilo sve. Ali, ako sam je u tih nekoliko prilika mogla upoznati, odgovor je na vaše pitanje: ne. Ona je emotivno bila nestabilna, tako mi se bar učinilo... ali samo do te mjere... Bojim se da vam moj odgovor neće mnogo pomoći, ali kad ste me već upitali za moje dojmove, rekla sam vam što znam.

— Ali ako je onaj muškarac odbio...

— ... da od nje učini čestitu ženu i majku? Pa... to bi je zacijelo potreslo, ali ne do te mjere da se baci u vodu.

Fen koji je do tog časa mirno slušao razgovor odjednom progovori :

— Zašto ne?

— Jer je... kako da kažem... jer je bila od onih kojima je čuvstveni život manje važan od drugih stvari.

— Ah! — usklikne Fen. — Malo smo ipak napredovali. Koje su to u njezinu slučaju — druge stvari?

— Recimo... karijera.

— Je li bila ambiciozna?

— Mnogo.

— Je li bila omiljena?

— Nije.

— Zašto?

— Bila je umišljena, upravo agresivno umišljena. U našoj profesiji mnogo je takvih, ali većina to vješto prikriva. Ona, međutim, nije.

— A mene koje nalazimo u drugih — promrmlja Fen — obično su one koje nesvjesno razvijamo u sebi. — Zašutio je da razmisli o upravo izrečenom citatu, i ovaj mu se odmah učini neukusnim. — Jeste li je vi voljeli?

— Jesam — odgovorila je djevojka nakon kratka oklijevanja.

— Bila je vrlo mlada — doda glasom koji je ukazivao na to da je ova dvadesetšestogodišnja djevojka imala neobično bolno iskustvo

— i vrlo revnosna. Doimala se bespomoćno, poput većine prostodušnih ljudi. Da, svidjela mi se. Ali, u tom sam bila jedna od rijetkih.

— Bilo je i izuzetaka, naravno — oglasi se Humbleby s očitom namjerom da u nešto zamagljeni razgovor unese zdrav smisao za trezveno. — Crane i North.

— Jedno zaboravljate, Humbleby — profesor će ironično. — Duševno zdrave osobe počine samoubojstvo samo zbog razloga koji se njima, s pravom ili bez njega, čini neobično važnim. Međutim, odgovarajući na moja pitanja, gospođica Flecker je ukazala na to da su motivi Glorije Scott vjerojatno u vezi s njenom karijerom.

— To nas pak upućuje na to — nadoveže Humbleby, nimalo zbunjen prijekorom — da ispitamo neuspjehe u poslu što ih je nedavno vjerojatno pretrpjela.

Nakon toga se upitno zagleda u mladu sugovornicu. Ona, međutim, zaniječe glavom.

— Nije baš tako. Kad je došla ovamo...

— Pričekajte — zaustavi je inspektor dohvativši notes. — Kad je to bilo?

— Prije godinu dana. Započela je kao statistica.

— Odakle je došla?

— To doista ne znam. Poslije je dobila neku malu ulogu na filmu... — doda Judy i počne nervozno pucketati prstima — ... Aha, u »Vizi za nebo«.

— Samo nastavite.

— Posljednje što sam o njoj čula bilo je to da joj je Jocalyn Stafford ponudio lijepu ulogu u filmu o Popeu.

Fen zainteresirano podigne pogled.

— Znate li koju?

— Marte Blount.

— Što više radimo na scenariju, ta uloga sve više blijedi. Ali i takva kakva je ona je za nepoznatu glumicu dobar zalogaj. Znate li slučajno kako je došla do nje?

— Čini mi se da je to zasluga Mauricea Cranea.

— O tom momku slušamo sve više — reče Fen namršteno — ali, na žalost, moram priznati da nemam pojma o kome je riječ.

— On je najmlađi brat Madge Crane — objasni mu Judy. — Druga dvojica jesu Nicholas Crane, redatelj, i David Crane, nevažna osoba u odjelu za scenarije. Maurice je kameraman, i to jedan od najboljih, a to znači da je prilično utjecajan.

— Nije li to možda neka vrst odštete... — reče Humbleby i ušuti da pronađe prikladnu riječ... — Gloriji Scott za neželjeno materinstvo?

— Zašto ne! Ako je on krivac.

— Naravno, postoji i drugi kandidat — uzdahne Humbleby snuždeno. — Kojega bi od te dvojice više pogodilo da javnost sazna o... stanju gospođice Scott?

— Stuarda Northa, naravno. Kamermani, ma kako bili dobri, nisu filmske zvijezde. Glumci to jesu — reče, a nakon kratke stanke upita zainteresirano. — Zašto vas to zanima?

— Možda je netko htio prikriti motiv djevojčina samoubojstva.

— Poderao neko pisamce ili tome slično?

— Tako nešto.

— Stuart bi za to imao više razloga od Mauricea.

— S druge pak strane... — odjednom Judy raskolači oči. — Hej, kakva sam budala! Upravo sam se sjetila.

— Što?

— Stuart North je bio u Americi u prosincu i siječnju gostujući na Broadwayju u nekom Shawovu komadu. A Gloria je, u to sam posve sigurna, bila u Engleskoj. Znači, sumnjicali smo ga nepotrebno.

— Znači, preostaje nam Maurice Crane...

— On ili netko drugi.

Humbleby pokajnički počese nos.

— Ako izostavimo Cranea, tko bi nam o tom slučaju mogao dati neko korisno obavještenje?

— Ah, sjetila sam se. Valerie Bryant, Glorijina dobra prijateljica. Mislim da radi u glazbenoj komediji »Vesela tužba«.

— Je li i ona glumica? — upita inspektor.

— Nastupa kao balerina.

— Mogu li je vidjeti još danas prijepodne?

— Ovisi o planu snimanja. Raspitat ću se, možda nema nikakva posla.

Nazvala je Johnnyja, a ovaj ju je povezao s nekim Weinbergom koji je radio na toj komediji. Od njega je saznala da se komedija snima u

studiju broj pet.

Spustivši slušalicu, okrene se posjetiteljima.

— Johnny će vas odvesti u studio u kojem se snima komedija. Pripazite, djevojka je malko tupa... Je li to sve?

Humbleby preleti očima preko bilježaka.

— Samo trenutak... Gloria je dobila ulogu u filmu o Popeu. Kad se to dogodilo?

— Prije otprilike dva tjedna.

— To ju je, naravno, obradovalo.

— Svakako, slava joj je udarila u glavu.

— Uvjereni ste da joj je pri tome netko pomogao?

— Jasno!

— Sama to ne bi postigla.

Crnokosa djevojka zavrti glavom.

— Najboje će biti da se o pojedinostima raspitate u Pravnom odjelu.

— Hvala na savjetu — reče Humbleby i nešto pribilježi. — Ako taj ugovor doista postoji, zašto se onda ubila?

Judy ustane i nervozno se prošeta po sobi.

— Taj joj je ugovor bio prvi korak u karijeri i nijedan drugi motiv, ma koliko bio važan, nije ga mogao potisnuti.

— Možda se zabrinula što u ovakvom stanju neće moći dovršiti ulogu.

— Uvjeren sam da se htjela otarasiti djeteta. Zacijelo je znala i kako.

— Ah, tako! — zbunjeno Humbleby zatrepće očima. — Mnogo ste nam pomogli, gospođice Flecker, mnogo vam hvala.

Inspektor ustane.

— Samo trenutak, inspektore — zastane djevojka u nedoumici, — Kako se to dogodilo?

On joj u nekoliko riječi opiše noćni prizor na mostu Waterloo. Kad je završio, ona namršteno zaklima glavom.

— Tako sam nekako i zamišljala. Uradila je to bez mnogo razmišljanja. Takva je ona bila. Sve je u životu radila na brzinu, tako da je odmah zatim zbog toga i požalila.

Neko je vrijeme trajala tišina. Onda se otvore vrata i na njima se pojavi potpuno ćelavi četrdesetogodišnjak. Judy se trgne i na

usnama joj se pojavi osmijeh.

— Zdravo, Frank.

— Sve je spremno, Judy. U studiju broj dva.

— Dobro, Frank — reče ona, pa se okrene Johnnyjy koji je izvirivao na vrata. — Johnny, odvedi ove ljude u studio broj pet i pronađi balerinu Valerie Bryant.

— Dobro — reče mladić nezgrapno. — Poznajem je, dugonoga je i tupa.

— Krenimo — reče Humbleby.

— Najprije ćemo u Pravni odjel.

Rukujući se s djevojkom, Fen je upita:

— Samo još jedno pitanje. Kako se obitelj Crane držala prema Gloriji Scott?

— Obitelj Crane? — iznenađeno ona podigne obrve. — Ne znam je li Davida uopće poznavala ili on nju. O Mauriceu sam vam već sve rekla. Nemam pojma što je Nicholas o njoj mislio. O Madge vam mogu lako odgovoriti: ona Gloriju nije trpjela.

— Zašto?

— Zbog Stuarta Northa.

— Oh! — podigne Fen obrve. — Je li posrijedi suparništvo?

— Madge ima svoje miljenike. Sada je to Stuart. Na žalost, njemu se više sviđala Gloria.

— Je li gospođicu Crane obradovalo kad je čula da će u »Nesretnoj gospođi« nastupiti i Glorija?

— Ta vam nije loša! zamisli se djevojka. — Uvjerena sam da je Madge pobjesnila. Zapravo...

— Što ... zapravo...

— Oh, ništa. Možda bi bilo vrijedno truda da se propitate kako je Madge reagirala na tu vijest.

— Doista ne bi bilo naodmet — složi se Fen, nakloni se i krene prema vratima. — Još jednom hvala na obavještenjima.

5

Fen se poslije, u dokolici, sjećao kao su ga iz relativno humanog ambijenta — Glazbenog odjela — kojemu su ljudi što su ovdje radili na neki način ipak utisnuli pečat svoje ličnosti, proveli kroz bezlične prostorije i zgrade naoko besmislene poput ljuske od jajeta. Težnja prema čisto funkcionalnom pokazala se bezumnom. Psihološki učinak praznih, posvuda jednakih hodnika sa šmrkovima za gašenje vatre, jednoličnih bez ikakvog ukrasa, zacijelo je na ljude koji su u tim prostorijama radili djelovalo krajnje razdražljivo. Rugobu je isticala i činjenica što je sve to pripadalo industriji koja se bavila proizvodnjom vizualno uljepšanih životnih shema.

Pokazalo se da je Pravni odjel dosta daleko. Johnny, koji ih je vodio, cijelim je putem, vjerojatno zato da ih ohrabri, zviždukao svoju verziju arije »Žena je varljiva«. Prošli su kroz mnoge dvorane i prolaze, zatim uz dvorište uređeno u arapskom stilu s neizbježivom fontanom u sredini. Zatim su tunelom sišli u podzemlje, potom ponovo naviše sve do krova jednokatne zgrade nalik na kutiju. Na zemlju su sišli zavojitim željeznim stepeništem i našli se pred vilom u viktorijanskom stilu, zbog koje im se Johnny odmah ispričao: vila je na tom mjestu bila još prije nego što se studio počeo graditi. I tako je nisu srušili i sačuvali je kao neku rijetkost, usred modernističkih krasota Lieperove organizacije.

U vili je bio Pravni odjel.

— Tamo su vrata — rekao je Johnny. Primio ih je mladić s olovkom za uhom, prilično sumnjičavo, a kad je čuo zašto su došli, povukao se da se s nekim posavjetuje. Vratio se vedrija lica u pratnji prosijeda čovjeka. Razgovor se poveo o ugovoru Glorije Scott, koji je bio potpisan prije devet dana.

— Tko obično dodjeljuje uloge? —animalo je inspektora.

— Producent, ali on se obično posavjetuje sa stručnjacima.

Izašavši iz Pravnog odjela, ponovo su se našli u Johnnyjevu društvu, a ovaj je sada umjesto arije iz »Rigoletta« zviždukao neku drugu melodiju. Vratili su se istim putem preko zgrade u obliku kutije, tunela i arapskog dvorišta, ali su zatim skrenuli u još neistražena prostranstva. Tek nakon duga i uzbudljiva puta uspjeli su stići na cilj: studio broj pet, nalik na golemi hambar. Dio dvorane u koji su ušli bio je u potpunoj tami (prozora, naravno, nije bilo), ali se u sredini

dvorane ipak nešto zbivalo. Polako su se probijali preko užeta i kablova kojih je bilo svuda po podu, te su se uskoro našli pred rokoko fasadom stare londonske gostionice u kojoj su se kroz obojena okna nazirali statisti u viktorijanskim kostimima strpljivo čekajući da se nešto dogodi. Na pločniku ispred gostionice bile su dvije mlade žene u koje je bila uperena kamera, a mikrofoni im je visio pred licem. Neki čovjek zasukanih rukava mjerio je udaljenost između kamere i njihovih lica, a drugi bi se od vremena na vrijeme popeli do kamere, virnuli kroz nju i nečujno sišli na pod. Gore na platformama, koje su na lancima visjele s nevidljiva stropa, električari su se poigrali svjetlima, neka je djevojka neumorno pisala na pisaćem stroju, a redatelj, muškarac od oko trideset godina, mlohavo je sjedio u platnenu naslonjaču gužvujući prstima nekakav papir i turobno promatrajući prizor. Muškarci i žene besciljno su tumarali amo-tamo, nešto mrmljali ispod glasa.

Johnny im je ozarena lica donio ohrabrujuću vijest.

— Imate sreću, snimanje kasni. Pričekajte, odmah ću je naći.

Za minutu-dvije sve je odjednom oživjelo. Reflektori su bljesnuli, kamermani su se uskomešali oko kamere, ponovo su napudrali one dvije žene na pločniku, a djevojka za pisaćim strojem prestala je pisati i s notesom u ruci pohitala je k muškarcu na platnenom stolcu.

— Je li sve u redu? — povikao je režiser.

Kad je provjerio da je sve bilo spremno za snimanje, napetost je popustila. Fen, koji je nestrpljivo šetkario uokolo, zaustavio se kod stroja za »pravljenje vjetra« ogledavajući ga sa zanimanjem. Uto ugleda Johnnyja s visokom plavušom. Na nogama je imala crne cipele visokih potpetica, čarape iste boje s podvezicama, a tijelo joj je stezao crnobijeli korzet koji joj je omogućavao da tuđim pogledima neštedimice izloži grudi i bokove. Našminkano lice bilo joj je poput maske.

— Ah, gospođice Bryant — dočeka je Humbleby ljubazno. — Drago mi je što smo vas našli. Ako imate nekoliko minuta vremena, rado bismo s vama porazgovarali.

Djevojka je jezikom ovlažila usne. Ali lak joj je to onemogućio i na oči su joj navrle suze. Počela su joj drhtati koljena. Humbleby, koji nije bio navikao da netko tako reagira na njegovu prisutnost, pokušava je umiriti.

— Čega se bojite, gospođice Bryant?

— Ja sam Gervase Fen — reče profesor da bi smirio situaciju.

Johnny je pljesnuo djevojku po polugoljoj stražnjici i rekao:

— Hajde, djevojko, ne budi šašava.

Treći se pokušaj pokazao najefikasnijim jer se djevojka oporavila u tren oka. Možda je takav način bio udomaćen u svijetu u kome se kretala. Napokon je izlanula:

— Već mi je bolje.

— Dobro — reče Humbleby.

Sa sramežljivim i osjetljivim balerinama očito nije znao što da radi, pa je uzalud tražio prikladnu riječ. Iz neprilike ga izvuče povik:

— Apsolutna tišina, molim!

Johnny ga povuče za rukav i uskoro je sve četvero na prstima izišlo iz dvorane da pronađu prostoriju prikladnu za razgovor. U prvoj su netaktički iznenadili konobaricu iz kantine i umjetničkog direktora kako se vatreno ljube. Tek je treća bila slobodna.

— Ako vam više nisam potreban, ja bih se vratio reče vodič Johnny raširivši ruke, a zatim svrne pogled na djevojku: — Pazi kako se ponašaš, inače ćemo te zatvoriti.

Kad su se za njim zatvorila vrata, Humbleby ponudi djevojci da sjedne. Ona se oprezno spusti na rub stolca gledajući ih raskolačenim, patetičnim očima.

Čini se da došljaci nisu ulijevali povjerenje, jer je djevojka ponovo počela drhtati, premda ne tako silovito kao prije.

— Jeste li vi... doista iz policije?

— Istina je, gospođice Bryant, ali doista nema razloga da se uzbuđujete. Htio bih vam postaviti nekoliko pitanja o Gloriji Scott.

— O Gloriji? — iznenadi se djevojka. — Zar je u neprilici?

Humbleby žalosno zatrese glavom.

— Žao mi je, ali vam moram reći, gospođice Bryant, da je Gloria počinila samoubojstvo.

Djevojka je neko vrijeme sjedila mirno. Zatim joj niz obraze poteku suze ostavljajući sjajan trag. Fen i Humbleby su strepili da će je to skršiti, ali je ona gornjim dijelom dlana samo otrla suze s lica i šapnula:

— Uvijek je govorila da će to uraditi.

— Da će se ubiti?

— Da... ali joj nisam vjerovala — reče, a onda odjednom ustane kao da se nečega važnog sjetila,

— Ona to nije mogla učiniti! Na biste vjerovali koliko se obradovala kad je dobila ulogu u onom povijesnom filmu...

— O tome smo već čuli i sad nastojimo pronaći neki drugi razlog, nešto jače i za vašu prijateljicu značajnije od ugovora za »Nesretnu gospođu«. Možda nam vi u tome možete pomoći?

Ali je plavuša iznenađujućom upornošću ostajala pri svome.

— Ona to nije učinila, kunem vam se. Netko ju je ubio. Tako je bilo i nikako drukčije. Neki prljavi...

— Ne pričajte gluposti, djevojko — presiječe je Fen. — Iskazi svjedoka ukazuju na to da ne postoji ni najmanja sumnja da ju je netko ubio. Saberite se, zaboga! — vikne, a kad se djevojka malo umirila, nastavi blaže:

— To je strašno, znam, ali tome više nema lijeka.

Fen je djelovao umirujuće i djevojku je očito prošla živčana kriza. Humbleby je u međuvremenu izvadio notes.

— Neka vas to ne brine — reče inspektor. — Moram bilježiti jer sam po prirodi zaboravljiv.

Svečanost tona kojim je to bilo izrečeno natjera djevojku na smijeh.

— Pa da počnemo predložiti inspektor. — Vi se zovete Valerie Bryant, zar ne?

— Valerie Rose Bryant. Znate, Rose je tako obično ime...

— Koliko vam je godina?

— Sedamnaest.

— Sedamnaest? Koliko već poznajete Gloriju Scott?

Djevojka zatrepće umjetnim trepavicama i počne brojiti na prste.

— Uskoro će biti godina dana. Isprva je statirala, pa smo ponekad u kantini popričala za ručkom.

— Jeste li bile bliske prijateljice?

— Doista je bila draga — reče ona tako jednostavno iskreno da se Fen iznenadio. — I sposobna. Bila je prava pravcata glumica, a ne kao ja. Ne znam što je našla u meni?

Fenu nije bilo teško pogoditi suštinu njihova odnosa. S jedne je strane bila obožavana Gloria Scott, kojoj je divljenje očito prijalo, a na drugoj prostodušno dijete, bespomoćno i očarano. Fen osjeti kako nestaje simpatije što ju je počeo osjećati za nesretnu Gloriju.

I Humbleby je vjerojatno bio obuzet sličnim mislima prije nego što je, prethodno namrštvši čelo, upitao:

— To joj vjerojatno nije bilo pravo ime?

— I nije! Promijenila ga je jer joj je obitelj, tako mi je bar rekla, bila vrlo poznata i utjecajna. a ona nije htjela postići uspjeh zahvaljujući rodbinskim vezama.

Fen je znao da im taj podatak neće mnogo koristiti, ali je htio saznati u kojoj je mjeri Valerie bila očarana prijateljicom.

— Je li to istina, što mislite?

— Ne znam.

Možda joj ime nije bilo dovoljno lijepo.

— Kako se zapravo zvala?

Djevojka zaniječe glavom...

— Ne znam.

Humbleby duboko uzdahne.

— Je li vam ikad pričala o rođacima? Je li se s njima sretala?

— Nije koliko je meni poznato. Bila je... osamljena. Jednom mi je priznala da bi se njeni naljutili da saznaju da radi na filmu i zato im ništa neće reći dok ne stekne ime.

— Znači, dobili ste dojam da je pobjegla od kuće?

— Tako nekako, premda je uvijek bila nekako tajanstvena kad bi se o tome poveo razgovor.

— Tajanstvena! Nije li to neprikladan način da se na nekoga ostavi dojam?

Ona je odmah shvatila.

— Znam da sam bila luda za njom skrušeno će mlada plavuša. — Znate... nitko se drugi sa mnom nije htio sprijateljiti... a sad je mrtva...

—... i više joj nije potrebna očarana publika — reče Fen. — Ali i vi ste zaslužili da vam se divi.

— Meni?

— Vi ste skromna i dobrodušna djevojka s lijepim licem i stasom kakav se može samo poželjeti.

— Znam, imam lijepe noge... — započne ona zbunjeno — ali...

— Ako vam ih ona nije pohvalila, čini se da se niste družili s pravom prijateljicom.

Lako je klimnula glavom.

- Da, ako se pravo uzme, vi imate pravo. Pa ipak... Humbleby ih ponovo spusti na zemlju.
- Je li gospođica Scott imala još koju prijateljicu?
- Djevojaka nije... ali muškaraca...
- Samo nastavite.
- Pa znate, bila je vrlo lijepa i moglo se očekivati...
- Bila je u drugom stanju.
- Da — izusti djevojka jedva čujno. — Priznala mi je... i time se gotovo ponosila.
- Je li vas time iznenadila?
- Nije, znam da je bila u nevolji...
- Zbog djeteta. Morala ga se otarasiti — reče Humbleby.
- Da. Odlučila je da dijete ukloni pobačajem. Inače ne bi mogla preuzeti ulogu u povijesnom filmu.
- Tko je otac djeteta?
- Nije mi rekla. Samo je natuknula da je riječ o uglednoj osobi. Naravno, ja sam odmah posumnjala.
- Bojažljivo se ogledala, a Humbleby, shvativši njeno ustručavanje, reče:
- Ne brinite. Što god budete rekli, ostat će među nama.
- Ako je tako... odmah moga reći: ili je North, to jest glumac Stuart Nort, ili pak Maurice Craine.
- To se slaže s onim što već znamo. Gdje je Gloria bila prošle Nove godine.
- Zar se to onda dogodilo? Bila je s Craneovima, znači...
- Ispitat ćemo, ne brinite. Je li vam Gloria ikad natuknula da će se vjenčati?
- Zbog djeteta?
- Ne samo zbog toga. Onako, uopće.
- Pa... ponekad bi spomenula nekog muškarca koji je navodno ozbiljno zainteresiran, ali o tome je samo površno...
- Znate li neki drugi razlog zbog kojega bi se ubila? Valerie Bryant duboko se zamislila naboravši čelo.
- Ne, časti mi, ne znam.
- Kad ste je vidjeli posljednjih put?
- Prekjučer. Navratila je na ručak u kantu.
- Je li izgledala... normalno?

— Oh, da! Bila je dobro raspoložena. Premda ...

— Nastavite.

— Imala sam dojam da ubuduće ne želi da me viđa često — reče djevojka i rezignirano slegne smečkastozlatnim ramenima.

— Uostalom, do toga je moralo doći.

— Je li vam rekla što će raditi te večeri?

— Rekla mi je. Pozvali su je na zabavu. U stan Nicholasa Cranea.

— Nešto smo ipak postigli — Humbleby od zadovoljstva zafrkće kroz nos. — I poslije je više nište vidjeli?

— Nisam.

— Dobro — bučno inspektor zaklopi notes. — Još samo nekoliko pitanja — Gdje je Gloria Scott stanovala?

— U Kensingtonu. Renfrew Gardens broj 22 — reče i odjednom se nečega sjeti. — Oh...upravo se spremala odseliti... Na žalost, ne znam...

— Dobro, sami ćemo provjeriti. I još jedno pitanje. Gdje je bila i što je radila prije nego što se zaposlila ovdje prije godinu dana?

— Oh, na to je lako odgovoriti. Radila je u kazalištu u Minefordu.

— Hvala — reče Humbleby i ustane. — To je zasad sve. Molim vas da o našem razgovoru nikome ne pričate.

— Neću! — reče djevojka i također ustane. — Hoćete li mi... molim vas reći... kako se to dogodilo?

Inspektor joj ukratko ispričaje što se dogodilo na mostu Waterloo i obeća joj da će je obavijestiti o sprovodu.

Fen joj otvori vrata. Nije teško predvidjeti, pomisli profesor, što će od nje postati: igračka zadovoljstva za bogate poslovne ljude. Prolazeći kraj njega, djevojka mu se bojažljivo osmjehne. Otpratio ju je pogledom zamijetivši kako joj leđa podrhtavaju od plača. Netko je ipak iskreno žalio za Glorijom Scott.

6

Trgli su se tek kad se izgubila iza ugla. Fen pogleda na sat,
— Pet do jedanaest! Moram požuriti na sastanak. Tko je sad na redu?

— Maurice i Nicholas Crane.

— Vidjet ću obojicu. Radimo na istom filmu. Pođite sa mnom.

— Hvala. Najprije ću telefonirati Charlesu. Uostalom, ne mogu remetiti sastanak ispitivanjem. Koliko će trajati?

— To se nikad ne zna. Ovaj put kraće jer će Leiper biti odsutan.

— Dobro. Hoćete li reći Mauriceu i Nicholasu da bih poslije s njima htio razgovarati?

Na Fenovu čelu pojavi se bora sumnje.

— Reći ću im, naravno. Ali, ljudi njihova soja ne mare za poslušnost, pa i kad je policija u pitanju, i vjerojatno će odmagliti pod izlikom da su na upozorenje zaboravili. Savjetujem vam da im sami natjerate strah u kosti...

— Zar mogu biti toliko neodgovorni... — zgražao se inspektor.

— Film je čudna stvar. Čak im i neki organi vlasti često progledaju kroz prste, pa osjećaju da su zaštićeni određenim imunitetom.

Humbleby je napokon popustio i oni su zajedno krenuli prema sobi CC, otkrivši, na svoje veliko iznenađenje, da nije daleko. Premda je bila nešto veća od one iz koje su izišli, izgledala je strašno. Parket je bio oštećen, zelena boja ljuštila se s radijatora, a netko je o zid tresnuo bočicom tinte. U sredini je bio stol sa stolicama, pepeljarama i drugim sitnicama potrebnim za sastanke. Doduše, osjećala se i toplija, da ne kažemo ljudska uokvirena slika hokejske momčadi iz 1939. i kolica s gumenim kotačima s kojih se u šalicama pušila kava.

U Dvorani je, naravno, bilo i ljudi. Fen je odmah opazio da sastanak još nije bio počeo i prvi mu je korak bio umjeren prema kolicima s kavom. Među prisutnima je zapazio braću Crane i na njih je upozorio prijatelja.

Tu se okupilo raznoliko društvo, od kojih barem polovica na sličnim skupovima nije bila ni od kakve koristi. Giles Leiper, koji je inzistirao da se svi zainteresirani okupe, sam nije bio prisutan, ali se njegov utjecaj, poput prokletstva iz nekakve bajke, osjećao u svemu što se ovdje događalo.

Fen je krajičkom oka motrio braću Crane dok je Humbley s njima razgovarao, nejasno osjećajući da ih je razgovor oneraspoložio, pogotovu Nicholasa...

Profesora je u promatranju omeo Gresson, poštovani kolega iz Cambridgea, savjetnik za povijesnu i socijalnu pozadinu Popeova vremena. Njega je na film više privukla pomama za lijepim ženama nego želja da filmu osigura povijesnu autentičnost. Filmske je studije smatrao lovištem za obožavatelje lijepog spola, u kojem su se mlade i lijepe djevojke, željne slave i sreće, u velikom broju naprosto nudile svakome za kojega bi smatrale da bi im mogao osigurati ulogu u filmu.

Gresson pokaže Fenu dvije tajnice, a u glasu mu zatitra satirski prizvuk:

— Zamislite, nose zaručničko prstenje!

— Pa šta?

— Mislite li da su doista zaručene ili ga nose samo kao zaštitnu mjeru?

— To je obična kamuflaža — reče Fen kome se Gresson nije sviđao, i sad se sjetio da je zaručnik tajnice Nicholasa Cranea boksač teške kategorije. — Ako mene upitate za savjet, bit će vam lak plijen. Osobito ona lijeva.

Gresson se nervozno nasmije. Nije mu bilo drago što ga je kolega iz Oxforda tako nemilosrdno »pročitao«.

— Hajde, samo me zanimalo... Uostalom, mnoge se prihvaćaju posla tajnice kao odskočne daske u budućoj filmskoj karijeri.

— Upitajte ih i sami ćete se uvjeriti — šapne mu Fen pomalo zlobno. — Uvjeren sam da bi se neke od njih čak odrekle rođene majke samo da se probiju na filmu.

— Doista tako mislite?

— U to nema sumnje.

Gresson duboko uzdahne.

— Čudna je ljudska narav. Ali, imate pravo. Poći ću k njima i upitati ih za polazak vlakova prema Londonu.

— Pripazite da vas koja ne zavede.

— Aha! Da me zavede! To ne bi bilo neugodno.

— Lijeva — reče Fen, već sit razgovora. — Pogledajte ih pažljivo dok budete razgovarali o vlakovima.

Tako se otarasio napasnika i pošao u susret Humblebyju, koji je upravo završio razgovor s Nicholasom Craneom.

— Sve je dogovoreno. Sastat ćemo se u podne u ovdašnjem klubu.

— Jeste li im rekli zbog čega?

— Jesam, hoćete li i vi sa mnom?

— Ako ona dvojica dopuste.

Ona su ga dvojica motrila sumnjičavo jer im nije promaklo s kime razgovara inspektor. Fen se na vratima gotovo sudario s Madge Crane, koja mu se ljubazno osmjehne. Novine su često isticale njenu prirodnost, i ona od toga nije odstupala, pogotovu kad su se po studiju vozili »stranci«.

Sastanak je počeo i Fen se našao između Gressona i Aubreya Medesca, scenarista očito nezadovoljna svojim udjelom u svemu tome, koji je svima zainat neumorno grickao veliku tablu mliječne čokolade. Producent Stafford, četrdesetogodišnjak prorijeđene smeđe kose i izbuljenih očiju, obratio se na samom početku autoru, koji mu je sjedio zdesna, uputivši mu nekoliko pohvala. Evanu Georgeu, piscu uspelih romana, bio je to prvi dodir s filmom; nakon prvoga oduševljenja u njega je nastupilo razočaranje: scenarij su mu tako izmijenili da je od početne zamisli ostalo vrlo malo.

Zdesna mu je sjedio Stuart North jednolično kašljucajući, što nije promaklo zabrinutom pogledu Madge Crane, koja se pak uporno trudila da tu zabrinutost i on zapazi. Kraj nje je bila Caroline Cecil, glumica koja se bila uspješno okušala u nekoliko patetičnih uloga i koja je u filmu trebala da igra ulogu gospođe Weston. Čovjek kraj nje, zamjenik šefa Glazbenog odjela, mirno je čitao nekakav roman.

Craneovi su, naravno, najviše zaokupili Penovu pažnju — Madge: tamnokosa, glatke puti, neuvjerljivo ljubazna i vedra; Nicholas: povučen i miran, režiser u dvadeset i sedmoj godini; Maurice: razuzdan, samodopadljiv i, po Fenovoj ocjeni, loše raspoložen. Učinilo mu se da im je toga časa bilo zajedničko nespokoјstvo koje bi se tu i tamo očitovalo u brzim pogledima što bi ih izmijenili. Profesor je bio uvjeren da zna razlog uznemirenosti: Glorijino samouboјstvo. Jer, ako izbije skandal, to će biti kraj njihovoj filmskoј karijeri.

Sastanak se otegao. Fena su trgli iz mrtvila zatraživši da odredi neki datum. Mladić iz glazbenog odjela predložio je glazbu za plesnu

scenu, a Gresson, pogledavajući često svoje plavuše, upustio se u nepotrebno opširno i dosadno izlaganje o pijancima iz Popeova doba.

Kraj sastanka već je bio na pomolu. U četvrt do dvanaest Maurice naglo ustane i bez riječi iziđe, što, začudo, nije privuklo inspektorovu pažnju.

Fena zaokupi pitanje: tko se toliko trudio da prikrije identitet Glorije Scott i zašto? I onda mu se sasvim neobjašnjivo nametnu Popeovi stihovi: »Posvuda čeka osveta da nenadano udari, i smrt će često pokucati na tvoja vrata«.

Maurice Crane uskoro se vratio, upravo kad je Stafford najavio da je sastanak završen. Mladićevo lice bilo je blijedo i oznojeno. Sav zadihan micao je usnama kao da bi nešto htio izustiti. Onda zatetura, pokuša se prihvatiti za vratnice i padne. Na podu ga još jednom strese snažan grč. Kad su mu priskočili — bio je mrtav!

7

— Možda i opravdano podižete svu tu galamu — uzvrpolji se Humbleby. — Možda je Maurice Crane otrovan, kao što pretpostavljate. Ali, pokušajte nam barem nečim objasniti: što vas je navelo na tu pomisao? Slučaj je krajnje zamršen.

Inspektor se za podršku obratio višem inspektoru Capstieku, koji je u znak odobravanja samo zbunjeno klimnuo glavom. Otkako je još prije dvadesetak minuta stigao u studio, zapao je u stanje takve zbunjenosti da je gotovo izgubio dar govora. Nakon Fenova i Humblebyjeva izvještaja u glavi mu je sve bilo pobrkano, i premda je taj slučaj bio u njegovoj nadležnosti, jedino konstruktivno što je mogao uraditi bilo je da ukočeno sjedi i pilji preda se otvorenih usta.

Capstick je inače bio inteligentan čovjek. Međutim, poziv da odmah dođe u studio zatekao ga je u gisfordskoj policijskoj stanici zaokupljena planovima unapređenja gradskog prometa. A sad je odjednom bio izložen štetnom utjecaju Humblebyjevih i Fenovih rečenica punih mutnih aluzija, što je djelovalo pogubno na njegov duhovni domet.

Još nije uspio saznati tko je ta Gloria Scott, što Fen u tom studiju zapravo radi, zašto u smrti Mauricea Cranea odmah traže nekakve mračne pobude. Zato, kad je Humbleby postavio Fenu ono pitanje, Capstick se pun nade malo nagnuo naprijed uvjeren da će barem jedna pojedinost biti kako-tako objašnjena.

Želja mu se, na žalost, nije ispunila. Fen se uporno izvlačio nekakvim neodređenim slutnjama. Liječnik je izjavio da bi to mogao biti otrov. S druge pak strane, Madge i Nicholas su potvrdili da im je brat bio izuzetno dobra zdravlja.

— Svejedno, tu i tamo događaju se i prirodne smrti — procijedi Humbleby prilično pakosno. — To što Maurice Crane nije bio bolestan... zar je to nekakav dokaz? Svatko oboli prije ili poslije

— On je bio bolestan — reče Capstick koga je počela nervirati vlastita neaktivnost, pa je odlučio da se prihvati za nešto što je smatrao neospornim. — Zbog toga je izišao iz dvorane.

Fen i Humbleby su se pravili da ga ne čuju i on se, obrisavši čelo velikim rupcem, ponovo, uvalio u stolac.

— Ako je Craneova smrt povezana sa samoubojstvom Glorije Scott, službeno se krećemo na zabranjenom teritoriju i brzo ga

moramo napustiti. A kad vas zamolim da pokušate uspostaviti kakvu-takvu logičnu vezu između ta dva slučaja, spašavate se, nekakvim bezveznim slutnjama...

— Do đavola! — opsuje Fen. — Crane je u slučaju Glorije Scott bio važan svjedok, zar ne? Zašto se uzrujavate zbog nadležnosti? Nije riječ o tome hoćete li ili nećete preuzeti i taj drugi slučaj. Zamolite Capsticka da vam pomogne jer su oba slučaja vjerojatno povezana. Zar ne, Capstick?

— Ah! — izusti Capstick.

— Dobro — složi se inspektor izrazom čovjeka kojega su upravo prisilili da otkloni svaku odgovornost. — Slažem se. Ali, zaboga, zašto neprestano pričate ubojstvu?

— Jer vas je netko htio spriječiti da otkrijete kako se Gloria Scott zapravo zove.

— To je već zanimljivo — upadne Capstick. — Sjećam se kad smo jednom opkolili bandu...

— Kakve to ima veze — presiječe ga Humbleby.

Viši inspektor Capstick zbunjeno zatitra vjeđama.

— Mislio sam da bi vas možda zanimalo da čujete...

Humbleby zavrti glavom.

— Nije riječ o tome. Mislio sam na vezu između prikrivanja djevojčina identiteta i pretpostavke da je Maurice Crane ubijen.

— Humbleby, stvarno ste teški, ljutito će Fen, pa se zagleda u inspektora suosjećajno vrteći glavom. — Vratimo se na časak neznancu koji je čeprkao po stvarima pokojnice. Zašto je to radio? Da ne bismo saznali da se zove Gloria Scott?

— To bismo ionako lako saznali, jer je nastupila u nekoliko filmova.

— Znači, trudio se da joj prikrije pravi identitet.

— Tako je.

— Budući da je njeno samoubojstvo povezano s nečim nedavnim, što se dogodilo dok je nosila ime Glorije Scott, neznančeva namjera vjerojatno nije bila u tome da prikrije taj motiv.

Capsticku se počelo bistrirati u glavi.

— Aha, drugim riječima, ako je netko djevojku upoznao kao Gloriju Scott i nanio joj zlo zbog kojega se bacila u rijeku, zašto bi taj s njezina rublja rezao etikete i tome slično.

— Baš tako! Eto, vidite, Humbleby, kako je Capstick odmah shvatio suštinu — reče Fen, malo zastane i udahnuvši nastavi: — Znači, neznanac se vrzao po njezinoj sobi iz sasvim drugog razloga.

— U vašem izlaganju ima mnogo rupa, da ne kažem nelogičnosti — sumnjičavo Fen zavrti glavom. — Ipak, nastavite. Da čujemo što je neznanac zapravo htio?

— Meni se čini da je htio prikriti vezu između njega i djevojke, vezu koja je postojala prije nego što je uzela umjetničko ime Gloria Scott. A ta je veza prekinuta, ako je to ikome bilo poznato, čim se počela služiti novim imenom.

— Nije loše — složi se inspektor klimanjem. — Uopće nije loše. Ne preostaje nam drugo nego da ispitamo što je radila u te dvije godine dok je bila Gloria...

— Možete li...

— Naravno. Nazvao sam Charlesa i on je u taj sat-dva razgovarao s mnogima koji su prepoznali fotografiju. Jedan je producent kazališta u Menenfordu, zatim žena koja drži pansion u kojem je djevojka živjela.

— Spominju li koje drugo ime?

— Nijedno. Svi je poznaju kao Gloriju Scott.

— Možda je to — umiješa se Capstick umorno — i bilo njezino pravo ime.

— Istina, mi nemamo dokaza da nije — složi se Humbleby. — Ali, s druge strane, dosad se nije javio nitko tko bi je poznavao prije nego što se prije dvije godine bila pojavila u Menenfordu kao Gloria Scott.

— To je krivo izveden zaključak, ako baš hoćete — reče Fen spreman da to i dokaže, ali Capstick željan da iskoristi trenutnu prednost, pretekne ga.

— Mi smo od ljudi ražili da je prepoznaju po licu — reče Capstick. — Ako je i promjenila ime, nije lice. A to što se nije javio nitko tko bi je poznavao prije dolaska u Menenford, prije dvije godine, navodi nas na pomisao da prije toga vremena i nije bila u Engleskoj.

— Dobar zaključak! — dobaci Fen.

— Naravno! — oraspoloži se Humbleby. — Kako se toga sam nisam sjetio! Možda se doista zove Gloria Scott.

Fen takvim objašnjenjem očito nije bio zadovoljan.

— U tom bi slučaju pretraživanje njezine sobe bilo potpuno neobjašnjivo.

— Oh, da... baš tako — složi se Capstick nakon minute-dvije umovanja, zatim, prepustivši onoj dvojici bojno polje, posveti se brisanju znoja sa čela.

— Da se vratimo neznancu koji je pokušao da prikrije svoju vezu s djevojkom, staru najmanje dvije godine — reče Humbleby i zastane oklijevajući. — Uvjeren sam da se toliko moramo vratiti unatrag da bismo pronašli motiv njezina samoubojstva, premda me — neočekivano je udario novim pravcem — nimalo ne bi iznenadilo da na svjetlo dana izbije nešto iz njezine prošlosti što ju je natjeralo u smrt.

— Na primjer?

— Ucjena.

— Meni se pak čini — reče Fen — da nam je uzrok samoubojstva vremenski bliže. I ako je tako, ako se to i odnosi na Gloriju Scott, a ne nekakvu Aggie Thistleton, ili kako se već zvala, u tom slučaju, po mom mišljenju, za neznančev postupak postoji samo jedno objašnjenje.

— A to je?

— Osveta.

Ta riječ obično ima melodramski prizvuk, ali s obzirom na okolnosti u kojima je bila izgovorena ni Humbleby ni Capstick nisu se osmjehnuli. Možda je to bilo i zbog blizine Craneova leša pokrivena plahtom, što je bez sumnje utjecalo na raspoloženje dvojice policijskih profesionalaca inače naviklih na slične prizore.

Dvorana je bila prazna. Na stolu je bilo izgužvanih, načrčkanih papira i punih pepeljara, a jedan zaboravljeni primjerak scenarija »Nesretne gospođe« bio je nijemi svjedok sastanka koji je tako tragično bio prekinut. Na kolicima je bilo poluispijenih šalica hladne kave. Kazaljke na električnom satu iznad vrata u tišini su oglašavale svoje pomicanje.

Humbleby je zamišljeno promatrao kroz prozor kako osvježavajući povjetarac njiše krošnjama.

— A »svuda čeka neočekivana osveta...« Jeste li to imali na umu?

— To me samo upozorilo na mogućnost.

— Neočekivana osveta! — promuca Capstick zbunjeno. — Neočekivana... — pribere se krajnjim naporom. — O čemu vi to zapravo govorite?

Ispričali su mu prethodni razgovor o Popeovim stihovima, ali ga se to nije osobito dojmilo.

— Pa to je obično poema — reče im ozlojeđeno. — Poezija nema nikakve veze sa stvarnim životom. Da budem iskren, ništa mi nije jasno.

— Evo što je posrijedi — započne Fen strpljivo. — Ako je netko htio osvetiti Gloriju ubojstvom ljudi koji su joj skrivili smrt, ako je taj čovjek bio povezan s njom dok je živjela pod pravim imenom...

— ... onda prikrivanjem njena identiteta — nadoveže ga Humbleby — poduzima korak radi svoje sigurnosti.

Capsticku očito još nije bilo jasno.

— Objasnit ću vam primjerom — nastavi Fen. — Recimo, Capstick, da ste joj vi brat. Pobjegla je od kuće i za nju niste čuli tri godine. Slučajno je srećete u Londonu i ona vam se povjerava da je u velikoj nevolji i tko je za to kriv. Zatim se ubija, vi to saznajete ili tome prisustvujete, i odlučite se osvetiti. Ali znate da će joj policija pretražiti sobu i zasigurno ustanoviti da joj je pravo ime... recimo Jane Capstick. I čim krivac pogine, policija će na vas posumnjati.

— Znači, treba prikriti činjenicu da se zove Capstick... — zaključi Humbleby.

— ... i tako imate više mogućnosti da se izvučete nekažnjen, jer policija neće znati kamo da usmjeri istragu. Zato hitate u sestrin stan, pa s njezinih stvari skidate sve što bi policajce moglo navesti na pravi trag...

— ... a zatim obračunate s krivcem — umiješa se Humbleby.

— Ili s krivcima, to još ne znamo.

Capstick je sumnjičavo vrtio glavom.

— Maštovito, nema što.

— To je zasad pretpostavka — nakostuši se Fen. — Ako se utvrdi da je Maurice Crane bio otrovan, učinit će mi se još vjerojatnijom. On ima sve uvjete da bude prva žrtva jer je vrlo vjerojatno da je Gloria Scott baš s njim imala dijete.

— Dobro — podigne Capstick ruke u znak predaje. — Pretpostavimo da u vašoj hipotezi ima istine. Ali, postavlja se pitanje:

smijem li na temelju te obične pretpostavke — prstom pokaže tijelo na podu — ovaj slučaj proglasiti ubojstvom i sve ove ljude kao osumnjičene držati zaključane u susjednoj sobi?

— Neke stvari možete učiniti, a da nikome ne stanete na žulj — dobaci Humbleby. — Pozabavite se dokaznim materijalom.

— Ovim? — pokaže Capstick na stol.

— Naravno. Pošaljite na analizu sadržaj šalica. Zatim otkrijte iz koje je šalice pio pokojnik, premda — inspektor obeshrabrujućim pogledom zaokruži prostorijom — premda smatram da će to u ovom neredu biti teško.

— A da pretresete ljude? — predloži Fen.

— Da pretresem... njih! — Capstick je bio preneražen tim prijedlogom.

— Zašto ne. Oni doduše rade u filmskoj industriji, ali to im ne daje nikakva prava...

— Sumnjam da bi to bilo razumno — reče Capstick vrteći glavom — Sve su to utjecajni ljudi i s njima valja u rukavicama. Čini mi se da smo ih ionako držali zatvorene dulje nego što je potrebno. U svakom slučaju, ništa se ne smije propustiti...

Ušuti i pogleda Humblebyja tražeći pomoć. Inspektor ga, na Capstickovo veliko olakšanje, odmah podrži.

— I ja sumnjam da bi pretres bio od ikakve koristi. Pretpostavimo li da je trovač još među njima, on je zacijelo spreman, za svaki slučaj. Međutim, preslušanje ih neće mimoići, pa makar ih morali zadržati pola sata dulje. Nadam se da im to neće poremetiti programe...

— Koješta! — umiješa se Fen. — Danas je subota i posao u studiju završava u podne. Možemo im pokvariti samo planove za izlet, ali me zbog toga neće zaboljeti glava.

Capstick se uporno zagleda u Humblebyja.

— Inspektore, jeste li spremni da preuzmete zadatak? Trenutno ste bolje upoznati sa cijelim slučajem.

— Naravno, ako tako želite — složi se inspektor, a zatim se namrštena čela okrene Fenu. — Za vas će biti najbolje da se mnogo ne uplicete. Pogotovu se čuvajte Torquemadina stila. Time biste ih izazvali, a višeg inspektora uvalili u nepotrebne neprilike.

— Čini se da u mene više nemate povjerenja — zareži Fen ustajući. — Ne znam čime sam to zaslužio. Ali, ako već moram

šutjeti, prepustit ću vam da postavite nekoliko pitanja umjesto mene.

— Koja, na primjer?

— Upitajte Madge i Nicholasa Cranea znaju li još koji razlog, osim Mauriceove pohote, zbog kojega bi se Gloria ubila? Oni će, naravno, reći da ne znaju, ali bez obzira na to, ipak zbog kojega bi se Gloria ubila? Oni će naravno, reći da ne znaju, ali bez obzira na to, ipak ih pitajte.

Inspektor ga sumnjičavo pogleda krajičkom oka.

— Krijete li od mene neko važno obavještenje?

— Ne krijem ništa. I to je samo nejasna slutnja. Danas sam u tom pogledu neobično plodan. Dajte mi malo vremena i pogodit ću vam dobitnika na trci u tri i pol. Hoćete li?

8

U obližnjoj sobi osjećala se nervoza i komešanje. Da je Leiper bio prisutan, sastanak bi se ionako bio otegao do jedan ili čak dulje, ali to nije nimalo smanjilo nepravdu što su je osjećali ljudi koji su jednom nogom već bili krenuli na izlet.

Madge je u kutu tugovala za bratom tiho i otmjeno, a Stuart North, odjednom potaknut nekim neobjašnjivim osjećajem dužnosti, tješio ju je između grčevitih napadaja jecanja i kašlja. Caroline Cecil, još jedna žena u pretežno muškom društvu, usrdno ga je poticala u hvalevrijednom nastojanju. Ostali su tratili vrijeme kako su znali i umjeli, a kad je trojka otišla, svi su živnuli pogledavši prema vratima. Fen je na sebi osjetio poglede nepovjerenja. Osjećao se izdajicom. Razumio je njihove osjećaje: dosadašnji suradnik odjednom se našao na drugoj strani barikade.

Humbleby prijeđe na posao bez odlaganja.

— Doista nam je žao što smo vas morali zadržati tako dugo, pogotovu u tako žalosnim okolnostima — Humbleby se nakloni Madge Crane, a ona mu zahvali slabašnim, namještenim osmijehom. — Neprilika je u tome što je gospodin Crane umro tako neočekivano i nenadano.

— Tko ste vi? — oštro će Medesco.

Humbleby ga odmjeri ljutito.

— Ja sam inspektor Scotland Yarda. Ovdje sam zbog slučaja koji je možda povezan sa smrću gospodina Cranea. Kao što sam maloprije rekao, smrt je nastupila neočekivano i naglo i liječnik nas još ne može obavijestiti o tome što ju je prouzrokovalo.

— Znači — nametljivo se umiješa Medesco — pretpostavljate da se sam otrovao ili ga je otrovao netko drugi.

Madge Crane bolno jaukne, a njezin brat, osjetivši da je ona u svojoj novoj ulozi ipak malo pretjerala, namršti se i ljutito okrene Medescu:

— Zaboga, Aubrey, to baš nije bilo potrebno.

— I nije — prijekorno će Humbleby.

Rekao je to tako uvjerljivo da je Jocelyn Stafford prestao šetati i na inspektoru pažljivo zadržao pogled.

— Mi ni u koga ne sumnjamo, ali smo prisiljeni da istražimo slučaj, da ispitamo sve moguće okolnosti, ma kako nam se na izgled činile

nevažne i sitne... Molim vas da nam posvetite tih nekoliko minuta...

Pristali su, naravno, neki s više, a neki s manje dobre volje, ali rezultat nije ohrabrivao. Nitko se nije mogao sjetiti gdje je Maurice Crane stavio svoju šalicu pošto je popio kavu, i nitko u njegovu ponašanju prije nego što je izišao iz prostorije nije opazio bilo što zabrinjujuće.

— Hvala — reče Humbleby kad je ta parada sveopćeg neznanja napokon završila. — A sada prelazimo na slučaj za koji sam osobno odgovoran. Slučaj Glorije Scott.

Odjednom je nastala tišina bremenita napetošću. Magde je izmijenjena izraza lica brzo pogledala brata. Činilo se da jedino Gressoin i mladić iz Glazbenog odjela nisu reagirali na to ime. Dvije stenografkinje izmijenile su poglede pune skrivena značenja. A Stuart North je bio toliko zatečen da je dvije-tri sekunde ostao otvorenih usta.

— Gloria Scott — napokon je promućao. — Što, do đavola...

— Pretpostavljam da još niste pročitali jutarnje novine, gospodine North.

— Nisam. Ne smijem čitati zbog očiju.

— U većini novina je njena slika — reče Humbleby. — Uvjeren sam da ju je netko od prisutnih vidio.

Madge, Nicholas, Medesco i Jocelyn Stafford kimnu glavama.

— Slika je bila objavljena — mirno nastavi Humbleby — jer je djevojka noćas počinila samoubojstvo.

Na Northovu naboranom licu pojavi se užas.

— Ah! — promuća. — Zar... doista...

— Istina je, na žalost.

Glumac se zaprepašteno zapilji u vlažni izgužvani rupčić u ruci.

— To drago... šašavo dijete — procijedi izbezumljena pogleda. — To nije moguće... Zašto je...

Odjednom se sabere, pogleda u Madge Crane, koja je sjedila uz njega obučena u sivo i maslinasto zeleno. Svatko je pokazao određeni stupanj iznenađenja, svi osim Nicholasa Cranea, koji je, ruku zavučenih u džepove elegantnog sportskog kaputa, ostao ravnodušan. Fenu se učinilo da je namjerno izbjegavao sestrin pogled. Ni Humblebyju to nije promaklo, ali se ipak suzdržao od komentara i mirno rekao:

— Opravdano vjerujemo da je Gloria Scott bilo njeno umjetničko ime. Zna li netko od prisutnih njeno pravo ime?

Nastupila je tišina.

— Da li ju je netko poznao prije nego što je došla u ovaj studio prije godinu dana?

Ponovo tišina.

— Naslućuje li netko razlog zbog kojega se ubila?

Nastalo je komešanje. Cipele su zastrugale po podu, glave su se okretale a pogledi sretali izmijenivši nijema pitanja. Ali nitko nije progovorio.

— Možda netko od vas — nastavi u tišini Humbleby — može odgovoriti na moje pitanje, ali se ustručava da to učini javno. Ako je tako, viši inspektor — pritom pokaže na Capsticka, koji je stajao uz njega — i ja, čim ovo završi, stojimo vam na raspolaganju.

Čak i Evan George, malen i neugledan čovječuljak, otvorio je usta da nešto kaže, ali ih je odmah zatvorio.

— Dobro — reče Humbleby. — Još nešto. Gospodine Crane, vi ste u... četvrtak uvečer priredili zabavu, zar ne?

Nicholas Crane se trgne jedva zamjetljivo. Zatim mu se crte lica opuste. Potom iz džepa izvadi zlatnu tabakeru, pa iz nje cigaretu, te je odmjerenom kretnjom stavi u desni kut usta. Lijevi mu obraz zatitra dok je palio cigaretu, uvlačeći punašne usne prilikom udisanja dima.

— Da — napokon progovori ravnodušno. — Priredio sam zabavu. Zašto pitate?

— I gospođica Scott bila je vaš gost?

— Jest.

— Smijem li vas upitati zašto ste je pozvali?

Nicholas u čudu raširi oči.

— Svidala mi se — reče gotovo nježno i iskreno. — Bila je draga djevojka. Neizvještačena.

Profesionalci jedni na drugima ne zamjećuju mane, pomisli Fen. Onima potčinjenima, kakva je Valerie Bryant, ne promakne i druga strana karaktera. Profesor se pomakne, a Humbleby, uplašen da bi mu prijatelj mogao prekršiti obećanje u vezi s uplitanjem u istragu, požuri se s novim pitanjem:

— Tko je još bio na zabavi?

Nicholas prijeđe pogledom po sobi. Pri tome se nije mnogo žurio.

— Madge je bila, pa Aubrey, to jest Medesco. Zatim Evan George i Stuart North... i gospođica Caroline Cecil — govorio je, a činilo se da uživa u jednoličnom nabranjanju imena. — Bilo je i drugih, moj brat David, na primjer. Ako želite, mogu vam dati popis prisutnih.

— A Maurice Crane?

— On nije mogao doći.

— Znači, tako... — posvetio je Humbleby nekoliko trenutaka tom obavještenju. — To je, znači, u redu... Molim sve koji su prisustvovali zabavi da ostanu malo dolje. Ostali mogu ići, osim ako...

— Inspektor se upitno zagleda u Capsticka, koji je očito zatečen, nešto promrmljao kroz nos.

— Znači, možete ići — nastavi Humbleby. — I ne zaboravite; i viši inspektor i ja stojimo na raspolaganju svakome koji se odluči da nam naknadno kaže nešto u vezi s Glorijom Scott i Mauriceom Craneom. Hvala vam svima.

Polako, u neprirodnoj tišini, koračajući kao na sprovodu, petorka je izišla iz sobe: Gresson, Stafford, dvije stenodaktilografkinje i mladić iz Glazbenog odjela. Čim su se za njima zatvorila vrata, kroz njih se začuo žamor glasova, sve tiši kako su odmicali hodnikom.

Nicholas Crane sjedne na rub stola njišući jednom nogom.

— Brbljavci i spletkari — reče prezirno. — To nas iskušenje neće mimoići idućih desetak dana. Inspektore, kakve veze ima moja zabava sa smrću nesretne djevojke?

Madge podigne prema Stuartu Northu uplakano lice, ne žureći se nimalo da s njega otare suze.

— Jadni dragi Maurice... — promrmlja. — I sada... jedna slatka Gloria... — doda, pa se okrene inspektoru. — Znam da je strašno što je jadnica učinila... ali Maurice mi je ipak bio bliži i kako da govorim o njoj kad dragi Maurice u drugoj sobi...

— ...leži mrtav — nadoveza Medesco.

U Madginu pogledu bljesne nešto zlobno.

— Pripazite na jezik — zaprijeti piskutavo — inače ću se pobrinuti da nikad više ne...

Zaustavila se na vrijeme svjesna toga da je prevršila mjeru, a zatim je, vještinom koja je izazvala Fenovo divljenje, tiho počela jecati, pritisnuvši stisnutu šaku na čelo.

— Oh! Postajem histerična. Stuart... dragi...

On je potapše po ramenu, pokušavajući je utješiti s nekoliko riječi.

Nicholas, kojega sestrina predstava nije mnogo ganula, ponovi pitanje.

— Ah! — odmah inspektor ublaži ton. kao da se povjerava dobrom prijatelju. — Znade, ne znamo zašto se djevojka ubila, a dužnost nam je da to saznamo. Znamo da je toga dana za ručkom bila dobro raspoložena, a u dva poslije ponoći skočila je s mosta u Temzu. Prema tome, valja ustanoviti što ju je to u međuvremenu uzrujalo, a vaša je zabava bila te večeri reče Humbleby, pa podigne glas obraćajući se svima. — Poslušajte, molim. Zanima me sve što je Gloria Scott rekla ili učinila na zabavi u četvrtak uvečer, kakvog je bila raspoloženja i tome slično. Uostalom, je li zabava priređena zbog posebna razloga?

Nicholas se osmjehne.

— Bio mi je rođendan.

— Čestitam — reče Humbleby uljudno. — A sada da čujemo nešto o Gloriji...

Saznao je da je stigla među posljednjima, oko deset sati. bila je dobre volje. Jedino što je upalo u oči bilo je to što ju je već prvih minuta nešto uzбудilo. To su zamijetili Nicholas i Caroline Cecil.

— Uzбудilo! Kako?

— Kao da je vidjela nekoga — objasni Caroline, prijatna, tamnokosa djevojka. — To ju je odmah prošlo. Upitala sam je za razlog, a ona se izgovorila podvezicama koje su joj navodno popustile. To je neugodan osjećaj, moram priznati. Međutim, nisam joj povjerovala ni riječi. Očito je nešto tajila.

— Što?

Djevojka slegne ramenima.

— Ne znam. Brzo se oporavila i...

— Inače je bila raspoložena?

— Kako se uzme — napući djevojka usne. — Bila je zamišljena. Ne potištena, samo zamišljena. Kao da joj nešto zadaje briga. Neki problem.

— Dovoljno težak da je natjera da se ubije?

— Ne, zaboga! Čini se da ga je odmah zaboravila i uklopila se u zabavu poput većine nas. Poslije mi se učinilo kao da ju je ponovo

zaokupio. Postala je rastresena.

— Je li s posebnom pažnjom promatrala nekoga od prisutnih?

— Uočila sam nešto sasvim suprotno — reče crnokosa glumica. — Kao da je nekoga izbjegavala. Ali, možda mi se sve to samo učinilo, a ni te osobe se ne sjećam.

— S kime je razgovarala?

— Sa svakim. Društvo je već bilo prilično raspoloženo kad je stigla. Najprije je popričala sa mnom, a poslije se sve ispremiješalo. Muškarci su se zagrijali, a mi djevojke prelazile smo u plesu iz ruke u ruku, i tako nitko nije imao mnogo vremena da pazi što drugi rade. Bila je to sjajna zabava — zaključila glumica svoj prikaz uspjele kućne zabave.

Pokazalo se da nije pretjerala. Svi su se tako sjajno zabavljali da nitko nije posebnu pažnju obraćao raspoloženju Glorije Scott. Svi su se složili i u tome da Gloria ničim nije izazivala zabrinutost, a kamoli sumnju da se namjerava ubiti. I tako je sve ostalo na onome što je Caroline Cecil već bila izjavila.

— Kada je otišla? — bilo je slijedeće pitanje.

— Posljednja — odgovori Nicholas Crane. — Kad su drugi uzvanici protutnjali stepeništem na ulicu, ona se još minutu-dvije zadržala s domaćinom.

— Zašto?

— Htjela je da porazgovaramo o njenoj ulozi u »Nesretnoj gospođi«. Otpratio sam je što je moguće brže jer rad na filmu smatram poslom kao i svaki drugi. Kad sam kod kuće, posao ostavljam po strani.

— Možda ste je slučajno uzrjali?

— Zaboga, nisam. Požurila je za ostalima koji su galamili dolje na pločniku. Bila je dobro raspoložena.

Humbleby se okrene tim »ostalima«.

— Je li se i vama učinila dobro raspoložena kad je sišla na ulicu?

— Za to nismo imali vremena — promrmlja Medesco.

Uhvatila je Georgea pod ruku i s njime odskakutala prema Piccadillyju. »Povest ćete me kući, George, zar ne?« — utanjio je Medesco glas kolutajući očima.

Humbleby se okrene književniku koji je u neprilici lako porumenio.

— Jeste li je dobro poznavali?

— Prije te zabave gotovo je nisam ni pogledao — požuri George s odgovorom. — Pitajte koga hoćete — doda i pogledom oko sebe potraži podršku. — Istina, te je večeri prema meni bila... posebno ljubazna. Nisam joj dao povoda i ne znam... Uostalom, bilo je i mlađih od mene... U svakom slučaju, zatražila je od mene da je odvedem kući. Pošli smo da nađemo taksi.

— O čemu ste putem pričali?

— O svemu i svačemu, o zabavi, filmu, ljudima... i ona ničim nije pobudila sumnju da će se još iste noći ubiti. Siguran sam, premda sam bio malo pripit, da joj nisam rekao ništa što bi je uzrujalo. Uostalom, malo sam je poznavao.

— I jeste li je naposljetku odveli kući?

— Nisam, premda mi se zamisao dopada. Na Piccadillyju sam sve upropastio.

— Kako?

— Spomenuo sam gospođicu Crane — nakašlje se George. — Rekao sam da mi se sviđa.

Glumica ga zauzvrat obdari lakim osmijehom u kojem je bilo svega pomalo — skromnosti, zahvalnosti i tuge za izgubljenim bratom.

— Očito sam pogriješio — nastavi George — jer mi je zamjerila što u njezinu društvu hvalim druge žene, i kad je naišao prvi taksi, uskočila je u njega bez ijedne riječi pozdrava.

— I to je sve?

— Pa... učinilo mi se da je šutljivija nego inače. Naime, ja sam govorio veći dio puta — reče George i u neprilici se počеше po glavi. — Uostalom, bio sam pripit i...

Humbleby se ponovo okrene Nicholasu.

— Gospodine Crane, od trenutka kad se s vama oprostila pa do silaska na pločnik je li s nekim mogla razgovarati, telefonirati... pročitati neko pismo...

Dok je Humbleby ispitivao Georgea, Fen je pažljivo promatrao Nicholasa, opazivši kako mu je vidljivo laknulo.

— Nije mogla, inspektore. Sam sam je dopratio do ulaznih vrata.

Humbleby nekontrolirano zapucketa prstima. U istrazi se nije pomakao ni korak dalje. Nitko nije znao što je djevojku uzrujalo i poslije natjeralo na presudni korak.

Ali zašto?

Inspektor pogleda Fena, a ovaj lako strese glavom. To je moglo značiti samo jedno: Nicholas zacijelo neće promijeniti svoju priču i svaki pokušaj s tim u vezi bio bi samo gubitak vremena. Humbleby postavi posljednje pitanje.

— U čijoj je bilo nadležnosti hoće li gospođica Soott dobiti ulogu Marthe Blount u »Nesretnoj gospođi«? U Staffordovoj ?

— O njemu je ovisila konačna odluka — reče Nicholas ne krijući iznenađenje.

— Je li Gloriju sam odabrao?

— Nije. Ja sam mu je predložio.

— Vi! A ne vaš brat Maurice?

— Ja... ne on.

— Možete li nam objasniti?

— Drage volje. Ona nije bila loša glumica. Poznao sam je iz »Vize u nebo«, filma koji sam režirao, pa sam znao čemu je dorasla, a i izgledom je odgovarala ulozi. Osim toga, djevojka mi se sviđala, pa sam joj htio pomoći. I tako su moj prijedlog prihvatili...

— A vi, gospođice Crane — upita Humbleby — jeste li i vi to smatrali dobrim izborom?

Ona prasne bez imalo razmišljanja:

— Mislila sam da je to... — a onda, osjetivši Northov uporan pogled, odjednom promijeni glas. — Naravno, još joj je nedostajalo vježbe i iskustva, ali je bila na putu da postane dobra, vrlo dobra glumica. Obradovala sam se što ćemo raditi zajedno.

— Doista, draga? — oglasi se Caroline Cecil s jedva zamjetljivom zlobom u glasu. — Ako se ne varam, ti si s tim u vezi izrazila neke sumnje.

— Oh ne, draga — odgovori Madge slatko. — Možda sam bila malo zabrinuta da tom ulogom ne pokvari šanse...

Humbleby je odmah upitao:

— Je li vas ljutilo što je gospodin North prema njoj bio ...pažljiv?

U očima joj se na trenutak pojavi mržnja, zatim zaprepaštenje.

— Zašto?! Nisam ni znala da ga ona zanima — reče i polako podigne pogled prema njemu. — Jesi li, dragi?

— Da li me zanimala? Izveo sam je nekoliko puta, ali inače... ništa ozbiljnije. Uostalom, zašto je to uopće važno?

Humbleby još nije završio.

— Slijedeće pitanje tiče se odnosa između gospođice Scott i Mauricea Cranea. Ako se ne varam, pokojnica je prošlu Novu godinu provela u vašem domu.

— U kući moje majke.

— Vi ondje ne živite?

— Ni ja ni Madge. S majkom žive Maurice i David.

— Tko je pozvao Gloriju Scott?

— Maurice.

— Jeste li i vi bili prisutni?

— Nisam. David i ja jedrili smo na Bermudima.

— Prema tome, Maurice je bio jedini muškarac u kući, osim vašeg oca...

— Otac mi je mrtav već godinama... Da, Maurice je bio jedini muškarac. Je li Gloria bila u drugom stanju?

— Bila je... A sada, gospodine Crane, hoćete li mi dati popis svih gostiju na vašoj zabavi...

Nicholas mu udovolji želji i saslušanje je bilo završeno. Nicholas, Madge i Stuart North posljednji su izašli iz sobe. Prolazeći pokraj Fena, Nicholas mu kimne.

— Tu ste u svom elementu — dobaci mu u prolazu.

— Možda. Nego, nešto bih vam savjetovao.

— Izvolite.

— Nekoliko idućih dana jedite i pijte samo ono što jedu i piju i drugi u društvu. Isto vrijedi i za vašu sestru... A sad jedno pitanje. Ako biste željeli da jednoj glumici raskinete ugovor, a da se ne izložite pravnim neugodnostima, kako biste to izveli?

Nicholas suzi oči u dvije tanke crte.

— Klonite se kleveta, profesore. Klonite se preuranjenih optužbi jer bi se mogle okrenuti protiv vas. Do viđenja!

9

Nakon brzog ručka kod »Medvjeda« Fen se vraćao u Oxford. Misli su mu sve vrijeme puta bile zaokupljene planovima za film o pjesniku Wordsworthu i Anneti.

Sutradan je bila nedjelja, i upravo je u svom kabinetu u koledžu odložio svečanu odoru kad zazvoni telefon.

— Scotland Yard — začuje glas telefonistice.

— Ovdje Gervase Fen.

— Samo trenutak — začuje dosta nerazumljivo. — Odmah ću vas spojiti.

Veza se odjednom prekinula, zatim se nekoliko puta ponovo uključila. Čuo se tihi žamor — pisanje na stroju, razgovor, čak i zviždukanje. Pripalivši cigaretu, Fen odloži slušalicu. Podigne je tek nakon pola minute.

— Jeste li tamo — prepozna Humblebyja. — Je li netko uopće tamo?

— Smirite se — reče Fen — i recite što se dogodilo?

— Konačno... Autopsija je pokazala da ste imali pravo. Bio je otrovan.

— Čime?

— Colchicinom.

— Oho! A mi smo se toliko namučili tražeći šalicu...

— Znači, poznajete taj otrov!

Za mene se to ne bi moglo reći.

Otkad su trovači postali tako probirljivi?

— Sa čime je bio pomiješan?

— S tonikom. Bagley je pronašao bocu i ostatak tekućine.

— Gdje i kada?

— U Mauriceovoj kući noćas u sitne sate.

— Kada je ubojica mogao staviti otrov?

— U bilo koje vrijeme. Kuća je velika, lako se može ući i izaći.

— Znači, Crane je očito popio otrov prije nego što je krenuo u studio.

— Hm, na bočici piše da se tonik uzima dva puta na dan poslije jela, ali ljudi to često zaboravljaju. Osim toga, ja sam od Capstioka preuzeo slučaj.

— I što ste dosad otkrili?

— Ništa.

— Aha. Tko nasljeđuje Mauriceov novac?

— Znači, u tom grmu leži zec! Nasljednica mu je majka, a i novaca je dosta. Otac, imućni tvorničar, ostavio je svakom djetetu po pedeset tisuća funti, ali novac mogu dobiti tek kad navršše tridest i petu. Ako pak umru prije te dobi, njihov dio nasljeđuje majka. To bi mogao biti motiv, zar ne?

— Hvala. Jeste li što saznali o Gloriji Scott?

— Oh! — zavapi Humbleby. — Jadni je Charles bio preplavljen pozivima. Čini se da je pola Engleske prepoznalo djevojku, ali nitko pod nekim drugim imenom ili u razdoblju od prije dvije godine. Ukratko, o njoj ne znamo mnogo više nego što smo znali jučer prije podne.

— A Crameova smrt? Još vjerujete da nema nikakve veze sa samoubojstvom na mostu.

— Hm... reći ću vam što mislim.

— Što, baš me zanima.

— Da otkrivete stvari koje ne postoje.

— Zbilja!

— Slučajnost vas je izbacila iz kolotečine.

— Kakva slučajnost?

— Pa sve to s filmom i Popeovom odom. Suviše ste se prepustili mašti.

— Što mogu — reče profesor Fen i spusti se na čvrsto tlo. — Što namjeravate?

— Pokrenuli smo uobičajeni postupak. Nešto će već iskrsnuti.

— Hoćete li me obavještavati o toku istrage?

— Hoću, zašto ne. U međuvremenu, imate li nekih prijedloga?

— Imam. Razašljite Glorijinu fotografiju parobrodskim kompanijama, pogotovu stjuardesima brodova koji su stigli u Englesku oko mjesec dana prije nego što se djevojka pojavila u Menenfordu. Kad joj jednom otkrijete identitet, bit ćete na tragu i Mauriceovom ubojici.

— »Opet isti zvuci...« — naruga se inspektor citatom.

— Ako nećete, ne morate. Ali nemojte mene kriviti ako neko zlo snađe kojega drugog Cranea.

Fen spusti slušalicu.

Profesor se u mislima pozabavi colchicinom, otrovom kojim je ubijen Maurice Crane. Premda mu je knjiga o otrovima bila u stanu u North Oxfordu, uspio se sjetiti glavnih karakteristika toga otrova: kako se dobije, koji su mu simptomi i što zadaje smrt. Otrovi su jedinstveni u tome što žrtva nekoliko sati nakon što ga uzme ne osjeća nikakvih teškoća ni bolova.

A sada, što da se radi? Ništa. Zločini koji su tražili rutinsku istragu nisu mu bili po mjeri. Trebalo bi otkriti nešto novo, ili čekati da se nešto dogodi, da bi se njegov um uspješno mogao uhvatiti ukoštac s problemom. I stoga je mirno otišao kući da ostatak nedjelje provede u obiteljskom krugu. Tek sutradan, u vrijeme popodnevnog čaja, drugo izdanje »The Evening Mercuryja« objavilo je vijest koja je podigla vjetar i brod nanijela prema novima plićacima i grebenima.

Fen se nije sjećao slučaja koji bi poput ovoga bio vezan za puke slučajnosti. One su vrebale iza svakog ugla, pa Fenu i Humblebyju nije preostalo drugo nego da čekaju da se sve razvije »samo od sebe«.

Sudbina se prvi put umiješala u ponedjeljak ujutro, i to posredstvom Bartholomewa Snerda, privatnog detektiva. Ljudi te profesije obično su osobe primjernog moralnog lika, ali neki od njih ipak podlegnu napastima toga zanimanja. Tako je i Snerd već nekoliko puta za dlaku izmakao pravdi, i to ga je učvrstilo u uvjerenju da se o njemu brine sama providnost. I to povjerenje u nadnaravnu naklonost i zaštitu dovelo ga je u vrijeme naše priče u stanje nestabilne ravnoteže između pohlepe i opreza. Snerd je, naravno, bio svjestan opasnosti koju sa sobom nosi samopouzdanje, ali, kao što znamo, ljudske mogućnosti samoobmane praktički su neiscrpne. I tako se Snerd dao na opasan posao: da opljačka stan Madge Crane.

Zahvaljujući mladenačkom izgledu i brizi o vanjštini, Bartholomew Snerd se doimao da ne može biti bolje. Osim toga, bio je vješt udvarač. Volio je žensko društvo, pogotovu zato što bi mu se često pružila prilika da iskuša vještinu u kojoj je bio pravi umjetnik — ucjenu. Pazio je da nikad ne traži previše, i vjerojatno je ta mudra umjerenost pridonijela da tako dugo nije iskusio zasluženu odmazdu pravde.

U njegovoj zakonskoj djelatnosti glavno je mjesto pripadalo otkrivanju bračne nevjere, i zidovi njegova ukusno uređena ureda na Long Acreu bili su svjedoci mnogih žalosnih priča bračne nevjere i nepovjerenja. I tako je među te zidove jednoga dana ušla i žena poznatog filmskog magnata koja je s razlogom sumnjala u supruga preljubnika, i koja je o tim sklonostima i praksi bračnoga druga htjela imati opipljive dokaze. Na popisu tobožnjih ljubavnica bila je i Magde Crane.

Na samoj istrazi, zanimljivoj i unosnoj, nećemo se dugo zadržavati. Dovoljno je reći da su se neke sumnje pokazale opravdanima, ali ne i ona u vezi s Madge Crane. I tu bi priča završila da Snerd nije upoznao glumičinu služavku, privlačnu crnku Felicity Flanders. Detektiv je od nje, postupno ali uporno, uz dokaze sklonosti dobio i povjerljiva obavještenja o glumici. I ta se veza nastavila dugo nakon

toga što je magnatova žena već bila isplatila detektiva. Snerdu je veza prijala jer je djevojka bila lijepa i prijatna i očito joj se nije žurilo da njihov odnos »glasno i jasno« objesi na veliko zvono.

Sad ga je Felicity obavijestila da će joj gospodarica otputovati na izlet i prvi put ga pozvala u luksuzan stan u Westminsteru, Snerd je poziv prihvatio sa zadovoljstvom.

To je bilo one nedjelje nakon događaja u Long Fultonu. Te su se večeri Snerd i Felicity sastali kod »Kraljičine glave« i tom je prilikom detektiv saznao neke pojedinosti o sinočnoj »katastrofi«.

— Madge i nije bila uzbuđena — reče ljepuška crnka, koja bi gazdaricu obično nazivala krsnim imenom ne bi li tako istakla da joj je više družbenica nego služavka.

— Između nje i Mauricea i nije bilo ljubavi, ako se mene pita. Tome se i ne čudim ako se uzme u obzir kakav je bio. Pravi satir.

— Znam takve — kimne Snerd skupivši obrve. — Kad su blizu meke djevojke, zasvrbe ih prsti — doda, pa joj obijesno namigne.

— Ali ako je riječ o tebi draga, ne zamjeram mu.

Felicity, očito polaskana, zahihota.

— Ti si strašan, da znaš...

Snerd pozove konobara i naruči još jednu rundu piva.

— Jesi li sigurna... da se neće neočekivano vratiti?

— Već sam ti rekla da se neće vratiti. Prošlu je noć provela kod majke, a danas je otišla u vikendicu.

— Kamo?

— Na Doon Island. Blizu Portmoutha. I tako sam svoja gospodarica sve do srijede.

— A njezina tajnica?

— Zaboga, Pete! Pa ti si strašan!

— Ja nisam strašan — obrecne se detektiv. — Zabrinut sam zbog tebe.

Djevojka je razigrano prihvatila činjenicu da muškarci obično lažu i da je to dio prihvaćenog reda stvari, i nije ni pokušala da zametne prepriku.

— Tajnica je otišla s njom, ne brini.

— Malo opreza nikad nije naodmet. Sjećam se dok sam bio u RAF-u kako je neki letač-narednik...

Ispili su ostatak pića baš kad se gostionica zatvarala i pošli u apartman Madge Crane, blizu Westminster Hospitala, u naselju skupih stanova dostupnih samo izuzetno imućnima. Snerd, koji je znao koliko što vrijedi, snažno je bio impresioniran namještajem. Iz ormara u blagavaonici Felicity izvadi bocu džina i soka od naranče, i pošto su pića kušali miješajući ih u različitim omjerima, oko ponoći su se uvukli u krevet.

Snerda je u sedam ujutro probudio promet s ulice.

Felicity je još čvrsto spavala, i njemu se to učini zgodnom prilikom da pronjuška po stanu. Nije sigurno je li već onda pomislio na krađu, a potogovu na ucjenu. Žrtve nije odabirao među poznatim ženama jer je bio svjestan toga da su čak i u našem demokratskom vijeku bogatstvo i utjecaj još izuzetno jake snage koje onima iz nižih slojeva mogu zadati i te kako snažne, ponajviše niske udarce. Ne, ovaj ga je put poticala puka radoznalost. Za ovu priču, međutim, njegovi razlozi ionako nisu važni.

Ustao je i bosonog krenuo u hodnik, zatim u sobu za dnevni boravak u kojoj je uvečer bio opazio pisaći stol od ružičasta drva. Osluškujući pažljivo prema spavaonici, stane čeprkati po ladicama, stavljajući pažljivo sve na svoje mjesto. Ostala je samo jedna zaključana ladica. Nakon kratkog oklijevanja vrati se u spavaonicu.

Felicity je spavala u istom položaju. On sa stolića uzme rukavicu i navuče ih na prste, a budući da je bio samo u gaćama, ta se kombinacija doimala doista bizarno. Zatim iz džepa na hlačama oprezno izvuče svežanj ključeva i na prstima se išulja iz sobe.

Sadržina ladice isprva ga nije oduševila. Malo je oklijevao prevrćući među prstima nekoliko novčanica. Vrativši ih na mjesto, pažnju mu privuče ilustrirana seksi knjižica »Bič za Veroniku« koju odluči zadržati za vlastitu upotrebu i užitak. Kad glumica otkrije da je u ladici nema, vjerojatno će pomisliti da ju je negdje bila zemetnula, a poslije ju je netko odnio.

Na dnu je bilo pismo.

Bilo je napisano na skupom listovnom papiru dugačkim, gotovo djetinjim rukopisom. I dok ga je čitao, Snerdu koljena zaklecaju od uzbuđenja, pa je za svaku sigurnost sjeo. Razlog toga silnog uzbuđenja bio je slijedeći:

»Moja draga Magde! Učinjeno je, i sada mi je prokleta krivo što je tako. Upravo sam reko Gloriji — zamolivši je da pričeka dok drugi ne odu — a ona se gotovo onesvijestila ili me ščepala za grlo. Nikada nikoga nisam vidio u takvu stanju. Jasno, ta joj je uloga značila sve. Opomenuo sam je da ću je tužiti zbog klevete ako ikome kaže da smo joj prijevarom poništili ugovor. Kao što znaš, Jedd neće progovoriti. Međutim, bilo je prokleta riskantno. Ako se išta pročuje u javnosti, s mojom filmskom karijerom je svršeno, a ne moram ti posebno naglasiti da ću poraditi na tome da doživiš sličnu sudbinu. Tako ti svega, spali to pismo i nikome o tome ne reci ni riječi.

Ona vjerojatno neće čekati da je studio tuži zbog raskida ugora, jer nema novaca. Ja sam joj, istina, obećao da ću se pobrinuti za nju, ali mi nije povjerovala. Zna prokleta dobro da iza svega stojiš ti sa svojom smiješnom ljubomorom. Kad je otišla, izgledala je izbezumljeno.

Osjećam se loše zbog svega toga. Kao što znaš, djevojka mi se sviđa — premda ne onako kao Mauriceu. Kad se u ponedjeljak ujutro sretnemo, o tome ne započini razgovor. Nicholas«

Snerd je grozničavo razmišljao. U novinama je bio pročitao o »tajanstvenoj smrti« Glorije Scott i o zabavi kod Nicholasa Cranea. Policija nije uspjela otkriti povod samoubojstva. I sad je Snerd uočio priliku da iskoristi važan dokazni materijal koji bi mogao diskreditirati dvije filmske ličnosti. Dok je u ruci držao pismo, razmišljao je o tome kako da tu jedinstvenu priliku iskoristi što unosnije.

Rješenje se nametnulo tek nakon iscrpljujućeg duševnog napora: pismo će prodati uredništvu »The Evening Mercuryja«.

Zabrinulo ga je samo jedno. Kad pismo bude objavljeno, Madge Crane neće biti ničim spriječena da krađu prijavi policiji, a Felicity će znati tko je krivac. Međutim, Snerd je bio dovoljno pametan da povjeruje kako ga djevojka neće odati, a ako to i učini, više ga ionako neće vidjeti. Kad dobije novac, a to će ovaj put biti pozamašna svota, zatvorit će ured i otići na dopust. A kad se vrati, sve će već prekriti prašina.

Dok je Snerd tako kovao planove, njegova opreznost ga je očito iznevjerila. Kao što ćemo vidjeti, potcijenio je i Felicity i londonsku policiju. Međutim, tada mu se plan činio dobrim i on je čvrsto odlučio da ga odmah provede u djelo.

Djevojka je još spavala. Snerd se obuče, pismo gurne među stranice »Biča za Veroniku«, i sve zajedno u džep. Zaključa ladicu iz koje je uzeo pismo, na nekoliko mjesta pažljivo otare tragove prstiju, ali to ionako nije bilo važno jer u policijskoj kartoteci nije bilo njegovih otisaka. Djevojci je napisao pisamce u kojem se ispričao i ugovorio novi sastanak u »Kraljičinoj glavi«, na koji, naravno, nije namjeravao poći.

Napolju ga je dočekalo sivo jutro koje je obećavalo kišu. Autobusom broj 88 odvezao se na Charing Cross, zatim je pješke krenuo u St. Martin's Lane. Kad su satovi na tornjevima udarili osam i pol, gurnuo je vrata »The Scissors«, poznato« sastajališta alkoholičara i nosača s tržnice.

Pogledom je tražio reportera »Mercuryja«, Rounceya, staroga druga, s kojim je drugarstvo učvrstio u ovoj i brojnim drugim londonskim gostionicama. Snerd je preko Rounceya namjeravao Craneovo pismo prodati »Mercuryju«, listu poznatom po skandaloznoj kronici najgore vrste.

Snerd se brzo uvjerio da je stigao na pravo mjesto jer je Rouncey sjedio na uobičajenom mjestu za šankom, sa čašom viskija u ruci i cigaretom u ustima. Taj revnosni posjetilac londonskih gostionica odlikovao se rijetkim svojstvom: za šankom bi mu suze navrle na oči. To je bila izrazita fizička reakcija, bez ikakve veze s osjećajima, a Snerd se na te suze već odavno bio navikao.

— Dobro jutro, staro momče! — pozdravi privatni detektiv namjestivši usne na osmijeh.

Rouncey isprazni čašu ne pogledavši došljaka, gurne je niz šank čekajući u tišini da je gostioničar napuni na Snerdov račun. I na to se detektiv bio privikao. Sjeo je kraj prijatelja ispio čašu i novinara potapšao po koljenu.

— Imam nešto za tebe. Nešto vruće.

— A to je? — upita Rouncey bez osobita zanimanja.

— Samo trenutak — reče Snerd, pa uvjerivši se da ih nitko ne gleda izvadi Craneovo pismo. — Pogledaj!

Obrisavši suzne oči i namjestivši na nos naočale, Rouncey uzme pismo i stane ga čitati. Kad je s time završio, vratio ga je prijatelju i nadušak iskapio viski.

— Da popijemo još jednu? — predloži reporter.

— Ti si na redu da naručiš.

— Stvarno?

— Znaš prokleta dobro da je tako.

Rouncey je bio poznat po tome što nije volio plaćati piće. To je bio dio njegova »karaktera«.

— Ja ću slijedeću rundu — reče Snerd.

I Rouncey je morao popustiti.

— Što kažeš na pismo? — upita detektiv.

— Doista je vruće — složi se čovjek sa suzama u očima. — Možda i prevruće.

— Što ne kažeš!

— Kako znam da nije krivotvoreno?

— Dajem ti riječ — reče Snerd dostojanstveno.

— Dobro, meni je to dovoljno, ali mom uredniku! On te ne poznaje. A njega treba uvjeriti.

— Nabavi neki Craneov rukopis, pismo ili nešto slično... pa usporedite...

— Kako, do đavola, misliš li da ću ja... Pričekaj! — pobjedonosno u strahovitom nastupu energije Rouncey zapucketa prstima.

— Sjetio sam se! Poslao nam je pismo prije nekih sedam dana. Dobro se sjećam da ga je napisao rukom. To nam je prilika.

— Iskoristi je, staro momče.

Reporter je u glavi već sastavljao članak.

— Mora biti sastavljeno vrlo pažljivo — promrmlja zamišljeno, više za sebe. — Ogradit ćemo se uobičajenim bez našeg komentara. Jer, ma što se dogodilo, pogođeni će povesti sudski postupak, a mi ćemo se vaditi javnim interesom... — Odjednom se okrene prijatelju, — Odakle ti pismo?

Snerd mu namigne obješenjački.

— Doletjelo je kroz otvoreni prozor. Podigao sam ga da vidim čije je, ali budući da na njemu nije bilo imena ni adrese, donio sam ga tebi da eventualno pomogneš...

— Prestani, Bart — presiječe ga reporter. — To nije za novine. Izmislit ćemo nešto bolje... kao da je stiglo poštom od nepoznate osobe kojoj je stalo da se udovolji pravdi. Napisat ćemo da u načelu zaziremo od anonimnih pisama, ali da smo smatrali dužnošću... i tako dalje u tom stilu... Neka policija usporedi rukopis... mi se

uzdržavamo od komentara... i bit će nam drago ako se s poznatih ličnosti filmskoga svijeta spere ljava — reče Rouncey, malo odahne, zatim dohvati čašu i dobrano je nagne. — Daj mi da pogledam još jedanput.

Snerd mu udovolji želji, a Rouncev s lica otare suze i prihvatiti se čitanja.

— Jedd — promrmlja. — Prije nego išta šampamo morat ćemo s njime srediti stvar.

— Tko je taj Jedd?

— Upravitelj kazališta u kojem se priprema »Ljubavnička sreća«! — reče reporter i raskolači oči. — Tu smo, momče!

— Ne razumijem.

— Ta je Glorija u utorak trebala da nastupi u njegovu komadu u ulozi Marcie Bloom. Čuo sam urednika kazališne kronike kako o tome govori.

— I što sad? Budi jasniji.

— Samo polako. Kad glumac potpiše ugovor s filmskom kompanijom, on jamči da bez njihova dopuštenja neće nastupati drugdje. Sve mi se čini da je Crane obmanuo Gloriju Scott rekavši joj da je dobila dopuštenje da nastupi u »Ljubavničkoj sreći«, što nije bila istina. Zato ju je mogao ucijeniti raskinućern ugovora zaprijetivši joj sudom.

Snerd je bio iskreno zaprepašten.

— Kakav prijavljuje trik!

— Tako je to u šou biznisu — raširi Rouncey ruke kao da se ispričava. — Eh pa dobro, da vidimo što ćemo uraditi — doda i nesigurno se osovi na noge. — Koliko tražiš?

— Okrugio sto i pedeset.

— Toliko ti neće dati, momče.

— To je moja cijena. Tebi prepuštam da je postigneš. Novac ćeš mi večeras donijeti u »The Feathers« — reče i uhvati prijatelja za lakat. — Ne zaboravi da mi je poznato ono iz Brightona, staro momče. Ne bih htio da zbog toga imaš neprilike.

— Prokleti ucjenjivaču! — zareži reporter.

— Zar se tako govori s prijateljem? Tobože se Snerd uvrijedi.

— Mi smo stari drugari, zar ne? Uradi to i neće ti biti žao.

Rouncey strpa pismo u džep.

— Bart, unaprijed ti ne mogu ništa obećati — reče ozbiljno. — To je pravi dinamit, da znaš. Ako ga uopće uspijem prodati, dobit ćeš svoj novac. Samo ti toliko mogu reći — doda i polako krene prema vratima. — Upamti, momče, izgledi su jedan prema deset da uopće taknu to pismo.

Rouncey je o poštenju svojih šefova imao suviše laskavo mišljenje. Pismo su takli, a to je bio samo početak.

Kao i obično, poslijepodneвно izdanje »The Mercury Eveninga« pojavilo se na londonskim ulicama oko tri sata.

Humbleby te novine nije čitao osim kad bi ga na to prisilila dužnost ili kad bi u njima tražio potvrdu svojeg stajališta o srozavanju moralnih i kulturnih vrednota. Toga fatalnog ponedjeljka novine mu je na stol u tri i pet minuta stavio narednik, izrazom lica i držanjem nalik na glasnika koji donosi vijesti, često jedva vjerojatne, o nesrećama katastrofalnih razmjera.

Humbleby je već dva puta odbio unapređenje, jer bi to značilo prelazak na administrativni posao, i u Scotland Yardu je uživao velik ugled. I tako se njegov bijes — značajan i po tome što ga je rijetko obuzimao — poput vala proširio svim strukturama te ugledne policijske organizacije.

Nije bolje prošao ni mladić koji je iz »Mercuryja« donio originalno pismo. Humbleby mu je priredio takav doček da je jadnik, izišavši teturajući iz zgrade, potražio u parku najbližu klupu da se oporavi.

Članak je potpisao neki Rouncey. Insinuacije su bile vješto prikrivene, a uz članak je bila i fotografija pisma.

Humbleby je piljio preda se i tiho psovao. Ako je Fenova teorija bila ispravna, »Mercury« je ubojici učinio neprocjenjivu uslugu uputivši ga na koga da usmjeri svoju aktivnost

Stručnjacima je dao da provjere rukopis premda je bio uvjeren da u tom pogledu nema sumnje. Zatim se svim žarom bacio na posao da sazna kako je do svega toga došlo.

Urednik »The Mercury Eveninga« primio ga je s jedva prikrivenom zabrinutošću. Da, rekao je urednik, pismo je od anonimnog pošiljaoca. Njemu osobno? Ne, već jednom njegovom reporteru...

Pozvali su Rounceya, dobro nakićena i lica obilno oblivena suzama. Imajući na umu prijetnju o brajtonskoj aferi, uporno se držao prvobitnog iskaza, i naposljetku ga je Humbleby morao pustiti ne saznajući mnogo. Zar je Madge Crane bila tako lakomislena i pismo ostavila da ga bilo tko lako pokupi? To je valjalo ispitati i zato se inspektor odmah odvezao u njezin stan. Tu je zatekao Felicity zabrinutu i potresenu.

Humbleby nije posumnjao u nju. Na nju bi pala prva sumnja. Pa ipak ju je podvrgao oštrom ispitivanju, i ona, svjesna toga da će

ionako ostati osumnjičena, nije se dugo opirala. Znala je tko je mogao podlo ukrasti pismo i to je uskoro saznao i Humbleby.

Već odavno, ispričala je inspektoru, sumnjala je u svoga »Petera Williamsa« — koji joj se predstavio pod lažnim imenom. Premda nije imala ništa protiv takve kamuflaže, htjela je u vlastitom interesu saznati s kime je to zapravo stupila u vezu. I tako ga je jednom neprimjetno slijedila do njegova ureda u Long Acreu i saznala istinu.

— Da, zajedno smo proveli noć — prešla je na sudbonosne događaje — ali je ujutro otišao prije nego što sam se probudila.

Da, on je to uradio i nitko drugi, ostavivši nju u neprilici.

— Gdje gospođica Crane obično ostavlja vrijedne predmete?

Odvela ga je k pisaćem stolu. Inspektoru je bio dovoljan jedan pogled; odsutnost bilo kakvih tragova učvrsti u njemu uvjerenje da Felicity nije lagala. Zatim ju je svojim autom povezo na Long Acre.

Snerda su zatekli kako tiho pjevuši sav zanesen planovima za budućnost. Suočen naizmjenice optužbom svoje bivše »mačke« i inspektora, on je isprva bio sušta, duboko povrijeđena nevinost. Humbleby je zatim pribjegao lukavstvu: rekao je da je Rouncey propjevao priznavši da je od njega, Snerda, primio pismo.

Snerd je potom izgubio glavu, priznao krivicu, optužujući istodobno prijatelja reportera koji ga je tako podlo izdao. Odlučio je da mu vrati milo za drago, pa ako već treba tonuti, potonut će obojica. I tako je Humbleby saznao sve pojedinosti o brajtonskoj aferi reportera sa suznim očima, u vezi s nekim mitom na konjskim trkama.

Inspektor je svojim potčinjenima prepustio da uhapsu obojicu, a on se sam vratio u Scotland Yard, zadovoljan što je u ta dva sata obavio toliko korisna posla.

Sad je valjalo posjetiti Nicholasa Cranea. Telefonirao mu je u stan u Mayfairu, ali mu nitko nije odgovorio. Zatim je bio bolje sreće; saznao je da je Nicholas otišao u majčin dom, vjerojatno čim je bio pročitao »The Mercury Evening«.

Humbleby uzme iz laboratorija neke kemikalije i aparate — čime je na određeni način odao priznanje Fenovoj oštroumnosti — i u šest i pol krene u Aylesbury.

12

U glavni dom Craneovih — Lanthorn House — stigao je u sam suton. Kuća je bila okružena brežuljcima tako da se sa ceste nije mogla vidjeti. Prošavši kroz vrata na ogradi, zađe među drveće, na začuđen pogled staroga vrtlara. Zaobišavši sporedne zgrade, doveze se pred glavni ulaz.

Iz daljine se čuo zvižduk lokomotive koja je vukla dugu kompoziciju teretnih vagona. Humbleby iziđe iz auta i pozvoni. Nitko se nije javljao i on postane nestrpljiv. Ponovo pozvoni, a zatim htjede o vrata lupiti ukrašenom mjedenom alkom, kadli se na njima pojavi stari upravitelj zgrade.

— Ne primamo nikoga od štampe — otrese se on na inspektora — i nosite se odavde, što brže.

— Ja sam policajac — reče Humbleby hladno. — Najavite me odmah Nicholasu Craneu.

— Vi niste onaj — reče čovjek na vratima žmirkajući očima — koji je odnio bočicu s lijekom gospodina Mauricea. Sa mnom ne pokušavajte trikovima.

— Prestanite se svađati i pustite me unutra. Po bočicu je došao moj potčinjeni.

— Imate krasne potčinjene — naruga se starac iskrivivši lice u grimasu. — Kladam se da vas vole kao oca. No, dobro, pustit ću vas kad nema druge.

Humbleby, malo zbunjen dočekom, prihvati poziv, popne se stepenicama i prekorači prag.

Pogled mu odmah privuče sjajni bijeli kip. Mogao je prikazivati Faradaya, Jamesa Hunta ili nekoga drugog. Posjednut lik, pogleda uperena na vrata, kao da je očekivao dolazak utjerivača poreza ili ovrhovitelja.

Na zidovima su visjele slike, a ispod njih izglačani stolići bez ikakve prave funkcije, onakvi kakve nazivaju »prigodnima«. Inače je u tom golemom predvorju bila još vješalica za šešire i stalak za kišobrane viktorijanskog tipa.

— Pričekajte ovdje — reče starac odrešito — dok ne vidim što za vas mogu učiniti.

Humbleby se rezignirano prepusti čekanju. U svom se zvanju već privikao vrtjeti palčeva po predvorjima na neprikriveno zadovoljstvo

posluge, ali i vlasnika. Tješilo ga je jedino to što bi on mnogima poslije u policiji vratio milo za drago. Udobrovoljen tom utjehom, svrnuo je pogled naviše prema stropu na kojem je desetak lijepo oblikovanih bogova i božica bilo zaokupljeno zamršenim intrigama koje su, kao što znamo, vjerojatno bile najprijatnija zabava onih na Olimpu.

Sudeći po onome što se moglo vidjeti iz predvorja, i ostatak »kuće« bio je manje-više uspjeta mješavina i izložba estetskih želja i dostignuća. Naravno, to nije pripadalo gospođi Crane. Ona je palaču prije šest mjeseci unajmila od lorda Bosooigna, koji je sada u skromnom pansionu u Harrogateu živio od te stanarine. Humbleby je počeo računati koliko stoji održavanje takve zgradurine. A koliko tek konjske trke, jer je bio saznao da je to glavni hobi Eleonore Crane.

U razmišljanjima ga prekine starac.

— Oni će vas primiti — rekao je tonom kao da je odluka donesena preko njegove volje. — Sada će vas primiti — dodao je zlovoljno promatrajući kako inspektor skida šešir i kaput. — Ostavite to... hajdemo! Imam i prečeg posla.

— Dok ne budem spreman — otrese se Humbleby — nećete imati prečeg posla.

Starac izborana lica zareži:

— Ah, pravite se važni! Pričekajte revoluciju... ta će vas slistiti.

— Neće biti nikakve revolucije.

— I meni se čini — sasvim neočekivano starac spusti glas. — Ako se pritužite na mene, nećete uspjeti — opomene posjetioca.

— Ne mogu me otjerati jer takvoga neće naći.

— Dobro, prestanite blebetati.

Soba za primanje bila je veličine osrednje kinodvorane. Po zidovima je bilo slika konja, pejzaža i ljudi, što je vjerojatno odgovaralo ukusu djeda sadašnjeg lorda Boseoigna, onoga što je bio sagradio palaču. Bilo je tu i kipova, doduše ne tako upadljivih kao onaj u predvorju što je zurio u ulazna vrata. Pred kaminom koji su s obje strane s mukom pridržavala dva lika neodređena spola bili su naslonjači i dugački divan, a u kaminu je pucketala vatra.

— Evo ga! — otmjeno predstavi starac došljaka.

Izvršivši svoj zadatak, starac se povuče zalupivši bezobzirno za sobom vratima. Inspektor krene preko velikoga saga prema društvu

okupljenom oko kamina.

13

Nicholas, ispružen na divanu, podigne pogled.

— Dobar večer, inspektore. Priđite i pridružite se konferenciji. Hoćete li šerija?

— Ne, hvala — zahvali Humbleby hladno, jer je nakon članka u »Mercuryju« izgubio za Nicholasa i ono malo sipmatije. — Možda poslije.

— Kako hoćete. Izvolite sjesti.

Humbleby ga poslušša i pogleda prisutne. Od ostalih je otprije poznao jedino Medesca, koji je očito bio intimni prijatelj obitelji kad su mu dopustili da prisustvuje tako važnom sastanku. Golemi je čovjek sjedio na neprikladno malenom stolcu. U ustima je imao cigaru, a sitnim očima između čupavih obrva i glatkih, punašnih obraza, hladno je i netremice piljio u inspektora.

— Eh pa, inspektore — reče iskašljavši se — kao što vjerojatno pogađate... zaglibili smo do guše.

— Žao nam je što i Madge nije s nama — reče Nicholas. — Tako bismo odjednom oprali sve prljavo rublje.

— Zašto nije ovdje?

— Nismo mogli s njom stupiti u vezu. Nitko se ne javlja s njezina broja na Doon Islandu. Vjerojatno još i nije vidjela te proklete novine.

Mali, ćelavi, čovjek opomene ga kašljem.

— Pripazite, gospodine Crane. Moramo biti oprezni. Vrlo oprezni. Nicholas uzdahne.

— To je moj odvjetnik — reče okrenuvši se inspektoru. — Gospodin Cloud, dobar momak u normalnim okolnostima. Ali danas se sav pretvorio u oprez.

— U vašem interesu, gospodine Craine! — prasne ćelavi odvjetnik. — U vašem vlastitom interesu! Ako tužimo novine...

— Nećemo — presiječe ga Nicholas Crane.

— Ali to je apsurdno! — zapanji se Cloud. — Uvjeravam vas da ćemo uspjeti. Što je veća istina, to...

Odvjetnik se prekine svjestan toga da se zaletio. Nicholas prasne u smijeh.

— Vi me nimalo ne štedite, Cloud. Ali ništa za to. »Mercury« je objavio istinu i zato...

— Ali, gospodine Crane, molim vas...

— ... i zato ih neću pobijati — reče Nicholas i blijedo se osmjehne.
— Taj sam skandal zaslužio... Vjerujete li u ispaštanje, inspektore?

— Naravno.

— Eto, time ću donekle okajati smrt one nesretne djevojke. Samo donekle, i to potpuno zaslužno.

— Jeste li svjesni toga da će vam skandal utjecati na karijeru?

— To će mi je uništiti — reče Nicholas mirno. — Mnogi će ubuduće radije surađivati s gubavcem nego sa mnom.

Humbleby ga pogleda s očitim zanimanjem. Takvu reakciju ipak nije očekivao: Nicholasa je prožimao iskren osjećaj pravičnosti. Naslućujući inspektorove misli, čovjek na divanu se promeškolji.

— Tome ne treba pridavati veliko značenje — nastavi skupivši obrve. — Ali s jednim moramo biti načisto. Cloud — glas mu poprimi oštar prizvuk. — Ja neću podnijeti tužbu. To je moja konačna odluka. Ako nastavite o tome, samo ćete tratiti vrijeme.

Eleonor Crane, koja je sve vrijeme stajala uz kamin, progovori:

— Madge će vjerojatno podnijeti tužbu — reče prirodno promuklim glasom. — I što onda?

Bila je to visoka žena, samo malo niža od Medesca, ali visoka i dostojanstvena držanja. Imala je mršavo, sivkasto lice, naizgled neurednu kosu i blijede zelene oči koje su odavale oštroumnost i smisao za humor. Humbleby se iznenadi što ju je zatekao u kostimu crvenosmeđe boje.

— Ne, nisam u crnini, inspektore — pogodila mu je misli. — Maurice mi je bio samo posinak. Osim toga, nisam ga baš voljela. Bio je razvratan i glup.

— I pristali ste da za Novu godinu pozove gospođicu Scott?

— Jesam. Ali čim je djevojka stigla, pozvala sam je na stranu i upozorila je bez okolišanja što je može snaći ako se ne čuva. Rekla sam joj da od Mauricea, ako se upusti s njim, ne treba očekivati ni vjenčanja ni uloge na filmu.

— Kako je primila upozorenje? — zanimalo je inspektora.

— Uvrijedila se. I, kako mi se čini, mojim riječima nije obratila mnogo pažnje. Ipak ne žalim što sam to učinila, ako bi joj ustrebala saveznica...

U prostoriji na časak nastupi tišina.

— Međutim, žalim za nečim drugim — nastavi visoka žena. — Promašila sam u odgoju vlastite djece, na ovaj ili onaj način. Jedino je David donekle kako valja... ali on je pomalo tup.

— Zzzaboga, majko!

To je u znak protesta uskliknuo David Crane, čovjek koji dosad nije otvorio usta. Bio je to nabit mladić, preuranjeno ćelav, djelujući zbunjeno i nesigurno.

— Ali, prijedimo na stvar — nastavi Eleonor Crane. — Problem je u tome što će Madge vjerojatno podnijeti tužbu. A to znači, dragi moj Nicholas, da uzalud ustraješ u hvalevrijednoj taktici kajanja i žrtve, jer ćeš na sudu ionako morati svjedočiti protiv nje. A to će biti jadan prizor koji treba spriječiti po svaku cijenu. Cloud, čime će odvjetnik moje kćerke potkrijepiti tužbu protiv »Mercuryja«?

Očito zadovoljan što će svojim savjetom biti od koristi, Cloud reče:

— Objavljivanje pisma imalo je za cilj da protiv gospođice Crane izazove mržnju, porugu i prezir. To neće biti teško dokazati i zbog toga tužba može uspjeti. Mislim, naravno, na građansku parnicu. S druge pak strane, ona se može obratiti sudu i podnijeti krivičnu tužbu. Ako to učini, tužena stranka neće morati dokazivati sudu je li pismo originalno, jer je to u takvim slučajevima nevažno. U tom slučaju Crane i ne mora biti umiješan. S druge pak strane...

— Hvala, Cloud. Vratimo se na ono prvo. Rekli ste da bi mi kći u građanskoj parnici mogla uspjeti. Što bi je u tome moglo spriječiti?

— Dokazni materijal da je pismo doista pravo — odgovori odvjetnik s manje oduševljenja nego maloprije.

— Dobro. Poznate su nam sve pojedinosti. Može li se takav dokaz podnijeti sudu?

— Može, mislim da može — potvrdno odvjetnik klimne još malodušnije. — Sve dok Crane ustraje u tvrdnji da je doista napisao ono pismo. Ako se pak pridruži gospođici Crane i oni zajedno...

— Od toga neće biti ništa — usprotivi se Nicholas odlučno.

— U tom će slučaju — ponovo se umiješa Eleonor Crane — akcija moje kćerke propasti.

— Bojim se da je tako — potvrdi Cloud.

— Ako ste vi toga mišljenja, bez sumnje će isto misliti i njezin odvjetnik. A ona je, uvjeren sam, dovoljno razumna da postupi po

njegovu savjetu. Preostaje ono drugo: hoće li podnijeti krivičnu tužbu?

— Koja će se temeljiti na činu osvete — reče Cloud izvještačeno.
— Njome, međutim, ne može dobiti novčanu naknadu, a sumnjam da bi spasila ugled.

— Sad je sve jasno — reče Eleonor Crane, podigne čašu i otpije gutljaj šerija. — Nicholas se ne odriče žrtve i neće poduzeti ništa. Madge ne može uspjeti u građanskoj parnici bez njegove suradnje, a od krivične parnice ne bi imala nikakve koristi. Budući da je tako, ona će morati prihvatiti neizbježno: ne poduzeti ništa. Što misliš, Aubrey?

— Djevojka je umišljena budala, opsjednuta seksom promrmlja Medesco nezainteresirano. — Slava joj je toliko udarila u glavu da misli kako može uraditi sve što joj se prohtije. A toliko je prkosna da će naškoditi i sebi samo da nekome naprkosi. No, okanimo se naklapanja, pričekajmo da najprije s njom uspostavimo vezu.

— A u međuvremenu? — upita Nicholas.

— U međuvremenu bi trebalo, Crane — u razgovor se umiješa Humbleby — da poduzmete mjere opreza.

— Opreza!

Prisutni su izmijenili začuđene poglede.

— Ah, sjetio sam se upozorenja profesora Fena u subotu — reče Nicholas. — Znači, prema vašem mišljenju, a na temelju članka iz »Mercuryja«, trebalo bi da ja budem slijedeća žrtva.

— Vi ili Madge — reče inspektor koji je bio sušta ozbiljnost. — S tim se ne valja šaliti. Zapravo... nešto me zabrinjava.

— Što?

— To što niste uspostavili vezu sa sestrom. Dopustite da odavde nazovem policiju u Doon Islandu i zamolim ih da je posjete. Za svaki slučaj.

Nicholas ga povede k telefonu. Humbleby se vratio nakon pet minuta, zatekavši ih sve tihe i zbunjene, što je mogla biti posljedica razgovora za vrijeme njegove odsutnosti.

Eleonor Crane prva prekine tišinu.

— Naslućujete li barem tko je ubio Mauricea?

Inspektor zaniječe glavom.

— Još ne. Poduzimamo sve što možemo.

— Je li osveta navela ubojicu na zločin? — upita visoka žena zadržavajući.

— I to je moguće — odgovori inspektor neodređeno, sjedajući u naslonjač.

Eleonor Crane odjednom prasne u smijeh, očito se zabavljajući.

— Postoji i drugi motiv. Novac. Vjerojatno znate da Mauriceov novac sad pripada meni. Pa rekla sam to mladiću kojega ste poslali u subotu poslije podne.

Humbleby ne odgovori ništa, ali se David Crane uzruja.

— Zaboga... majko... to je apsurdno. Znam da mojim riječima ne obraćaš pažnju... ali—

— Dragi Davide — majka ga pogleda suosjećajno. — Tvoja privrženost često me gane, premda bih više voljela da me iznenadiš inteligencijom... Inspektore, priznajem da mi je potreban novac. Nedavno sam mnogo izgubila na trkama i ne znam kako ću vratiti dugove.

Humbleby je to već bio saznao prije dvadeset i četiri sata, pa ga priznanje nije iznenadilo. Zanimalo ga je nešto drugo: što tu radi Audrey Medesco.

— Moram priznati da sam bio iznenađen kad sam u vašem krugu ugledao i ovoga čovjeka.

— Čini se da u policajcu nikad nema kraja čuđenju — naruga se Medesco. — Candice je prema njima običan znatiželjnik.

— Medesco je stari obiteljski prijatelj — objasni Eleonor Crane.

— Kkkkako stari... — iznenadi se David Crane. — Kkad sam se vratio iz Amerike... prije dvije godine... još ga nismo poznavali... a tek poslije si mi rekla... da ćeš se za njega udati...

— David! — usklikne Eleonor Crane. — To je još tajna.

— Oprosti... mama...

— Ništa, dragi — jedva je osmijehom prikrila nelagodnost.

— Čestitam — reče Humbleby svečano. — I vama gospođo želim svaku sreću.

— Već od prvog trenutka osjetio je da se to dvoje postarijih ljudi vole, ali su ga čudile okolnosti... Hoće li to utjecati na slučaj koji mu je povjeren?

Eleonor Crane je razvezla svoju teoriju koristoljublja.

— Znači, i Aubrey je imao razloga da ubije Mauricea, jer mu je milija žena bez dugova.

Medesco podigne pogled i inspektor mu na licu prvi put ugleda osmijeh.

— Draga djevojko — reče naglasivši riječ. — Oženio bih se tobom i da si obična konobarica.

Eleonor priđe stolu i natoči prazne čaše.

— Inspektore, hoćete li sad jedan šeri? Možda nešto drugo? Ili vam to zabranjuje nekakav propis?

Humbleby je ovaj put prihvatio ponuđeno piće, uvjerivši prethodno domaćicu da takav propis ne postoji.

— A sada — reče Eleonor, spustivši čašu na stolić — pošto smo vas toliko zadržali brbljanjem o našim osobnim problemima, da čujemo zašto ste zapravo došli?

— Da što podrobnije istražim tu zavrzlamu oko ugovora Glorije Scott — reče inspektor i okrene se Nicholasu. — Ako više volite, možemo nasamo...

— Oh, ne — reče Nicholas umorno. — Neka sve bude javno i neka se sve što prije svrši...

Čelavi odvjetnik se uzvrpolji.

— Crane, kažem vam da niste dužni odgovarati na inspektorova pitanja...

— Zavežite, Cloud! — uperio je režiser prst u odvjetnika. — Cijenim vaše napore i zadovoljan sam vašim dosadašnjim uspjehom. Vaše je bilo da me zaštitite od napada štampe. Bila je diskretna i od reportera ni traga...

— Bili su oprezni zbog delikatne situacije. Ugledajmo se u njih, Crane.

— Sjednite, Cloud — zareži Nicholas gubeći strpljenje. — Prestanite se vrpolti.

— Dobro — uvrijeđeno će odvjetnik oduljivši lice. — Ali ja odbijam svaku odgovornost...

— Mea maxima culpa — reče režiser. — Potpisat ću sve što zatražite pred svjedocima. A sada. inspektore, prijeđimo na stvar.

Nastupila je tišina. Eleonor Crane naslonila se na kamin i odsutno zagledala u sliku u kutu. Medesco je sjedio nepomično zatvorenih očiju, a odvjetnik je iskrivljena lica srkao viski, činilo se da je jedino David zaboravio što se oko njega događa: mirno je prelistavao ilustrirani časopis.

Humbleby se pokušava ispričati.

— Žao mi je što moram potegnuti to pitanje, ali ugovor je povezan sa smrću Glorije Scott, a možda i s ubojstvom Mauricea Cranea.

— Nije potrebno da se ispričavate, inspektore — reče Nicholas. — Znam da niste došli iz puke znatiželje.

Zatim pripali cigaretu, povuče dim i započne:

— Madge je bila glavni pokretač svega. Time ne ispričavam sebe, ali ona je mrzila jednu Gloriju, naravno zbog Stuarta Northa. Stuart i Gloria radili su u »Vizi za nebo« i tom su se prilikom upoznali. Stuart se u nju zagledao, a njoj je to vjerojatno laskalo.

— Ja tu djevojku ne razumijem — reče Eleonor Crane. — Zašto se zaboga spetljala s Mauriceom? Zar je mislila da se može zabavljati s obojicom?

— Ne znam — slegne Nicholas ramenima — ali pretpostavljam da se u Stuartu razočarala kad je saznala koliko on mrzi film. A ona je žudjela za karijerom velike filmske zvijezde i tu joj je Maurice mogao više pomoći.

— Što je bilo dalje? — upita inspektor.

— Snimanje filma koji sam, uzgred rečeno, ja režirao, završili smo u studenom i tada je Stuart upoznao Madge. Ne znam kako se to dogodilo, ali ona je za njim poludjela. A kad joj se Gloria isprijčila na putu...

— To ju je još više potaklo — nadoveže Humbleby.

— Tako je. Madge je uz Leipera u studiju najvažnija ličnost i svi paze da je ne uvrijede strahujući da ne izgube namještenje. I sam Leiper pazi kako s njom postupa jer na njenim filmovima zarađuje mnogo novaca. Kod Stuarta to, međutim, nije upalilo. Kazalište mu je milije od filma.

Napolju je već zanoćilo, a vjetar je na prozore nanosio mlazove kiše. U velikoj prostoriji, nekadašnjoj plesnoj dvorani, bilo je polumračno, samo je oko vatre bilo nešto svjetlije.

— I tako je to bilo sve dok nismo počeli pripremati »Nesretnu gospođu«. Dotad moja sestra nije mogla naškoditi Gloriji jer je djevojče bilo bez posla, nije imalo što izgubiti. Tada se postavilo pitanje uloge Marthe Blount. Ja sam Staffordu predložio Gloriju, a on, ne znajući za suparništvo između dvije žene, pristao je i potpisao ugovor.

— Zar niste slutili kako će vam reagirati sestra? — zanimalo je Humblebyja.

— Mislio sam da će se Madge s time prije ili poslije pomiriti. Onda još nisam znao koliko mrzi tu djevojku. Da sam to znao ne bih Gloriju preporučio za ulogu.

— I tako je nastala intriga.

— Madge mi je postavila ultimatum. Ako se taj ugovor ne poništi, otići će Leiperu i postaviti uvjet: ili ona ili ja. A oboje smo znali koga će Leiper zadržati. Ja sam imao ugovor samo za »Nesretnu gospođu«, i da nisam poslušao Madge...

— Jadni dječake — pokuša ga utješiti majka. — I Rank bi te uzeo s tvojom reputacijom...

Nicholas odrečno zavrti glavom.

— Sumnjam. Poslovi su opali i nezaposlenih filmskih redatelja ima napretek.

Pogledom je umorno zaokružio prostorijom.

— Je li to bio kukavičluk? Jeste, priznajem. Ali tko bi mogao predvidjeti da će se Gloria zbog toga ubiti. Ja vam se kunem — nagnuo se naprijed i u riječi unio čvrstinu — da bih to Gloriji poslije nadoknadio i da me Madge u tome ne bi mogla spriječiti.

— Došli smo do ugovora, pretpostavljam — podsjeti ga Humbleby na glavnu temu.

— Ona je sve isplanirala, prepustivši meni prijaviti dio posla. Jer Leiper, samo za Madgine lijepe oči, ne bi bez valjana razloga poništio ugovor. Okolnosti su nam išle na ruku. Marcia Bloom, koja je u Jeddovoj »Ljubavničkoj sreći« igrala glavnu ulogu, morala je hitno u Irsku na očev sprovod. Trebalo joj je naći zamjenu. Međutim, kao što svi znate, ljudi vezani ugovorom s filmskim kompanijama smiju nastupiti na radiju ili u kazalištima samo uz dopuštenje kompanije uz koju su vezani. To je obično puka formalnost, međutim, ako joj se ne udovolji, prekršitelj može doći pred sud.

Za dopuštenje se obično brinu direktori kazališta — tu se Nicholas uzvrpolji — a budući da me je Jedd poznao, vjerovao mi je na riječ ne tražeći ništa napismeno.

— U vašem pismu — iskoristi Humbleby kratku stanku — na jednom mjestu se kaže...

— Crane! — odjednom je Cloud, koji je dotad mirno pratio Nicholasovo izlaganje, ustao prolivši šeri po koljenu. — Nema smisla da zalazite u pojedinosti, da inspektor ne pomisli kako...

— Smirite se, Cloud — obrecne se Nicholas Crane. — I obrišite hlače. Jedd ne dovodimo ni u kakvu opasnost. On nije uradio ništa protuzakonito.

Humbleby se nakašlje.

— Znači, ona napomena o tome kako on ništa neće odati...

— .... vezana je za njegov privatni život, točnije rečeno za bračnu vjernost.

Cloud zdvojno zakoluta očima.

— Crane! Ne smijete se izložiti opasnosti da vas optuže zbog ucjene...

— Cloud, kažem vam posljednji put — počeo je Nicholas gubiti strpljenje — zavežite! Ja sam Jedu rekao da bi Gloriji trebalo pružiti priliku da preuzme ulogu Marcije Bloom, i pošto je s njom razgovarao, on joj je tu priliku i pružio.

Eleonor podigne obrve.

— Čini se da se danas u kazališne direktore i režisere može imati više povjerenja nego nekad.

Nicholas je bez riječi prešao preko te zajedljive napomene.

— To se dogodilo ovako. Gloria je objeručke prihvatila prijedlog... Rekao sam joj da će tako i meni učiniti uslugu. Za to zaslužujem svaki prezir, jer je ona bez oklijevanja učinila sve da mi tu uslugu učini...

— Zacijelo je pitala za odobrenje? — upita inspektor.

— Naravno. Rekao sam joj, nasamu, da ću se pobrinuti da dobije potrebno odobrenje i ona mi je povjerovala — reče Nicholas i kratko se nasmije. — Zašto ne bi! Bila mi je draga i pomogao sam joj kad god sam mogao.

Eleonor Crane nestrpljivo odmahne glavom.

— Nicholas, možda ti sve to što govoriš pomaže da olakšaš savjest, ali tvoja predstava postaje sve neukusnija. Mi znamo i vjerujemo ti da se kaješ i zato se, molim te, ne udaljuj od činjenica.

Nicholas na trenutak zadrži pogled na njezinu licu, zatim klimne.

— Dobro, majko — izusti bezbojnim glasom. — Ograničit ću se na činjenice.

Nastupila je kratka stanka.

— Gloria je marljivo radila četiri dana učeći ulogu. Pohvalio sam je da dobro napreduje premda je na probama nisam vidio, I tada sam joj, naravno, morao reći u što se uvalila. Zbog toga sam je pozvao na zabavu. Zadržao sam je kad su svi drugi već bili otišli. Nisam se usudio svaliti krivicu na Madge. I ja sam bio podjednako kriv.

Vjetar je napolju vijorio drvećem nanoseći mlazove kiše na stakla.

— Najstrašnije u svemu jest to što sam se poslužio najobičnijom obmanom.

— Obmanom!

— Uspio sam je uvjeriti kako je u nezgodnoj situaciji, a to nije bila istina.

— Objasnite nam detaljnije — zamoli Humbleby.

— Moj se plan temeljio na njezinu nepoznavanju filmskog biznisa. Izložio sam joj slučaj ovako: prekršila je ugovor nastupivši u »Ljubavničkoj sreći«, i ako želi izbjeći da je kompanija ne tuži sudu, preostaje joj jedino da mojim posredovanjem pristane da joj se poništi ugovor. Da mi je odgovorila neka je slobodno tuže, ne bi joj se dogodilo ništa. Kompanije se rijetko odlučuju na takve korake.

Medesco baci ostatak cigare u vatru.

— Gluposti! Znala je ona što radi. Da ti se suprotstavila, imala bi male mogućnosti da dobije novu ulogu. Prema tome, bez obzira na to da li je tebi vjerovala ili nije, rezultat je bio istii s njenom filmskom karijerom bilo je svršeno.

Nicholas zatvori oči trljajući prstima sljepoočice, poput čovjeka u posvemašnjoj iscrpljenosti.

— Oh! Na to nisam mislio — rekao je i nastavio tek nakon nekog vremena. — Kraj već znate. Znao sam da će je otkriće preneraziti, ali ni u snu nisam mogao slutiti do koje mjere. Reagirala je tako žestoko da sam u prvi mah povjerovao da glumi. Lice joj je posivjelo, izgledala je strašno... i odmah mi je bilo jasno da se ne pretvara.

- Što je rekla? — upita Hurableby.
- Ništa. Ni riječi.
- I zatim.
- Zatim je otišla i ubila se.

Nastupila je mučna tišina i potrajala punu minutu.

Nicholasove posljednje riječi, izgovorene slabo i nekako beskrvno, izgubile su se u prostranstvu bivše plesne dvorane. Propuh je pomicao staru tapiseriju po zidovima, a jačanje i slabljenje svjetla imalo je gotovo hipnotičan učinak.

Humblebyju se pričinilo da je utopljenica među njima. Zaokupila je sve prisutne, osim možda Davida Cranea. Humblebyju se toga trenutka nametne Voltaireov stih: »Ljubi poput lude dok si mlad, radi poput đavola kad ostariš: to je jedini pravi život.« Taj mu je stih pomogao da shvati ono osnovno što je upropastilo Gloriju Scott. Ne navršivši ni dvadesetu, beskompromisno se gurala naprijed, a mlade bi morao oduševljavati prije svega sam život... iskustvo što ga nudi. Neka budu i ambiciozni, ali ono dragocjeno — Humbley je osjećao posebnu slabost za Spenderovu pjesmu — da, ono dragocjeno neka nikad ne zaboravlja.

Inspektor se trgne.

— Hvala, Crane — reče inspektor i njegove su riječi djelovale poput znaka za grupu okupljenu oko vatre.

David odbaci časopis, Medesco ustane i primakne svoje krupno tijelo začuđujućom gipkošću vatri. Eleonor, pogledavši na sat, ispriča se kućanskim poslovima i iziđe. Nicholas ustane, dohvati bocu i natoči čašu. Samo je Cloud, još zaokupljen onim što je bio čuo, ostao nepomičan.

— Ispovijed je za večeras završena — reče Nicholas pokušavši sve svrnuti na šalu. — Pokajnik će za pokoru snimiti tri dokumentarca... Zar to nije smiješno? Nije, s obzirom na situaciju.

Inspektor ga je promatrao zamišljeno.

— Čini se da nisam bio prisutan kad vas je profesor Fen opomenuo.

— Opomenuo?

— Maloprije ste rekli da vam je u subotu savjetovao da pripazite...

— Oh, da... Opomenuo me je da Madge i ja jedemo i pijemo samo ono što jedu i piju drugi u društvu.

— Jeste li ga poslušali?

— Oh, jesam. On je kao kriminolog stekao zavidan ugled, pa sam opravdano povjerovao da za svoju tvrdnju ima valjanih razloga. Osim

toga, rekao mi je još nešto što me je uvjerilo da ima izvanrednu moć zapažanja.

— A to je?

— Natuknuo je nešto po čemu je bilo jasno da nagađa gužvu oko Glorijina ugovora. Premda je to mogao samo nagađati, upozorenje je bilo precizno i neugodno.

— Jeste li upozorili sestru?

— Jesam. Ali sumnjam da je ona na to obratila pažnju. Vjerojatno je dosegla onaj stupanj megalomanije kad se čovjek osjeća besmrtnim. Osim toga — nastavi Nicholas mirnije — ona automatski uradi suprotno od onoga što joj savjetujete. Ako bih htio da ljeti ode na Island, dovoljno bi bilo reći da bi joj prijalo talijansko sunce.

— Razumijem — klimne Humbleby. — Kakve ste mjere opreza vi poduzeli?

— Pa... hranio sam se samo po restoranima, a pio za šankom. To je zapravo sve. Lijekove nisam uzimao ni prije nego što je Maurice popio otrovani tonik. Inspektore, je li netko ubio Mauricea iz osvete?

— Još nismo sigurni, ali izgledi su pola-pola.

Nicholas se zamišljeno počeo po bradi.

— Pretpostavimo da će se ubojica, baš zbog članka u »Mercuryju«, sada okomiti na mene.

— Gdje vam može uliti ili osuti otrov?

— U stanu. Piće nije zaključano, a ni hrana. Može ga staviti i u lijek koji nosim sa sobom...

— Nemojte...

— Ne brinite, inspektore — osmjehne se Nicholas. — Neću ga uzeti prije nego što zamolim prijatelja kemičara u Ayslesburyju da ga pregleda.

— Zašto on! Mogu i ja. Odmah ću analizom utvrditi ima li u njemu colchicina.

— Čega?

— Otrova colchicina kojim je ubijen vaš brat.

— Nikad za taj otrov nisam čuo.

— Rijetko se upotrebljava. Možda će se trovač poslužiti i drugim otrovom...

Nicholas zavrti glavom.

— Dobro, prepustit ću vam da izvršite analizu. Koliko će potrajati?

— Mogu početi odmah ako mi ustupite prikladnu prostoriju.

— Naravno, upitat ću majku... Oh, evo je. Majko, inspektoru je potrebna prostorija da u njoj izvrši kemijski eksperiment.

— Zaboga!

Domaćica je hinila iznenađenje, kao da je sve to pomalo zabavlja. Kad joj je sin objasnio o čemu je riječ, odmah se dosjetila:

— Imamo sobicu sa stolom, stolcem, lavaboom i plinskim štednjakom. Hoće li vam to odgovarati, inspektore? Najbolje će biti da se sami uvjerite.

— A ja ću otići po bočicu s lijekom — reče Nicholas i iziđe.

— Kako bi bilo da najprije večeramo — predloži Eleonor Crane. — Već kasnimo cio sat i kuharica se ljuti. Inspektore, vi ćete nam se, naravno, pridružiti.

— Hvala, gospođo — zahvali Humbleby. — Vrlo ste ljubazni, ali posao mi je ipak preči. Ako bih vas smio zamoliti za jedan sendvič...

— Naravno. Cloud, vi ostajete...

— Hvala lijepa, gospođo Crane, ali bolje će biti da odem — reče mali odvjetnik, ustane i nastavi nakon kratkog oklijevanja. — Žalim, ali nakon svega što sam danas ovdje doživio više se neću moći posvetiti poslovima vašega sina. Morat će potražiti drugoga pravnog savjetnika. O tome ću ga pismeno obavijestiti ujutro.

— Razumijem vas, Cloud.

— Vrlo ste ljubazni, gospođo Crane. Oh, ne... nemojte zvati poslugu... Sam ću. Do viđenja, gospođo, do viđenja svima...

Nakloni se, okrene i iziđe. Kad se Nicholas vratio, i David je već bio izišao, ispričavši se pranjem ruku.

Lijek je bila mliječna tekućina u bočici srednje veličine napunjene do dvije trećine.

— Čemu služi? — zanimalo je inspektora.

— Nekakav bikarbonat, takav barem ima okus. Smiruje živčane smetnje.

— Dobro — reče Humbleby. — Iz auta ću donijeti sve potrebno, a vi me, molim vas, odvedite u onu sobicu.

Sobica je bila na tavanu i odgovarala je namjeni. Kroz prozore na kojima nije bilo zavjesa dopiralo je šuštanje krošanja pod jakim pljuskom. Starac je inspektoru donio sendviče i pivo.

— Skandal je na pomolu — reče starac dajući cijelom slučaju izrazito klasno obilježje. — Vladajuća gospodska klasa tjera jednu poštenu radnicu u samoubojstvo.

— Pa, radila je samo povremeno — saopći mu Humbleby svoje mišljenje — a nije sasvim sigurno da je bila poštena.

Starca to nije pokolebalo.

— Maurice je zaslužio što je dobio. Zaveo ju je ponašajući se kao nekadašnji plemići, kad je služavkama zakon nalagao da odu gazdi u krevet.

Kad je starac konačno izišao, Humbleby prione poslu. Iz torbe izvadi kiseline i sve ostalo. Već nakon desetak minuta imao je rezultat.

Reakcija je bila pozitivna, i premda je sve valjalo provjeriti zamršenijim postupkom, nije bilo sumnje: u lijeku je bilo coichicina.

Znači, Fenova pretpostavka o osveti bila je ispravna. Međutim, bilo je i drugih mogućnosti: ubojica, koji s Glorijom nema nikakve veze, htio je ubiti Mauricea i Nicholasa. Drugo: Nicholas je iz nepoznatog razloga ubio Mauricea i sada je inscenirao pokušaj ubojstva samoga sebe.

Međutim, nijedna od tih dviju pretpostavki nije bila dovoljno uvjerljiva, jer zašto bi neznanac prekopavao po djevojčinoj sobi?

Uostalom, zna se zašto se djevojka ubila. I čeprkanje po njezinim stvarima svakako je povezano s ubojstvom, a vezu treba tražiti u vremenu dok je još živjela pod pravim imenom.

O tome je inspektor razmišljao dok je žvakao sendviče zalijevajući ih pivom. Kao problem broj jedan nametnulo mu se slijedeće: koga će sve pogoditi vendetta? Nicholasa i vjerojatno Madge. Koga još? Je li osveta uperena protiv cijele obitelji, bez obzira na to koliko je tko kriv za samoubojstvo mlade glumice?

Humbleby se utješi misljuje da će se ubojica ipak ograničiti na prave krivce.

Spremajući aparate i kemikalije, inspektor razmisli o slijedećem koraku: valjalo je otkriti kako je otrov dospio u Nicholasov lijek? Kako je sve mogao dospjeti?

16

Međutim, događaji su mu poremetili plan. Dok je silazio stepeništem, sreo je Nicholasa. Ovaj ga je obavijestio da se javila policija iz Doon Islanda.

— Jeste li završili test? — upita mladić zainteresirano.

— Jesam.

— I? Ako smijem...

— Naravno. Riječ je o vašoj glavi — reče inspektor i malo zastane.

— U lijeku je otrov.

— Colchicin?

— Da.

Mladi redatelj zazviždi.

— Hm, sada barem znam na čemu sam — procijedi kroz suhe usne. — Što sada?

— Moramo porazgovarati o tome tko je mogao staviti otrov u lijek. Jeste li pri kraju večere?

— Jesmo. Doći ću čim završite telefonski razgovor. Popit ćemo kavu u salonu, tamo desno.

Inspektor Berkeley iz Doon Islanda bio je raspoložen za čavrljanje.

— Oh... ništa joj se nije dogodilo — odgovori na Humblebyjevo prvo pitanje. — Sam sam je ispitao. Ima raskošno tijelo, zar ne?

Humbleby se namršti na tu familijarnost. Rekao je da ga trenutno ne zanimaju glumičina tjelesna svojstva, već sadržaj razgovora.

— Pa... objasnio sam joj da je možda u opasnosti, a ona mi se nasmijala u brk.

— Zaboga, zacijelo niste bili dovoljno uvjerljivi! Je li pročitala ono u »Mercuryju«?

— Naravno, i čini mi se da je ipak bila uzrujana. No kad sam rekao da se nasmijala nisam...

— To ste ubacili da me zbunite, zar ne? — naruga se Humbleby.

— Pa, da budem precizniji... bila je raspoložena. Recite mi, je li odista u opasnosti?

— Naravno. Jeste li joj rekli da pripazi na hranu, piće i lijekove?

— Jesam, ali nisam siguran da će me poslušati.

— Bez obzira na to što hoće, a što neće, a budući da naš ubojica neće mirovati, neće biti naodmet da joj oko kuće postavite stražu.

— Dobro. Ne brinite.

- Još nešto. Je li kuća sigurna od provalnika?
- Ni govora. To je mala vikendica.
- Provjerite je li prije spavanja dobro zaključala vrata i zatvorila prozore. Uostalom... zašto da je sam ne nazovem?
- Sumnjam da ćete uspjeti. Dok sam s njom razgovarao, telefon je zvonio tri put, ali nije digla slušalicu.
- Đavo je odnio! — naljuti se Humbleby. — Budući da nemam vremena da skoknem k vama, predajem vam je na vašu punu odgovornost. O tome ćete dobiti i službenu obavijest. Ah, sjetio sam se još nečega. Za taj slučaj odvojite dva čovjeka. Jedan neka je prati u autu ako bude potrebno. Je li sama?
- Nije. S njom je tajnica.
- Neka namrštena žena. Kuha i radi sve ostalo.
- Dobro, Berkeley. Pamet u glavu! Ubojica se ne šali, i ako mu pružimo priliku da ubije Madge Crane, izbit će skandal velikih razmjera.
- Nakon tih krupnih riječi Humbleby spusti slušalicu. Sada se mogao posvetiti Nicholasu. Razgovor se poveo o mogućnosti stavljanja otrova u bočicu.
- U moj se stan praktički ne može provaliti — reče mladić. — I do danas poslije podne kada sam god iz njega otišao, nitko u njega nije provalio.
- Dobro, postoji li druga mogućnost?
- Vratimo se na trenutak na zabavu u četvrtak uvečer. Gloria je otišla, ja sam zaključao vrata i legao. U petak ujutro došao sam ovamo da sa svojima provedem dan-dva. Radim to kad god se zasitim filmskoga svijeta.
- Vi trenutno ne radite ništa?
- Samo prisustvujem sastancima u vezi s »Nesretnom gospođom«.
- Nastavite.
- Što se tiče moga stana, alarmni uređaji na vratima i prozorima povezani su s vratarnicom u prizemlju. Nekad je to bio stan trgovca dijamantima.
- Uključujete li ih uvijek kad izlazite?
- Naravno. Uglavnom zbog dvije skupocjene slike: Cezannea i Picassa. Prema tome, do moga povratka u stan u subotu

poslijepodne, nakon Mauriceove smrti, nitko nije mogao prići bočici s lijekom. A ni nakon toga... zbog osobnih razloga. Sve do jutros.

— Kako?

— Već sam vam rekao da jedem izvan kuće. Danas sam ustao rano i otišao u snackbar na North Rowu na doručak. Čini se da nisam valjano zaključao vrata...

— Kako znate?

— Kad sam se vratio, našao sam ih pritvorena. Najprije sam pomislio da se netko dočepao duplikata ključa, ali sam tu pretpostavku odmah odbacio. Taj bi zacijelo valjano zaključao vrata. Osim toga, nejasno se sjećam da brava nije škljocnula kao obično kad sam izlazio.

— Ima li još netko ključ vašega stana?

— Samo moj sluga, ali on je na tjednom odmoru, a prije odlaska vratio mi je ključeve. Evo ih — reče Nicholas pokazavši dva zamršeno nazupčena ključa,

— Kao što vidite, draguljar je odabrao specijalnu bravu koja se bez pravoga ključa praktički ne može otvoriti.

— Jeste li sigurno da se posljednjih dana od njih niste odvajali?

— Ni trenutka.

— Dobro. Kada ste otišli na doručak i koliko ste se zadržali u snackbaru?

— Sjećam se prilično točno. Otišao sam u sedam, a vratio se u osam.

— I kada ste otkrili odškrinuta vrata, zacijelo ste najprije provjerili je li sve na svom mjestu?

— Svakako. I ništa nije nedostajalo. Uostalom, u stanu osim slika nema ničega vrijednog.

— Jeste li upitali vratara?

— Jesam, ali on je bio zaključan u sobi i nije vidio ni čuo da netko ulazi ili izlazi,

Humbleby ispije gutljaj kave i pripali cigaru.

— Zatim?

— Pa... poslije toga naš trovač nije imao prilike sve dok nisam stigao ovamo.

— Kad je to bilo?

— Oko pet poslije podne.

— Kakvu bi ovdje imao priliku?

— Raspremio sam stvari iz kovčega i malo prilegao, a oko šest sam sišao. Otprilike jedan sat poslije toga sjetio sam se da nije pametno ostaviti lijek u nezaključanoj sobi pa sam je otišao zaključati.

— I ostala je zaključana...

— ... sve dok vam nisam donio bočicu.

Humbleby se zamišljeno zagleda u zid.

— Logički zaključak svega što ste mi ispričali bio bi slijedeći: trovač je otrov stavio u bočicu ili prije vaše zabave i samoubojstva Glorije Scott, ili jutros između sedam i osam, ili poslije podne između šest i sedam. Nije li tako?

— Da, tu su mu bile jedine prilike. Ali, prvu bi mogućnost valjalo isključiti.

— Slažem se.

— I drugu. »Mercury« je izišao u tri poslije podne, a ubojčin pokušaj da me otruje zacijelo je rezultat onoga nesretnog pisma.

Humbleby se kolebao da li mladoga režisera upoznati s teorijom vendette, ali je od toga ubrzo odustao.

— Prema tome, to se vjerojatno dogodilo večeraš između šest i sedam. Kako je neznanac mogao prići bočici?

Za to je doista imao prilike, potvrdili su svi ukućani i gosti koje je zatim ispitao. Zapuštenim parkom moglo se prići kući sa svih strana kroz nekoliko vrata i otvorenih prozora u prizemlju. Bilo je bezbroj mjesta gdje se u slučaju opasnosti mogao sakriti.

Međutim, teoriji osvete mogla se uputiti zamjerka: kako je neznanac znao u kojoj je sobi bočica s lijekom? Craneovi su bili u kući tek nekoliko mjeseci i malo ih je znalo koja je Nicholasova soba. Samo obitelj i služinčad. Ali, vješta osoba, potaknuta željom da se osveti i spremna da se izloži opasnosti, i to bi saznala...

Humbleby se od ukućana oprostio tek oko jedanaest. Nicholas ga je otpratio do auta. Kiša je malo popustila i između oblaka pojavila bi se koja zvijezda. Šljunak im je škripao pod nogama, a iz oluka se bučno slijevala voda. Humbleby je bio iscrpljen, a ni Nicholas nije izgledao bolje.

— Nadam se — reče režiser — da će vam sve to što ste večeras saznali pomoći da uhvatite krivca, jer ne bih htio provesti ostatak

života strahujući od iznenadne smrti. Nego., kako je »Mercury« došao do onoga prokletog pisma?

Humbleby mu ispriča u nekoliko rečenica.

— Zašto li ga moja šašava sestra nije spalila? — procijedi Nicholas vrteći glavom.

Stigli su do auta i Humbleby ga otključa, uđe i proviri kroz prozorčić.

— Zaista odbijate policijsku zaštitu?

— Hvala! Sam ću se zaštititi ako bude potrebno. Imam revolver. spavaonica će mi uvijek biti zaključana, a obroke ću uzimati u restoranima i gostionicama u Avlesburyju.

— Znači, ostajete ovdje.

— Samo dan-dva dok ne vidim kako će se stvari razvijati.

— Budite oprezni — promrmlja inspektor. — Tako vam svega, pripazite na sebe.

— Ne brinite — nasmije se Nicholas. — Još sam željan života...
Laku noć!

Humbleby ubaci u brzinu i kola krenu. Još jednom, prije nego što je grmlje zaklonilo kuću, osvrne se. Nicholas je nepomično stajao na istom mjestu, ruku duboko zavučenih u džepove dobro krojena kaputa.

I tada ga je Humbleby posljednji put vidio živoga.

S prozora svoje spavaonice u Bloomsburyju Judy Flecker je pogledala tmurno i naoblačeno jutro i, protegovši se u krevetu, pospano uzdahnula. Zatim je skinula pidžamu, okupala se, obukla i brzo pojela doručak te u osam već je bila na ulici. Dok je čekala autobus, promatrala je masivne stupove Britanskog muzeja, zatim se odvezla do Marylebonea, a odande vlakom u Long Fulton.

Do deset sati toga dana, najzbuljivijeg i najstrašnijeg u njezinu životu, radila je uobičajene rutinske poslove svoga odjela, prisustvovala je pokusima orkestra, snimanjima zvuka, sinhronizaciji i mnogočemu drugom.

Svjetla su se ponovo upalila. Netko je sjeo u platneni stolac kraj nje, ali mu ona, zaokupljena razgovorom sa šefom odjela, nije obraćala pažnju. Prepoznala ga je tek kad se okrenula.

Bio je to David Crane.

Njegov je dolazak nije iznenadio jer je proteklih mjeseci često navraćao u Glazbeni udio. Pri tome se zbunjeno ispričavao, iz čega bi ona zaključila da je razlog njegova dolaska izrazito ljubavne prirode. Bio je pomalo dosadan, ali je to lako podnosila, jer bi on, plašljiv i povučen, otišao već nakon pet minuta. Čak joj je od svih Craneovih bio najdraži. Njegova bespomoćnost pobudila je u njoj zaštitničke, gotovo majčinske porive. Među kolegama u Odjelu za scenarije nije se udomaćio, i to ga je primoralo da toplinu potraži drugdje.

— Zdravo! — pozdravi ga ona srdačno. — Kako je?

— Dobro jutro, gggospođice Flecker! — rekao je nikako se ne mogavši priviknuti na oslovljavanje imenom, uobičajeno u studiju. — Nnnadam se da vam ne sssmetam?

— Nimalo — osmjehne mu se ona u znak odobravanja, ispruživši dugačke, lijepe noge. — Odmaram se, kao što vidite. A vi?

— Jaaa?...

— Ovaj... jesu li vam dali sat odmora?

Odmah je požalila što je to rekla, jer David nije bio kurir. Međutim, s njim su svi postupali podjednako, pa i oni koji su mu željeli dobro, a on uvrede nije ni zamjećivao.

— Dddanas nemamo pposla — promuca i osmjehne se. — Ossim toga... uvijek me pppuste da kkkliznem... da nešto ne pobbrkam...

— Gluposti! — tobože se Judy iznenadi, misleći u sebi da je to vrlo mudar i djelotvoran način.

— Kako vaši kod kuće?

— Majka je ddbro — reče David. — Nick je nnervozan.... a od Madge nnemamo vijesti — doda a pogled mu se odjednom snuži.
— To je ssstrašno, zar ne? O onoj dddjevojci...

— Jeste li je poznavali?

— Pprvi put sssam je vidio na Nickovoj zzzabavi.

— Znete li što se to zapravo događa?

— Nnne znam. Nnne govore mi mnogo, nnnemaju povjerenja....
Sstrašno se osjećam. Nnnajradije bih se negdje sssakrio....

— Ne uzimajte to previše k srcu, Davide.

— Ali... to je obbbiteljska stvar... pitanje čččasti. Možda sam sssstaromodan...

Judy ga sažalno pogleda u velike tužne oči.

— Davide, hoće li Nicholas tužiti one odvratne novine?

Međutim, prije nego što je David uspio išta odgovoriti, Judy je saznala da je posljednje snimanje uspjele i, pohvalivši skladatelja za uspješno obavljeni posao, ponovo se okrene Davidu.

— Neće ih ttužiti — promuca mladić. — Ppppriznaje da je sve istina... ono o ugggovoru...

— Oh! — iznenadi se djevojka.

— Valjda je svjestan toga da studio...

— ... dda će mu dati nnnogu — nadoveže David hrabro. — On to zzzna...

— A Madge? Što će ona uraditi? Ako se ona novinska priča ne opovrgne, izgubit će dobar dio svoje publike. A to se Leiperu neće svidjeti.

— Sssa Madge ne mmožemo uspostaviti vezu — reče David i nervozno se osvrne. — Zzznate li da je nnnetko pokušao otrovati Nicka?

— Štooo!

— Ssstvarno! Sstvio mu je otrov u lijek...

— Ali u jutarnjim novinama...

— Nnnovine još ne zznaju ništa — David joj sve objasni ukratko.
— To je ppoput mmmore... zar ne?

— Oh. Davide! Strašno mi je žao — reče djevojka iskreno. — Zacijelo se osjećate grozno.

On slegne ramenima i primakne joj se.

— Ja... ovaj.... htio bih vas pppozvati na vvvečeru... Mmmislio sam...

— Oh, naravno, Davide! To je lijepo od vas. Bit ću počašćena.

— Zzzaista? Bez obzira na to šššto je Maurice mrtav.

— To s time nema veze, Davide. Predložite dan.

— Oh — usklikne on sav izvan sebe od sreće. — Večeras?

— Pa... može, premda... Dobro. Večeras sam slobodna. Gdje i kada? — reče Judy proračunato.

Valjalo je, naime, zadovoljiti znatiželju i saznati kako se Craneovih doima skandal.

— Možemo u »Screenwritesu« ili »Ssavoyu«...

— Imam ideju — osmijehne se djevojka čarobno. — Kako bi bilo da večeramo kod vas.

U njegovu pogledu pojavi se sumnja.

— Poželjela sam da upoznam Lanthorn House, ali ako vam je nezgodno...

— Ddda vidite kuću ... — reče promijenjenim glasom. — I labirint.

— Labirint? — upita, a glas kojim je to izgovorio izazove u njoj uznemirenost.

— Zzzašto ne... i ja bih ga obišao ...

— Zar još niste? — upita ona s nevjericom u glas.

Nije mogla razumjeti ljude koji na imanju imaju labirint od potkresane živice i ne istraže ga prvom prilikom.

— Doista ga niste vidjeli? — upita ga.

David Crane ne podigne ruke kao da se ispričava..

— Dddaleko je od kuće ... i sav je zzzapušten.

— Davide, što mu je u sredini? Sunčani sat — ... ili ggrob.

Ona se trgne.

— Rekli ste — grob?

— Tttako su meni rrrekli. Grob čččovjeka koji je dao napraviti taj labirint od živice.

— Hoćete li me povesti da ga zajedno razgledamo?

— Dddobro.

Judy osjeti da je kući ne poziva s oduševljenjem.

— Možda se namećem ... Da odgodimo za poslije ...

— Ne ... — nešto je u sebi David proračunavao. — Mmmajka će se obradovati da vas upozna ...

— Oh! Jeste li sigurni?

— Jesam. Hoću da vvas majka upozna.

Kako će je ona primiti? Hoće li jednom Davidu zaprijetiti poništenjem dijela oporuke koji se odnosi na njega? Kako će se on ponijeti? Hoće li ustrajati u zanosu ili će u njemu prevladati obiteljska solidarnost?

Jadan momak, pomisli djevojka, postidjevši se na trenutak što ga iskorištava za svoje sebične ciljeve.

— Oh, radujem se večeri...

— Oddvest ću vas kući u Nickovom »bentleyu«.

— Sjajno. Kada završavate posao? Možda se zadržim dulje nego obično.

— Oh, pppričekat ću ...

Zabrine se na pomisao da bi je mogao čekati u njezinu uredu.

— Pođite kući, a ja ću posuditi auto Franka Griswolda i doći za vama, najkasnije do sedam. To je izvan Aylesburyja, zar ne?

— Sssvatko će vam pokazati ppput...

Judy ustane.

— Sve smo se dogovorili. A sada moram na posao. Au revoir.

Nije joj odmah otpozdravio, i u tišini koja je nastupila vrati joj se čudan maloprijašnji osjećaj. On se napokon trgne, ustane i reče uz osmijeh:

— Au revoir! Vidimo se vvečeras.

Predodžba koju bi se moglo dobiti o Judy iz opisanog razgovora možda je neodređena, pogotovu s obzirom na motiv i način kojim je Davida navela da je poveze u Lanthorn House. Zapravo, ona je bila normalna mlada žena obdarena svojstvenim ženskom osobinom — znatiželjom. A u filmskom je studiju prepričavanje i ogovaranje proteklih dana doseglo neslućene razmjere, pogotovu nakon objavljivanja članka u »Mercuryju«. I tako nije mogla odoljeti napasti da Craneove ne promotri izbliza, a budući da su je više zanimali ljudi nego činjenice, nije izgarala od posebne želje da otkrije tajnu Mauriceove smrti ili pokušaja trovanja Nicholasa Cranea. Craneovi su bili važne, gotovo legendarne ličnosti engleskoga filmskoga

svijeta, i Judy je naprosto htjela iskoristiti priliku da skandal promatra iz samoga središta.

Pri tome je zaboravila poslovicu koja kaže — da znatiželja katkad ubije mačku.

Dok je hitala na ručak u Klub, stjecište viših krugova Long Fultana, srela je Gervasea Fena u starom kišnom ogrtaču sa čudnim šešikom na glavi. — Zdravo! — pozdravi ga srdačno.

— Igrate li se još detektiva?

On zaniječe glavom.

— Upravo se vraćam sa sastanka.

— Zar se još bavite »Nesretnom gospođom«? Mislila sam da ste se u subotu o svemu dogovorili.

— Leiper se nije složio i okupio nas danas.

— A Craneovi?

— Morali smo bez njih. Naravno, osjećala se potištenost i čudim se da to Leiperu nije smetalo.

— Što on misli o Nicholasu i Madge?

— Čuo sam kad je rekao Staffordu da je sve to novinska patka bez ikakva stvarna temelja.

— Zar je toliko glup da u to povjeruje?

On neodređeno klimne.

— Zašto ga ne razuvjere?

— Nitko za to nema živaca. Sve je to ... vrlo patetično — nakašlje se Fen. — Sjećate li se kad sam vas u subotu zapitao kakav su stav Craneovi zauzeli prema Gloriji Scott?

— Sjećam se.

— O Nicholasu mi ništa niste rekli. Sada znate više.

— Naravno, nakon svega što sam u posljednje vrijeme čula u ovdašnjim kuloarima. Ukratko, bio je ljubazan prema djevojci, i to ne zato da je odvede u krevet. Bio je to primjer čistoga altruizma.

— Ljudi su se zacijelo iznenadili kad je ono pismo bilo objavljeno.

— I više, zaboga! Je li to važno?

— Još ne znam — snuždi se Fen. — Povjerit ću vam nešto, gospođice Flecker. Humbleby nije održao riječ. Obećao je da će me obavještavati o istrazi. Istina, jedne me noći probudio iza sna i nešto mi promrmljao preko telefona, ali onako pospan nisam razumio ni riječi. Zna li da je netko pokušao otrovati Nicholasa?

— Saznala sam danas. Od Davida.

— Davida? Ah, to je onaj brat koji je Mauriceom bio na Bermudima. Još ga nisam upoznao.

Judy je malo oklijevala.

— Professore, bi li on mogao biti ubojica?

— Draga djevojko — reče joj Fen ljubazno — zasad još nikoga iz bliže okoline ne smijemo isključiti. Zašto me pitate?

— Ovaj ... večeras me je pozvao kući na večeru. I ako mislite da je sumnjiv, dobro ću otvoriti oči.

— Na večeru? — iznenadi se profesor. — Oh, otvorite oči za svaki slučaj, A sada moram na autobus. Pripazite se!

Otprativši profesora zamišljenim pogledom, otišla je na ručak.

Popodne joj je brzo prolazilo u poslu. Kad je Davida ugledala na vratima, nije bila baš oduševljena. Međutim, on je ovaj put odmah prešao na stvar.

— Rriječ je o autu ... Nickovu autu ...

— Što se, zaboga, dogodilo?

— Netko je žžželjeznom šipkom razlupao motor.

— Što? — Judy se zagleda u mladića u nevjerici.

— Davide, jeste li sigurni ...

— Ppogledajte sami ako mmmi ne vjerujete... Htio sam upppaliti motor, ali nije išlo ... a ikad sssam pogledao...

— Kad ste stigli, je li sve bilo u redu? — upita ga djevojka.

— U nnnajboljem redu.

Ona zamišljeno zatrese glavom.

— Ne razumijem ... usred bijela dana. Kako su se usudili ...

— U Nichovoj garaži... ali, kikkao ni drugi, ni ja nnnisam zaključao

...

Nepoznati razbijač nije se morao bojati da će ga tko čuti, iz radionice u blizini garaže odjekivalo je od jutra do mraka od buke čekića i mehaničkih pila.

— Vandali — ražesti se djevojka. Auto je pripadao Nicholasu a ne Davidu, a ona je znala da mladi režiser u određenim krugovima nije bio omiljen.

David se toga nije dosjetio. Zbunjeno je piljio kroz prozor i ponavljao:

— Ja ne rrrazumijem... ja ne rrrazumijem ...

— Što ćete sad uraditi? — upita ga djevojka, svjesna toga da ne bi imalo smisla da ga upozna s pretpostavkom što ju je upravo bila stvorila.

— Unnajmit ću drugi u selu ...

— Hoćete li obavijestiti policiju?

— Hoću ... Tko je to mmmogao učiniti?! — nervozno se premještao s noge na nogu. — Morao sam vam reći...

— Dobro, Davide. A sada, da sam na vašem mjestu, odmah bi otišla na policiju.

— Tttako ću i uraditi... Hvala, gggospođice Flecker.

— Zašto me ne zovete Judy?

On se iznenadi, a zatim stidljivo osmjehne.

— Hvala, Judy ... Do viđenja!

Čim je zatvorio vrata, prišla je telefonu, podigla slušalicu i nazvala profesora Fena u St. Christopher Collegeu u Oxfordu.

Kad mu je čula glas, učinilo joj se da ga je probudila iz drijemeža, a tako je i bilo.

Saznavši što se dogodilo, odmah se rasanio.

— Ispričavam se što vam smetam — reče Judy na kraju priče — ali sam pomislila da bi to moglo imati veze sa slučajem i...

— Možda doista imate pravo.

Zamoliti ću vas za jednu uslugu.

— Izvolite.

— Auto je još u garaži, još ga nisu odvezli?

— Nisu.

— Pozovite iz sela mehaničara ili već nekoga iz studija koji se u to razumije, i zamolite ga da pregleda upravljački mehanizam.

— Upravljački mehanizam? Ali zašto? Hej, valjda ne mislite da ...

— Prerano je za bilo kakav zaključak. Na posao! Javite mi se čim nešto saznate.

***

— Imali ste pravo — reče na telefon djevojka. — Netko je pokvario upravljački mehanizam. Ne znam kako se to kaže stručno ... ali čovjek mi je objasnio da se takvim stvarima služe ubojice, jer ako to što je neznanac prepilio pukne u vožnji...

— Aha! Sam mogu lako zaključiti što bi se dogodilo. Je li David Crane obavijestio policiju?

— Jest. Poslali su mjesnog policajca koji je malo zavirio ispod poklopca i počeo se po glavi. Rekla sam mu da stupi u vezu s

inspektorom Humblebyjem i o svemu ga obavijesti. Jesam li dobro uradila?

— Izvrsno.

— Je li to bilo namijenjeno Nicholasu?

— Vjerojatno.

— A neznanac je poslije zacijelo utvrdio da će za upravljačem biti David, pa budući da njega nije htio ubiti, razlupao je motor kako bi spriječio neželjenu nesreću.

— Sasvim prihvatljiva pretpostavka. Naravno, postoji i drugo objašnjenje.

— Znam na što mislite: sve je uradio David da odvрати pažnju ...

— Vama doista ništa ne promakne — pohvali je Fen. — Pripazite se večeras u Lanthorn Houseu ... Do viđenja!

Prošlo je šest sati i kišica je tiho rominjala kad je Judy iz studija krenula u Aylesbury.

Posudila je Griswoldov auto, zastarjeli model »humbera« u kojem je posvuda bilo tragova pustošenja živahne djece. No i to je bilo bolje od presjedanja s autobusa na autobus ili vožnja skupim taksijem. Auto se ponašao čudno, što ni sam Griswold nikad nije uspio objasniti. Učinilo se da je na izmaku snaga, a onda bi odjedanput poskočio na užas nedužnih prolaznika koje bi pastelnoplavi dim iz ispušne cijevi obavio poput guste magle.

Judy je veći dio puta prošla bez neprilika, a tada, već nadomak Aylesburyju, kad je već sama sebi čestitala uspjeh, pukla je prednja guma. Na sreću nije vozila brzo, što »humber« ionako ne bi podnio, pa se nakon nekoliko trenutaka sretno zaustavila uz rub ceste.

Mjesto je bilo udaljeno još četiri milje, a kiša se pojačala. Cesta je bila prazna a nijedne kuće nije bilo na vidiku. Judy ustane i dohvati kišni ogrtač, pomirivši se sa sudbinom: da se prihvati posla i tako pokvari svoj debut u Lanthorn Houseu, u koji će stići kao pokisao miš.

Neki se inženjer početkom tridesetih godina ovoga stoljeća tjednima mučio da izmisli dizalicu kako bi nesretnicima koje na cesti snađe kakva nevolja olakšala posao. Judy je sada imala u ruci tu čudesnu napravu, ali je ni nakon deset minuta svojskog zalaganja nije uspjela pokrenuti.

Djevojka se zatim skloni u auto razmišljajući o tome što bi valjalo poduzeti. Po kiši joj se pješice nije išlo, ali je nije oduševljavala ni pomisao da tako bespomoćna u autu dočeka noć. Odlučila je zaustaviti neki auto i vlasnika zamolili da je odvuče u najbližu radionicu.

Dva su auta već prošla, vozači su malo usporili, ali čim su ugledali što je posrijedi — a kiša je doslovce zaprijetila da će se pretvoriti u prolom oblaka — povećali su brzinu.

Kako da nekoga ipak zaustavi? Da se posluži pokušanim tradicionalnim postupkom: pružanjem noge kroz vrata.

No zavođenje očito nije uspijevalo, barem u prva tri pokušaja. Pokisle kose i u neuglednom kišnom ogrtaču s kojega se cijedila kiša nije djelovala nimalo zavodljivo.

Konačno se zaustavio naki krupan čovjek raspoložen očito optimistički.

— Uredit ću to u tren oka!

Izvukao je svoju dizalicu i učinio što je obećao. Judy je spasitelja poljubila u obraz. Primio je to bratski, osmjehujući se sjeo u svoj auto i odvezao se.

Judy je stigla u Aylesbury u sedam i dvadeset. Unatoč Davidovim optimističkim uvjerenjima, jedva je naišla na osobu koja joj je pokazala put za Lanthorn House. A nakon dvadeset minuta drmuckanja izlokanom seoskom cestom u nju se uvukao crv sumnje: je li na pravom putu. Zaustavila se na kamenom mostu, okružena prijetećim sutonom. Kiša je padala jednolično, guma brisača škripala je po prednjem staklu. Posvuda je bilo drveća i živica, ali nigdje kuće ni živoga stvora.

Preostalo joj je samo da nastavi prema uputama onoga prolaznika iz Aylesburyja u nadi da će sve ipak završiti sretno.

Provezla se kraj velikog, vjerojatno napuštenog hambara, zatim uz ruševine neke crkve.

David to nije spomenuo, zazebe je pri srcu. Upalila je svjetla. I tada, ne shvaćajući pravo što se događa, našla se na strmini kojom se »humber«, okružen s obje strane potočićima vode koja se slijevala nizbrdo, zabrektano uspinjao. Ubacila je u drugu brzinu, ali uzalud. Snaga starom vozilu očito nije bila dorasla takvim pothvatima. Naposljetku je, odjednom nešto puknulo i stari zahuktali mehanizam je utihnuo.

Judy zgrabi ručnu kočnicu i povuče je uvis, ali je auto unatoč tome počeo kliziti natrag. Zaustavila ga je naslonjena na živicu uz cestu pod kutom od četrdeset i pet stupnjeva. Pokuša upaliti motor, ali joj nakon očajničkog pokušaja ručica ostane u ruci.

— Prokletstvo... prokletstvo!

Izvšla je na kišu i, dok je tako gledala potok koji je mrmorio kraj »humbenovih« stražnjih kotača, na oči joj izbiju suze, izraz nemoći.

Mrak se spuštao sve brže, požudno gutajući ono malo što je bilo ostalo od dana. Judy se naglo okrene, osjetivši da joj je netko za leđima. Osmjehne se ugledavši strašilo na drugoj strani živice. Sabere se, pokuša se smiriti i smisliti nešto pametno.

Nametnulo se jedino rješenje: tu se ne može ostati. Auto će ostaviti i potražiti sklonište. Odavno je već bila napustila nadu da je krenula pravim putem, ali ako je u onim uputama bilo zrno istine, više nije daleko od cilja.

Kiša je jenjavala i to je ohrabri. Na satu je bilo deset do osam. Kako da se Davidu ispriča zbog zakašnjenja kad su neznatni izgledi da se namjeri na telefon? Odlučila je da krene dalje, što puklo da puklo.

Na vrhu zastane da predahne. Nastavila je preko pustare između živica i konačno je stigla do prve kuće. Na vratima se pojavi seljak i njegovo je obavještenje ohrabri: glavna cesta više nije daleko, a Lanthorn House je malo dalje. Autobus koji prolazi svaki sat može je dovesti do samoga ulaza.

Autobus je, međutim, protutnjao prije nego što je dotrčala na cestu, pa je i dalje morala pješke. Cipele na nogama gotovo su joj se raspale, no ona je, osjetivši u tome gotovo užitak, hrabro grabila dugim, sportskim koracima. Na prvom raskršću skrenula je desno, pa nastavila kroz šumarak u kojem je po krošnjama rominjala kiša.

Iza zavoja ugleda ulaz... i na njemu čovjeka. Dolazio je iz suprotnog pravca. Bio je obučen u ogrtač, a na glavi je imao šešir. Po hodu je podsjeti na Nicholasa. On je zacijelo nije vidio jer je mirno nastavio svojim putem.

Stigavši do vrata u ogradi, Judy se zaustavi. Ni po čemu nije mogla zaključiti da je stigla u Lanthorn House, ali budući da na cesti u blizini nije bilo drugih kuća, mogla se okladiti o bilo što da je našla ono što je tražila. Zašto da se u to ne uvjeri? Uđe kroz široki ulaz.

Put se neprestano spuštao djelujući u tami uznemirljivo, kao kad se silazi u dubinu nepoznate spilje. Drveća, trave i grmlja bilo je u izobilju, o parku očito nitko nije vodio brigu, ali budući da je u to doba godine samo crnogorica zadržala lišće, zapušteni park izgledao je pusto.

U daljini se oglasi sova, a iz obližnjeg sela crkveno zvono otkuca sedam i pol. Hladan vjetar prostruji granjem. Judy zadržće od studeni i pobrza.

Čovjeka ispred sebe više nije vidjela, ali budući da je put bio vijugav, daleko nije mogao odmaći.

Možda ju je spazio i sad je vreba zaklonjen grmljem? Ohrabrivši se, nastavi dalje uvjerena da kuća više ne može biti daleko. Tamo će je

dočekati svjetlo, toplina vatre, hrana i srdačnost. Već je vidjela sebe omotanu u tuđi kućni haljetak dok joj se odjeća i obuća suše, pričajući ukućanima što je sve morala pretrpjeti dok naposljetku nije stigla ovamo, u tu zabit.

Tada začuje glas.

Dolazio je iza zavijutka puta ispred nje. Prepoznala je Nicholasov glas.

— Zdravo! Baš ste odabrali vrijeme!

A onda zatim preneraženo:

— Što to ... znači vi ste ...

Zatim odjekne pucanj.

Jato ptica poleti s obližnjeg stabla klepećući krilima. Jeka hica još je odzvanjala kotlinom u kojoj je bio Lanthorn House.

Netko je jauknuo prigušeno i srušio se na zemlju.

Sve je bilo gotovo za tili čas. Djevojci nije nedostajalo hrabrosti i ona je potrčala, ali ne od mjesta zločina, nego prema čovjeku na zemlji. Dotrčavši do njega, naglo se zaustavi.

Nicholas Crane ležao je na leđima uz rub puta. Šešir mu je pao s glave, a kosa mu je bila uprljana blatom. Usta je iskrivio u bolnu grimasu, a nepomične, otvorene oči nisu odavale znakove života.

— Gospodine Crane!

Tada mu je u ruci ugledala automatski revolver, a u grudima — držak noža zabodena u srce.

Djevojci je i u polutama bio dovoljan samo jedan pogled da se uvjeri da je čovjek na zemlji mrtav.

Samo jedan pogled — a od pucnja nije proteklo ni dvadesetak sekundi.

Zaboga, trgne se Judy uplašeno, ubojica je u blizini! Čim joj je to prostrujalo glavom, sve misli uskomešane nenadanim tragičnim događajem usredotočila je na jedno: kamo je neznanac otišao?

Srce joj je udaralo poput čekića, ali se nije uplašila. Učinilo joj se posve prirodnim i neizbježnim da ubojicu slijedi, da ga progoni, unatoč opasnosti kojoj će se pri tom svakako izložiti. I još prije nego što je iz tog instinktivnog poriva nastala smišljena odluka, krenula je u potjeru.

Pouzerala se u sluh. Ubojica ju je zacijelo čuo i potražio spas u bijegu kroz grmlje. Potrčala je za njim iz sve snage, otkrivši

odjednom da u ruci drži revolver kojemu je drška još bila topla od stiska Nicholasove šake. To je ohrabri premda u životu nikad nije ispalila ni metka.

I baš tada, kao na dati znak, tama sasvim sklopi krila nad blijedim ostacima dana. Kiša je ponovo počela padati, ali Judy, ponesena unutarnjom potrebom, nije za to marila. Srce joj je divlje udaralo, znoj joj se sa čela slivao niz lice, odjeća i čarape bile su joj poderane na nekoliko mjesta, a noge uslijed trčanja kroz nisko grmlje posvuda ogrebene. Trčeći tako po zaraslom parku Lanthorn Housea, posrtala je, ali je hrabro nastavljala dalje, udarajući u drveće koje se jedva naziralo u tami, ali uvijek ostajući na nogama.

Trčala je uzbrdo prema vrhu iza kojega se put spuštao u Laruhorn House. Iz šume i šikare istrčala je na otvoreno. U trku se spotakne o ostatak nekakva zida i padne, ispustivši u padu revolver. Uzalud ga je pokušala naći pipanjem po travi.

Bjegunac će joj pobjeći, zabrine se, i odmah prekine traženje revolvera. Ustala je i potrčala.

Osoba koju je progonila zacijelo se umorila. Već je prilično smanjila razmak. Međutim, što će uraditi kad je jednom dostigne, o tome još nije razmišljala.

Hoće li ga napasti goloruka? Bilo bi joj potrebno mnogo sreće da ga savlada.

Nejasno je osjećala da je to pitanje časti: potjeru valja privesti kraju, što puklo da puklo. Ponovo je ubrzala, osjetivši uskoro da je razmak između nje i bjegunca još kraći.

Petnaestak metara! Stisla je zube i uprla svu snagu. Desetak metara! Činilo se da bjegunac već tetura i uskoro će klonuti.

Osam... pet metara...

I baš tada joj se na putu ispriječi živica viša od dva metra. Sve ponovo obavije tama. Judy se na trenutak zaustavi, zatim potraži prolaz kroz živicu. Pronađe ga, ali odmah zatim naleti na drugu živicu. Zastane i osluhne. Bjegunac je između dviju živica skrenuo desno. Ona osjeti da je u toj nepoštednoj trci napušta snaga, ali se utješila da je i bjegunac ispred nje iscrpljen. Uporno nastavi dalje kako bi nadoknadila vrijeme izgubljeno traženjem prolaza kroz živicu.

Trčala je dvadesetak metara, zatim je skrenula lijevo, pa ponovo lijevo, zatim desno.

Zaboga, prostruji joj glavom, živica je posvuda! Živica viša od dva metra.

Zastala je na prvom raskršću ne znajući kamo da krene. BjeGUNCA više nije čula.

Je li pao od umora?

Možda čeka u zasjedi da je iznenadi?

Judy oprezno krene lijevim odvojkom, zaustavivši se preneraženo već nakon pet-šest metara. Prolaz se ponovo račvao u dva kraka!

Tek tada je shvatila gdje se to zatekla.

Ljudski um u kritičnim situacijama često djeluje na čudan, nepredvidljiv način. Zbunjena iznenadnim otkrićem da je zalutala u labirintu Lanthorn House, Judy zadršće. Negdje u sredini labirinta bio je grob.

Vrativši se u normalno stanje, ona je odjednom shvatila da je iscrpljena i da bi svaki novi pokušaj unaprijed bio osuđen na neuspjeh.

Kad je dobro promislila, ni ono što je dotad bila poduzela nije vodilo ničemu — bilo je to nešto jalovo, štoviše, ludo. Što je zapravo htjela? Da se goloruka uhvati ukoštac s ubojicom spremnim na sve?

Što je zapravo morala uraditi?

Što brže otrčati u Lanthorn House i obavijestiti ukućane o svemu što se dogodilo? Nitko joj ne bi zamjerio što se nije upustila u ludo trčanje. Već bi odavno bila na sigurnom i toplom, okružena ukućanima... I dok je tako stajala u tami između redova visoke živice, a voda joj se cijedila s vlažne i poderane odjeće, osjeti neodoljivu čežnju za svjetlošću, toplinom i prijatnim društvom...

U međuvremenu, ono malo snage što joj je ostalo valjalo je upotrijebiti korisno: pronaći izlaz iz ovoga strašnoga mjesta i pobjeći što dalje.

Premda još nije bila uplašena, jer je najgore tek trebalo doći, slutila je da je ubojica čeka negdje u zasjedi, i taj labirint, nešto namijenjeno bezbrižnoj zabavi, mogao bi se pretvoriti u stupicu iz koje ne bi bi o izlaska.

Trebalo je krenuti, i to što brže.

Kuda?

To će biti lako. Vratit će se istim putem jer je na sreću upamtila sva skretanja. Desno od ulaza, zatim dvaput lijevo, pa desno. Naravno, pri povratku obrnuto.

Međutim, nije joj bilo poznato da su takvi labirinti napravljeni tako da zbune ljude koji se svjesno trude da »upamte« kuda idu.

Nakon deset minuta tjeskobnoga traženja bude joj jasno da je u stupici. Premda se trudila da bude što tiša, jasno se čulo dok je koračala po vlažnom lišću.

U labirintu s ubojicom!

Možda je ubojica ipak pronašao izlaz iz labirinta. Isključeno! I on je zacijelo uplašen kao i ona, možda i više. Ta je misao oraspoloži.

Da potrči? Naravno, ali sasvim tiho.

Ali najprije valja utvrditi čega se zapravo plaši: neznanca koji je zabio nož u grudi Nicholasa Cranea ili groba bivšeg vlasnika imanja? Jedno i drugo ipak je previše. Valjalo se odlučiti.

Ne, to nema smisla. Valjalo je razmisliti i smisliti nešto valjano.

Čim se prestala kretati, oko nje je nastala tišina. Čulo se samo jednolično padanje kiše i ništa više. Zar doista ništa? Ponekad bi joj se učinilo da je živica zašuštjela, kao da se netko uz nju šulja s druge strane.

To je kiša! Ili... budući da je labirint zapušten... životinje.

Štakori!

Judy stavi u usta dva prsta i zagriže sve dok ne osjeti slani okus krvi. To je uradila da zatomi vrisak... jer je neznanac možda samo nekoliko metara daleko.

Možda je mačka?

I tada je prožme očaj gori od ičega što se može zamisliti. Odasvud su je okruživale visoke živice kojima su se vrhovi nejasno ocrtavali na noćnom nebu. Bilo joj je hladno, sva je bila prokisla, neizrecivo umorna i strašno uplašena. Ne obazirući se više na opasnost, počela je jecati poput malena djeteta.

Koliko je to potrajalo, poslije nije znala reći. Kad je jecanje prestalo, nejasno je osjetila da se pokrenula, ali što ju je na to ponukalo i koliko je kretanje trajalo, ni toga se poslije nije sjećala. Možda to lutanje labirintom i nije trajalo tako dugo, ali njoj se otešlo satima. Sjećala se, kao u nekom gotovo zaboravljenom snu: kad bi se god našla pred živicom, vratila bi se ne osjetivši se nimalo razočaranom. Kretala se poput automata.

I kad se naposljetku odmakla od živice, u prvi mah nije bila svjesna onoga što se dogodilo.

Nešto ju je ipak navelo da oklijevajući zastane i zagleda se u tamu. I tek tada joj mozak, isprva bolno, ponovo počne normalno funkcionirati. Bila je na otvorenom! Više nije bila među visokim živicama. Uspjela je naći izlaz iz ludog, zamršenog sklopa prolaza i zavoja.

I to je napokon prošlo! Nakon svega što je preživjela jedva je mogla povjerovati. Tada se blizu nje nešto pomakne.

Grlo joj se odjednom osuši. Pokušavala je viknuti, ali joj glas zapne u grlu. Rukom u nervoznom grču počne prekapati po džepu kišnog ogrtača tražeći kutiju sa šibicama. Nije joj palo na um da će hladna kiša odmah ugasiti plamičak. Drhtavim prstima izvadi iz kutije šibicu i kresne njome.

Plamičak bljesne, a nju, pri tom kratkom svjetlu, zazebe pri srcu.

Nije izišla iz labirinta. Bila je u samom njegovom središtu. A samo nekoliko koraka ispred nje bio je grob... ali kakav? Humak zemlje s nadgrobnom pločom okrnjenom na jednom kraju. A nešto što je moglo — ali nije moralo biti čovjek — puzalo je preko humka.

Plamičak se ugasi.

Tada Judy vrisne.

21

Gervase Fen, profesor engleskog jezika i književnosti na Oksfordskom sveučilištu, bio je toga popodneva izuzetno nespokojan. Nastava je bila završila, a o praznicima još nije imao nikakvih planova. S druge strane, bilo je očito da su mu njegove kriminološke sklonosti prešle u ustaljenu naviku, pa se u nedostatku aktivnosti ljutio što se slučaj Crane odvijao »mimo njega«. Krivac toga propusta, vrijednog žaljenja, bio je inspektor Humbleby koji nije održao obećanje da će ga redovito obavještavati o toku istrage. Sherlock Holmes bi tome našao lijeka. Kad god bi nemile okolnosti omele put duševnoj hrani do njegova grozničava intelekta, on bi sve sredio dozom kokaina. Ali, otkako je zakon o opasnim drogama stupio na snagu i tome stao na kraj, zakonski dopuštene alternative — kao što su alkohol, na primjer — pokazale su se nedovoljnom i nedjelotvornom zamjenom.

Što je to Fena zabrinjavalo? Je li naslućivao rješenje slučaja?

Nije!

Dok je tako promatrao četverokutno dvorište koledža St. Christopher, u mislima je bio uz Humblebyja: bio je zabrinut da inspektor nešto ne zabrljavi ili, bolje rečeno, da ne propusti nešto što bi ga moglo dovesti do rješenja.

Fena nije umirilo ni uvjerenje da inspektori Scotland Yarda nisu budale i da im se takve pogreške vrlo rijetko događaju. Ali on nije imao povjerenja u stručnjake unatoč velikom napretku znanosti i tehnologije, što je tipična karakteristika engleskog duha.

Nespokojstvo je pojačao Judyn izvještaj o razlupanom motoru Nicholasova »bentleya«. Ubojica je pazio da ne ugrozi živote »nevinih«, a to je moglo biti i te kako važno...

Ali još su nedostajale činjenice, mnogo činjenica...

Fen je desetak puta sistematski razmotrio sve podatke kojima je raspolagao, ali iz njih nije mogao izvući ništa što bi mu pomoglo da krene naprijed, da se barem malo približi rješenju. Naposljetku je odustao, uvjeren da će biti najbolje da pričeka da se tajna otkrije sama od sebe nekim iznenadnim otkrićem.

On je bio uvjeren da se devedeset i devet posto kriminalnih slučajeva može objasniti, a nikako mu se nije dopala misao da bi to mogla biti baš ova nerješiva tajna. I tako se on toga popodneva,

zaokupljen slučajem Crane, nikako nije mogao smiriti, da bi večer dočekao još zlovoljniji jer od Humblebyja nije bilo ni traga ni glasa.

U sedam i pol odlučio je preuzeti inicijativu i telefonirati u Scotland Yard.

— Na žalost, nije u uredu — odgovorio mu je glas s drugoe strane žice.

Možda znaju gdje je, ponadao se profesor.

Ni to nisu znali. Da li doista ili su mu diskretno uskratili odgovor, to nikad nije saznao.

Bijes je u njemu rastao jer je nešto valjalo poduzeti, i to odmah. Telefonirao je u Lanthorn House. Eleonor Crane bila je vrlo ljubazna, čak mu se sjetila imena.

— Ne, inspektor Humbleby nije navraćao od jučer navečer, a nije ni rekao da će opet doći.

— Mnogo vam hvala, gospođo Crane. Pomislio sam da je možda kod vas. Nadam se da vas nisam omeo pri večeri.

— Oh, niste. Davidova gošća — ugodno promukli glas poprimio je podrugljiv prizvuk — ... još nije došla, pa smo pričekali.

Davidova gošća! Judy Flecker! Obuzme ga zla slutnja, ali samo na trenutak.

— Ako se ne varam... To je gospođica Flecker.

— Da. Nisam znala da je poznajete.

— Kasni li već mnogo?

— Rekla je da će doći do sedam. Nadam se da putem nije imala neku nezgodu. Možda nas nije našla jer smo malo po strani. Nikad još nije bila u Lanthorn Hauseu.

— Znači, tako. Još jednom hvala — reče Fen, poželi gospođi Crane ugodnu večer i spusti slušalicu.

Nezgoda!

Ne, Fen nije imao razloga da povjeruje da djevojci prijeti opasnost od neznanca. Ubojica brižljivo odabire žrtve, čak se izlaže riziku da bude uhvaćen samo da ne bi stradala nevina osoba, kao što je bio slučaj s Davidom Craneom.

Fen je ipak bio zabrinut. Nakon kratkoga i očito besplodna razmišljanja nazove Glazbeni odjel u Dong Fultonu. Naravno, gajio je malo nade da će u to doba tamo ikoga zateći, ali se srećom dogodilo da je Johnny odabrao baš to prikladno, mirno i simpatično

mjesto da u njemu komponira glazbu za nekakav film. Razgovor je bio kratak, ali sažet.

- Da, otputovala je u Aylesbury.
- Čime?
- Griswoldovim autom.
- Kada?
- Odmah poslije šest

Spustivši slušalicu, Fen se zadubi u misli i proračune. Razdaljina između dva mjesta nije bila velika i trebalo je da do sedam stigne na odredište. Eleonor Crane zacijeli ima pravo: djevojka je putem jednostavno zalutala.

Zašto se zapravo toliko uzrujao? Nudilo mu se prihvatljivo objašnjenje zbog kojeg se malo posramio: njegova briga i altruizam proizašli su iz vruće želje da nešto uradi. Prosto je izgarao od želje za akcijom, i sad mu je bilo lakše. Istina, Judy je već vjerojatno stigla u Lanthorn House, ali ipak neće biti naodmet da se i on tamo odveze i provjeri je li sve u redu, ne prijeti li joj kakva opasnost, a i u vlastitom interesu: da nešto ipak uradi.

Obuče se za kišu, iziđe iz stana i pođe prema malom crvenom, neuglednom autu koji je prije godinu dana bio kupio od nekoga siromašnog studenta. Uvjerivši se da benzina ima dovoljno za dvadesetak milja, upali motor i bučno krene.

Bilo je tamno kao u rogu, a kiša je pljuštala svom žestinom. U četvrt do devet uvezao se kroz vrata u zidu i krenuo zapuštenim drvoredom.

Kočnice su zacviljele kad je nenadano pritisnuo papučicu. Svjetlo reflektora bljesnulo je na dršci noža zabodenoga u grudi Nicholasa Cranea.

Izišao je i letimično pregledao leš.

- Jadni momak — promrmlja.
- Čini se da se sve dogodilo brzo.

Sudeći po mlitavosti udova, ubojstvo se dogodilo u protekla četiri sata. Zatim iz auta uzme svjetiljku i usmjerivši snop svjetla na tlo, brižljivo počne tražiti tragove. Snop se zaustavi na nečem bijelom — prljavom, izgužvanom rupčiću. Podigne ga i ugleda inicijale — J. A. F. Judy A. Flecker!

Ponovo ga zaokupi nespokoјstvo. Fen je kao dobar psiholog bio uvjeren da djevojka nije ubila Nicholasa Cranea, ali je te noći bila na mjestu zločina. Možda je bila prisutna kad... Zatim se još žustrije baci na posao i trud mu već nakon minutu-dvije urodi uspjehom.

Pronašao je otiske cipela u blatu. Jasne otiske ženskih cipela kakve tragač može samo poželjeti. Bilo ih je iznad otisaka većih, muških cipela, a to je bio dokaz da nisu išli zajedno, već ga je ona slijedila. Otkrio je još i to da su obje osobe trčale, što je zaključio po dubini otisaka peta. A budući da je Judy trčala, nije mogla slijediti ubojicu po tragovima; to u polutama guštika i u trku ne bi bilo moguće, već ga je progonila u pravom smislu riječi... tridesetak, pedesetak ili već koliko metara za njim.

Uspio je odrediti i približno vrijeme potjere: prije jednog sata, možda i manje. Zaključio je to uspoređujući vodu sakupljenu u udubinama otisaka s onom u prirodnim udubljenjima.

Za sve to trebalo mu je manje od pola minute. Judy ga je ozbiljno zabrinula. Premda se morao diviti njenoj hrabrosti, postupak joj je ocijenio kao krajnje opasan i nerazuman.

Počeo je brzo slijediti tragove, pazeći da ne gazi po njima. Napokon je iz šume izbio na otvoreno. Tu je traganje postalo teže: cipela na mokroj travi, u što se odmah sam uvjerio, nije ostavljala nikakvih tragova. Odlučio je krenuti uzbrdo ne baš s mnogo optimizma, ali je to u datoj situaciji bilo jedino rješenje.

Uskoro je došao do mjesta na kojem je Judy pala. Zastao je, osvjetlivši svjetiljkom ruševine neke kuće. Osim kiše nije se čulo ništa. Ali, već čas zatim pogled mu privuče odsjaj kovine. Sagne se i digne mali revolver iz kojeg je, što je odmah utvrdio, bio ispaljen samo jedan metak. Otkriće nije djelovalo ohrabrujuće, ali je sada bio siguran da je na pravom tragu.

Kamo dalje?

U krugovima je obilazio mjesto na kojem je našao revolver, ali nije pronašao nikakvog traga. I upravo kad se spremao da krene nasumce, začuje vrisak.

Nije bio glasan ni dug, ali mu je ukazao kojim putem treba krenuti, i već nakon nekoliko minuta trčanja kroz kišu i tamu zaustavio se pred labirintom. Osvjetlivši ga, odmah je pogodio što se nalazi iza visoke

živice, to više što je već otprije znao da na posjedu Lanthorn Housea postoji nekakav labirint.

Želja da pomogne djevojci nukala ga je da pohrli za njom, jer više nije bilo sumnje da je u labirintu. Na ulazu je otkrio njezine tragove koji su vodili samo unutra. Razum mu je, međutim, savjetovao da se ne prenagluje. Ona je zacijelo još unutra, a ta mu se pretpostavka učinila najprihvatljivijom, premda je postojala mogućnost da iz labirinta vode i drugi izlazi.

Da je zovne?

To bi imalo višestruki učinak. Budući da je Fen pretpostavljao da je Judy bila napadnuta, to bi uplašilo ubojicu i on bi možda pobjegao, ali bi ga moglo i izazvati da požuri izvršiti svoj zločinački naum. Fen odustane od namjere jer vikom ionako ništa ne bi postigao, i zato je valjalo pribjeći korisnijem sredstvu: iznenađenju. Protivnik ne smije biti upozoren na opasnost.

Nametne mu se nov problem: kretanje po labirintu. Valjalo je obilježiti put kojim će se kretati kako bi prilikom povratka lakše pronašao izlaz.

Nekom će se učiniti da je za sve to razmišljanje trebalo suviše mnogo vremena, i to u trenutku kad je ljudski život bio u opasnosti. Međutim, Fen je za to utrošio samo nekoliko sekundi. Napokon je našao rješenje: u džepu kišnoga ogrtača pronašao je oveći svitak tanke žice. Jedan kraj priveže za grm kraj ulaza u labirint i, odmatajući svitak, krene između dva reda visoke živice po vlažnom putu zaraslom u korov. Bilo je očito da žice neće biti dovoljno do središta labirinta, ali kako bilo da bilo, mnogo će mu olakšati orijentaciju.

A svjetlo?

Ono bi onima u labirintu moglo ukazati dokle je stigao. Pomoglo bi djevojci, ali i ubojici, i on naposljetku odluči da se ipak posluži svjetiljkom. U takvim slučajevima, pomislio je natmureno, ubrzo se stigne do točke kada logičko razmišljanje gubi pravu vrijednost i gdje se jednostavno valja pouzdati u sreću.

Fen je poznao različite sporedne ljudske aktivnosti, pa je tako nešto znao i o labirintima. Među ostalim i to da im je osnovni plan obično jednostavan i da se do središta u većini slučajeva može stići lako, primjenom jednostavne formule. Prema tome, u labirintima se

snalazio bolje od prosječne osobe, pa mu je i sada kretanje bilo metodičko: vješto je izbjegavao jasno uočljive varke. Odmotajući tanku žicu stigao je do raskršća i ondje zastao. Budući da je jedan put ukazivao na izrazito simetričan plan — desno, lijevo, pa ponovo desno, lijevo — bez oklijevanja je krenuo onim drugim. A budući da su takvi labirinti zapravo velike igračke, bilo je očito da će drugi dio biti nastavak prvobitne sheme. Tvorci labirinta, nakon što im se žrtve pomuče tražeći izlaz, uživaju u tome da im pokažu kako je sve bilo jednostavno i lako.

Fen, naravno, nije mogao znati da je Judy stigla do središta. Mogla je biti bilo gdje u labirintu. Ali, put od ulaza do središta poslužiti će mu kao osnovni orijentir odakle će krenuti da istraži u još neistražene dijelove labirinta. I tako neće lutati nasumce premda će mu i koje pogrešno skretanje biti korisno.

I tako je metodički nastavio da je, sav zaokupljen onim što je radio. Valjalo je povesti brigu i o opasnosti koja je vrebala od neznanca. Fen je isprva koračao tiho, ali se uskoro uvjerio da je to nepraktično, pa je oprez žrtvovao brzini. To ga je, istina, više izložilo opasnosti, ali druge nije bilo. Često bi se zaustavio i osluhnuo prije nego što bi nastavio prolazom među visokim živicama. Svjestan toga da se već ionako odao, dvaput je viknuo Judyno ime.

Tišina.

Što joj se dogodilo? Je li uopće živa?

Krenuo je dalje i, premda je jednom odlutao suviše ulijevo, pokazalo se da je imao pravo: pogodio je i drugi dio sheme labirinta. I tako je stigao do središta, čudeći se što je žice bilo dovoljno, kao da ju je na klupku bilo na stotine metara. Fen se sjeti trgovca koji se trudio iz petnih žila da mu proda baš taj najskuplji svitak uvjeravajući ga da je ono najskuplje zapravo najjeftinije. I dok je sada blagoslivljao toga čovjeka, spremajući se da pretraži središte labirinta, netko ga odostraga nečim tvrdim udari po glavi.

Onesviješten je ležao od pet do deset minuta, naravno, po vlastitoj procjeni. Premda je poslije o toj epizodi pričao hladno i tobože objektivno, a on nije bio od onih koji stoički podnose tjelesnu bol, bilo je jasno da ga se ono što je doživio duboko kosnulo.

Ustao je i nesigurna koraka, još omamljen, zateturao je među niskim grmljem i korovom. U glavi mu se malo razbistrilo.

Žica!

Slutnja mu se obistinila. Neznanac koji ga je udario po glavi odnio je žicu kako bi mu otežao izlaz iz labirinta i tako stekao vremensku prednost.

Što sada? Otkriće ga je pogodilo, ali ne i pokolebalo. Bio je prevideo i tu mogućnost i krećući se labirintom prema središtu nastojao je upamtiti raspored prolaza, i to ga je učvrstilo u uvjerenju da će se lako izvući iz neprilike.

Valjalo je naći svjetiljku. Pronašao ju je nakon upornoga pipanja po tlu, zadovoljan što je napadač nije opazio. Opipao se po potiljku i sa zadovoljstvom ustanovio da oteklina ne krvari.

Ponovo ustane, upali svjetiljku i osvijetli središte labirinta. Tada ugleda tamnu priliku.

Judy!

Bila je onesviještena, lice joj je bilo blatno i blijedo, ali koliko je površnim pregledom mogao ustanoviti, nije bila ozlijeđena.

Sjeo je kraj nje na rub groba i minutu-dvije pričekao da mu se u glavi razbistri. Kad je vrtoglavice nestalo, podigao je nepomično tijelo, prebacio ga preko ramena i teturajući pošao prema mjestu koje je još prije nego što je krenuo prema grobu bio obilježio rupčićem. Pamćenje ga nije iznevjerilo i on je s teretom na leđima relativno brzo izišao iz labirinta. Dalje je išlo lako. Krenuo je prema svjetlima automobila koja je bio ostavio upaljena prije nego što je pošao za tragovima.

U četvrt do deset Judy je već bila u Lanthorn Houseu.

—o—

Te su noći prozori velike zgrade bili osvijetljeni. Svuda je vrvjelo od liječnika i policajaca koji su dolazili i odlazili, a njima su se uskoro pridružili mnogobrojni novinari.

Kad se uvjerio da je djevojka na sigurnom i izvan svake opasnosti, počelo mu je sve to na izgled beskorisno komešanje ići na živce, pa se odmah nakon ponoći odvezao u svom crvenom autu. Avantura je za njega završila loše, što je bilo lako uočiti po lošem raspoloženju koje ga je obuzelo, a zanimanje za taj nadasve zanimljiv slučaj potisla je neodoljiva želja da se što prije ispruži u toplom krevetu.

Istraga se, međutim, oteгла sve do zore. Isprva ju je vodio Humbleby. Pozvali su ga iz Londona i on je navratnanos pohitao u

Aylesbury. Međutim, u Lanthorn Houseu nije se zadržao dugo, ni dva sata.

U dva poslije ponoći prišao mu je stari upravitelj kuće.

— Inspektore, telefon za vas.

Prekinut usred posla, zlovoljno je podigao glavu.

— Odakle?

— Traži vas inspektor iz Doon Islanda.

Odmah je ustao i prišavši telefonu podigao slušalicu. Vijest koju je čuo nije ga oduševila.

I Madge Crane bila je mrtva!

U pet poslije podne idućeg dana, a to je bila srijeda, Fen i Humbleby pili su čaj u inspektorovu uredu u Scotland Yardu.

Soba je bila mala, namještena skromno ali ukusno. Prozori, na samom uglu zgrade, gledali su na Temzu i Parlament. Prostoriju je zagrijavala mala ali visokokalorična plinska peć.

Humbleby je iza velikog pisaćeg stola sjedio na stolici na okretanje, a Fen, kojem je znalački omotana glava izgledala možda suviše dramatično, sjedio je na stolcu namijenjenom gostima, odmarajući dugačke noge na rubu pisaćeg stola. Fen je inače pomno pazio da mu se u nevolji odaje zaslužena i dolična sućut, ali sad je ona više bila potrebna Humblebyju, i zato profesor nije, kao u sličnim slučajevima, poprimio držanje i ton čovjeka koji se oporavlja nakon teške operacije. Umjesto toga sažaljivo je promatrao inspektora, njegovo blijedo lice, crte gorčine oko usta, tamne podočnjake pod očima, razbarušenu kosu, inače uzorno očešljanu, te izgužvano odijelo. Humbleby je požudno ispijao čaj s rumom, djelujući krajnje iscrpljeno, prelazeći mutnim pogledom preko čađavih krovova.

— Upravo dolazim od pomoćnika komesara — reče inspektor promuklo. — Istina, bio je ljubazan, ali sada, nakon ubojstva Madge Crane, slučaj neće silaziti s naslovnih stranica novina dok se ne riješi — doda i klimne prema hrpi novina na stolu. — Pod takvim okolnostima... jasno je da netko drugi mora preuzeti ovaj slučaj. Sam glavni inspektor Chichley. Poznajete li ga?

Fen zaniječe glavom.

— Dobar momak i vrlo sposoban. Pa ipak sam pomalo razočaran. Pomoćnik komesara mi je rekao glasno i jasno da mi ne zamjerava... da jednostavno nisam imao vremena... Pa ipak...

— ... sve to izaziva malodušnost — nadoveže profesor. Fen je volio inspektora i bilo mu je žao što će ga netko drugi istisnuti samo zato što je posrijedi bila smrt slavne filmske zvijezde.

— Koliko još?

— Dok Chichley ne preuzme slučaj? Zar mislite...

— Koliko? Dan ili dva...

— Nekoliko sati. Objasnit ću mu sve pojedinosti tek kad se valjano ispavam.

— Znači, ako danas požurimo. — nagovijesti Fen pomalo tajnovito.

Humbleby ga pogleda u nevjerie.

— Zar doista mislite? Sumnjam. To bi premašilo najoptimističnija očekivanja.

— Valjalo bi pokušati.

Inspektoru su se vjeđe sklapale od umora i nesanice. Sumnjičavo je zavrteo glavom.

— Možete li izdržati još pola sata? — upita ga Fen.

— Mogu i više ako je potrebno. Nisam toliko umoran. Ako taj slučaj možete bar malo osvjetliti, bit ću vam vječno zahvalan. Nije riječ o unapređenju. To sam mogao postići još prije nekoliko godina da sam htio. Riječ je o tome da ne volim nešto prekinuti usred posla.

Fen kimne s razumijevanjem.

— Prijeđimo na posao. Najprije o Nicholasu, zatim o Madge.

— Slažem se — kimne Hunableby, ispije ostatak čaja, nasloni se na stolac i pripali cigaru. — Čini mi se da nisam propustio nijednu važnu činjenicu...

— Kad ste danas otputovali iz Doon Islanda?

— Oko podneva. Usput sam navratio u Lanthorn House, a tek zatim došao ovamo.

— Jeste li razgovarali s djevojkom?

— S Judy Flecker? Jesam.

— Kako joj je?

— Sasvim se oporavila. Želi vas vidjeti i zahvaliti vam što ste je spasili.

— Gdje je sada?

— U svom stanu.

— Sama?

— Ne. S njom je prijateljica koja će uz nju provesti nekoliko noći dok se sasvim ne oporavi od šoka.

— Zapravo se samo onesvijestila?

— Da. Zacijelo se strašno uplašila, što me nimalo ne iznenađuje. Bila je odista veoma hrabra kad je krenula u potjeru za ubojicom, ali nimalo razumna. Međutim... ona, na žalost, nema pojma tko bi to mogao biti.

U sobi nastane kratka stanka koju inspektor iskoristi povukavši nekoliko dimova.

— Jeste li razgovarali s Eleonor Crane? — upita profesor Fen.

— Htio sam, ali nisam imao prilike. Liječnici su se kategorički usprotivili. Zar nije čudno?

— Što!

— Pa to... da se onesvijestila kad je saznala da je Nicholas ubijen. Fen podigne obrve.

Nema u tome ništa čudno. Voljela ga je.

— Vjerojatno više od druge djece, ali to ničim nije pokazivala. I sada je sva izvan sebe od tuge.

— Da — potvrdi Fen. — No, prijeđimo na stvar. Po svemu sudeći, Nicholas se vratio u Lanthorn House odmah poslije osam uvečer. Gdje je bio?

— Večerao je u Aylesburyju. Vjerojatno se onamo i natrag vozio autobusom. Kao što znate, hranio se po restoranima iz straha da ga netko ne ubije.

— Aha! A sad prijeđimo na ubojstvo i događaje u labirintu.

— Provjerili smo alibije.

— Da čujem.

— Jedino je služinčad izvan svake sumnje.

Fen u čudu podigne obrve.

— A Eleonor Crane?

— Tvrdi da je sve vrijeme bila kod kuće, ali to ne može dokazati. Medesco se u sedam i pol odvezao u London i...

— Medesco?

Humbleby objasni Fenu Medescovo mjesto u obiteljskom krugu, o čemu Fen dotad nije imao pojma.

— Čini se da je momak rijetko noćio u Lanthorn Houseu. Često bi dolazio danju i odlazio uvečer. Baš me zanima odakle tim ljudima novac za toliko benzina! — uzdahne inspektor. — Možda i znam.

— A David?

— On je izišao iz kuće odmah nakon Medescova odlaska, oko dvadeset do osam.

— Zašto?

— Objasnio mi je na svoj zbrkan način da je zaključio da gospođica Flecker, budući da nije došla točno na minutu, uopće

neće doći, da ga je namjerno prevarila.

— I zato je izišao...

— ... da se na kiši smiri, da izliječi povrijeđeni ponos. I nije se vratio, kao što znate, prije deset. Glupo, zar ne, ali što se od njega i moglo očekivati.

— Hm — počеше se Fen po bradi podigavši pogled. — A samo ubojstvo? Nož kojim je izvršen zločin?

— Riječ je o velikom skautskom nožu, kakvih ima posvuda. Oštrim poput britve.

— Je li na njemu bilo otisaka?

— Nikakvih.

— Nicholas je ispalio metak. Ukazuje li išta na to da je ranio napadača?

— Baš ništa. Zrno smo pronašli u obližnjem stablu.

— Šteta. A otisak cipele?

— Nosio je broj četrdeset i dva, na nesreću, jednu od najčešćih veličina. S tim u vezi još čekam izvještaj i kad saznam visinu i težinu ubojice, broj osumnjičenih smanjit će se s nekoliko milijuna na nekoliko stotina tisuća...

— Nemojte tako... — pokuša ga ohrabriti Fen. — To je već pretjerani pesimizam. Broj osumnjičenih mnogo je manji. Vjerojatno je netko od Nicholasovih znanaca.

Humbleby ispriča profesoru ono što je čuo od Judy.

— Da, vjerojatno ga je poznavao — zaključí inspektor. — Riječi: »Znači, to ste vi...« ukazuju na to da je »bojicu poznavao...

— A tek ona napomena o vremenu — nadoveže Fen. — Nicholas nije bio iznenađen što je ubojicu sreo na imanju.

Humbleby zavrti glavom.

— Ima tu nešto. Prema riječima Judy Flecker, Nicholas je prema tom čovjeku bio neljubazan, kao da je znao što on u parku radi. Ako se o svemu dobro razmisli, to i ne mora biti netko s imanja.

— Naravno — složí se Fen. — Jeste li sigurni da je ubojica muškarac?

— Jedini su nam dokaz cipele, ali ubojstvo je mogla izvršiti i žena... u muškim cipelama, kako bi obmanula istragu. Međutim, u to opravdamo sumnjam.

— Zašto?

- Žena nije mogla tako udariti nožem.
- Doista? U svakom slučaju, učinjen je korak naprijed. Ubojica je čovjek kojega je Nicholas Crane poznavao, a uskoro ćemo saznati koliko je visok i težak.
- Dobro za početak — prizna Humbleby bez mnogo oduševljenja.
- A sada da čujem što se dogodilo Madge Crane.
- I ona je poput Mauricea ubijena colchicinom, samo s tom razlikom što je ovaj put otrov bio stavljen u bocu džina iz koje je natočila čašu i ispijala je u devet sati uvečer.
- Kada je umrla?
- U jedan i pol poslije ponoći.
- Činilo se, nastavio je inspektor, da je unatoč negodovanju bila zadovoljna što je inspektor Berkeley postavio stražu oko njene kuće.
- Kada je prva smjena policajaca počela nadzirati kuću?
- U ponedjeljak uvečer, oko devet sati. Otada nitko nije mogao pomiješati otrov sa džinom, pa ni to prijepodne. Madge je, naime, za ručkom popila čašicu-dvije i ništa se nije dogodilo. Znači, otrov je stavljen u džin tek poslijepodne.
- Između jedan i devet — zaključio Fen. — Gdje je Madge bila u to vrijeme?
- Veći dio vremena provela je u sobi za dnevni boravak, a ondje je i boca sa džinom. Ali između šest i sedam malo se prošetala, rekavši tajnici da pripazi na kuću.
- Gospođici Oughtred?
- Da, tako se zove. Čini se da uz svoju poslodavku nije provodila prijatne dane. Madge je s njom postupala da ne može gore, ali je djevojka još izvan sebe od žalosti i kajanja...
- Zašto, zaboga?
- Smatra se odgovornom za ubojstvo. Poslodavku je uvjerala da se nije micala iz kuće ni sekunde, a zapravo je bila odsutna mnogo dulje. Kao što sam vam već rekao, Madge je bila zabrinuta premda je pazila da to drugi na njoj ne zamijete. Mauriceova smrt očito ju je potresla. Da je znala da u kući neko vrijeme nije bilo nikoga, to jest da je tajnica lagala, zacijelo ne bi dotakla bocu s džinom ni bilo kakvo jelo ili piće. Berkeleyya je uspjela prevariti da se ničega ne plaši, ali ne i ženu s kojom je svakoga dana živjela.
- Zašto joj je tajnica lagala? — upita Fen.

— Vjerovali idi ne — promrmlja Humbleby — ali djevojika se spetljala s mjesnima mesarom. Da ste je samo vidjeli! Već je zacijelo prešla četrdesetu, a kakva li je samo!

— Jeste li provjerili?

— Naravno. Čim je Madge otišla u šetnju, gospođica Oughtred se odšuljala i pohitala svome draganu i s njim se zadržala pola sata. Kući se vratila prije Madge, kako bi na vrijeme pripremila večeru. O sastanku, naravno, nije zucnula ni slova. Znala je da bi joj se glumica narugala i zabranila joj da se s mesarom više sastaje. No sada je glumica mrtva, a tajnica ne može sebi oprostiti što je svojim izlaskom omogućila ubojici da otrov stavi u džin. Jadnica svisnut će od grižnje savjesti.

— Kada je otišla na sastanak?

— Poslije šest uvečer, a vratila se nešto prije sedam.

Fen se promeškolji na stolcu.

— Naš ubojica se dobro snalazi, zar ne? — upita zamišljeno. — Možda ima suradnika.

— Ne vjerujem.

— Ni ja. Što mislite, ima li privatni avion?

— Avion?

— Ne šalim se.

— Ne... mislim da nema. Ako ga i ima, uvjeren sam da se njime ne prevozi s jednog poprišta zločina na drugi.

Bilo bi suviše upadljivo.

— Naravno. Koliko treba da se od Doon Islanda stigne u Lantborn House i obrnuto?

— Autom, tri sata... najmanje...

Fen skinе noge sa stola i ustane.

— Ako je tako — reče nemarno — možete odmah uhapsiti ubojicu. Naravno, ako pretpostavimo da nije imao suradnika. Zapravo...

Rečenica ostane nedorečena.

— Ne... malo sam se prenaglio — reče mršteći čelo.

— Još se sve ne poklapa... Kada ste u ponedjeljak uvečer stigli u Lanthorn House?

— Oko osam.

— David je u to vrijeme bio kod kuće?

Inspektor potvrdno klimne.

— Znači da između šest i sedam nije mogao biti na Doon Islandu da stavi otrov u džin.

Humbleby zavrti glavom.

— Ni on, ni Medesco, ni Nicholas, ni Eleonor Crane.

— Aha — uznesito će profesor.

— Sad se sve slaže. Ubojica je...

Uto zazvoni telefon. Humbleby podigne slušalicu oneraspoložen zvonjavom u najdramatičnijem trenutku. Ali dok je slušao, s lica mu nestane izraza nestrpljenja, a kad je nakon nekoliko uputa spustio slušalicu, sav je blistao od zadovoljstva.

— Imamo ga!

Fen se osmijehne.

— Zacijelo je ostavio pismeno priznanje. Bio je tako nemaran da sam očekivao da će se sam predati čim Gloria Scott bude osvećena.

— Nije riječ ni o kakvom priznanju. Sjećate li se da ste mi savjetovali da stjuardesa na putničkim brodovima koji su prije dvije godine dovozili putnike u Englesku pošaljem Glorijinu fotografiju u nadi da će je koja od njih prepoznati.

— Sjećam se — osmijehne se Fen podrugljivo. — Tom ste prilikom rekli da mi mozak pomalo otupljuje.

— Nisam se izrazio baš tako — jetko se nasmiješi inspektor sa cigaretom među zubima. U svakom slučaju, ispričavam se, skidam šešir... što je nadasve plemenito s moje strane, jer sam zapravo uradio baš onako kako ste me posavjetovali. I stvar je hodala.

— Svi moji savjeti... hodaju.

— Gloria Scott — reče Humbleby kao da recitira neku zanosnu pjesmu — iskrcala se u Liverpoolu prije dvije i pol godine. Dovezla se brodom »Cape Castle« iz Južne Afrike, zajedno s majkom. Stjuardesa koja je na brodu o njima vodila brigu napustila je posao prije godinu dana i sada živi u Wesitern Highlandsu. Budući da čita samo »The Scotsmana«, a u tim novinama nije bila objavljena Glorijina slika, isprva nije imala pojma da bi nam mogla pomoći. Majka i kćerka veći su dio vremena provodile u kabini, tako da su ih drugi putnici jedva viđali. Ali ta gospođa MacCutcheon, stjuardesa, često je s njima dolazila u dodir i dobro ih se sjeća. Gloria nije bilo djevojičino ime, ni Scott prezime.

— Što se tiče imena — reče Fen ravnodušno — tu ste u malo prednosti. Ali vam zauzvrat mogu reći njeno pravo prezime.

To je i uradio na inspektorovo iznenađenje.

— Da, tako je! Sasvim imate pravo, premda nikako ne razumijem kako ste to saznali. Imamo dovoljno argumenata da napišemo nalog za hapšenje, zar ne?

— Sasvim dovoljno — složi se Fen. — Ali prije nego što uhapsite ubojicu ne zaboravite poći pomoćniku komesara i reći mu da u ovom slučaju za Chichleya više nema posla.

— Bit će mi osobito zadovoljstvo — reče Humbleby unijevši u glas poučni prizvuk — premda su takva zadovoljstva na samom dnu ljestvice moralnih vrijednosti. No zbog toga nisu manje zanimljiva.... Hoćete li sa mnom?

— Neću, hvala. Smuča mi se kad ljudska stvorenja vidim u stupici, zaslužila to ili ne.

— Imate pravo — reče inspektor staloženo. — To nikada nije ugodan posao — doda i ustane. — Poslije možemo o svemu popričati.

— Drage volje — složi se profesor Fen. — Bit ću u »The Athenaeumu«. Večerajte sa mnom.

— Dogovoreno — pristane Humbleby, pođe prema vratima i tamo se okrene. — A što se tiče slučaja Crane, sad će odvjetnici zasukati rukave. Do viđenja!

Sat i pol poslije toga inspektor je pokucao na jedna vrata. Otvorila ih je služavka, neuredno žensko čeljade krupnih, prilično obnaženih grudi, koja je neodoljivo podsjećala na likove iz engleskih romana osamnaestog stoljeća.

— Ne, gospodine — rekla je otegnuto — gospodin se od jutros nije vratio.

Fen je saznao da je taj gospodin posljednjih dana često bio odsutan iz kuće. Zatim mu je djevojka, prkosno podigavši pjegavi nosić, dopustila da se sam uvjeri, ako joj ne vjeruje...

Policajci su ušli i sve dobro pretražili, ali vlasnika kuće nisu našli. Humbleby je ostavio dvojicu da ga uhapsu ako bi se kojim slučajem vratio, i iziđe neraspoložen s narednikom. Ovoga se pak nije osobito dojmilo što je osobno prisustvovao raspletu slučaja koji je još bio tema dana. Pripadao je staroj školi i po njemu je ubojstvo bilo

ubojstvo, ništa više, bez obzira na to je li žrtva poanata glumica ili obična skitnica. Sva hapšenja u osnovi su ista. To je određeni posao radi zaštite morala i pravde. Pročistivši grlo, narednik se svome pretpostavljenom usudio postaviti pitanje:

— Što mislite, hoće li pobjeći iz zemlje?

— Mislim da neće — promrmlja Humbleby. — Nije to više lako.

— Naravno, uza sve te mjere što ih vlada poduzima. Znam, to nam mnogo pomaže, ali bez nekih bi nam bilo lakše. Na primjer, bez crvene vrpce za pisajući stroj. Koliko nam tek zadaje posla dok očistimo prste...

I Humbleby je imao slična iskustva.

— Donekle imate pravo, ali u ovom je slučaju crvena vrpca i te kako korisna. A što se tiče našega momka: šanse su devedeset i devet prema sto u našu korist... da neće umaći pravdi.

Ako nije umro prirodnom smrću, Evan George je mnogo godina nakon ovih događaja zacijelo čestitao sam sebi što se sudbina odlučila baš za onaj jedan posto vjerojatnoće.

»Profesoru Gervaiseu Fenu, »Leiper Films Inc.«, Filmski studio u Dong Fultonu, Engleska.

Meksiko, travnja Dragi profesore Fen!

Vjerojatno ćete se začuditi što pišem vama, a ne policiji. Premda smo se poznavali vrlo kratko i površno, oduvijek sam vam se divio kao izuzetno nadarenom kriminologu, s stoga baš vama šaljem ovo priznanje koje će bez sumnje zauzeti istaknuto mjesto u povijesti zločina.

Uvjeren sam da ćete ga predati policiji kako bi se u ovom slučaju konačno objasnile neke nejasnoće.

Ne kajem se za ono što sam učinio. Ono troje je zaslužilo smrt. Međutim, sada kad je posao završen, osjećam se, začudo, praznim.

Žao mi je što nisam mogao pratiti tok istrage. Posebno me zanima jeste li još prije moga bijega, s obzirom na svoje sposobnosti, a moj hotimični nemar, naslutili rješenje.

Rekao sam hotimičan nemar. Jer, da sam htio, mogao sam tako uspješno zamesti tragove da ni vi ne bi u mene posumnjali. Jedino nisam mogao prikriti identitet Glorije Scott, odnosno moje kćerke Madeline.

Ja sam je obožavao. Skrećem vam pažnju na prošlo vrijeme, i to ne samo stoga što Madeline više nije među živima. Kad sam Mauricea Cranea one subote gledao kako umire, u meni je nastupila duboka psihološka promjena.

No, o tome poslije.

Sad ću se vratiti dvadesetak godina unatrag da bi vam bilo jasnije zašto sam ubio Craneove.

Svoju ženu Dorothy upoznao sam u Johannesbrugu u kojem sam rođen i gdje sam proveo prvih trideset i sedam godina. Ne znam što me je na njoj privuklo, osim vanjštine. Ugled pisca stekao sam mnogo kasnije, a i priličan imetak. Kad sam sreo Dorothy, bio sam beznačajna osoba, činovnik u 'De Windt Diamond Company'. I ona je poput mene bila bez roditelja, a živjela je od nešto uloženog novca. U to sam vrijeme počeo pisati i za početak mi je bio potreban novac.

I tako se dogodilo: nisam se oženio s Dorothy, nego s njenim bankovnim računom.

Bila je privlačna: vitka, visoka i plavooka, a ja sam joj bio sušta suprotnost: nizak i tamnopus. Vjerojatno je u meni naslućivala nadarenost, i to joj je zacijelo laskalo. I tako sam pao u stupicu.

Moj se brak već nakon nekoliko tjedana pretvorio u pravi pakao. Onako neugledan i ovisan o njezinu novcu, što sam mogao učiniti? Ni pisanje mi isprva nije išlo od ruke, što bi ona obilno iskoristila da mi se naruga. A i naš seksualni odnos, kad bi se udostojala da me usliša, bio je pravo ruglo.

Tada se rodila Madeline.

Osim umjetničkog stvaralaštva, dijete je u meni izazvalo dotad najsnažnije osjećaje, već i zbog toga što sam se bez pravih prijatelja osjećao zapostavljen, uskraćen. Zato sam sada sve ono zatomijeno u sebi posvetio djevojčici. To se godinama razvilo u pravu opsesiju. Ovo vam pismo pišem i zbog toga da bolje shvatite zašto sam se odlučio na onako dramatičan korak — osvetu.

Žena me je mrzila i prezirala, a poslije je to prenijela i na Madeline. Tjelesno je nije zlostavljala, ali je majčin odgoj na djevojčici ostavljao tragove. Nije bila omiljena ni u filmskom studiju ni u Menenfordu. Bila je neiskrena i nepovjerljiva i sve je to bila posljedica odgoja. Uvjeren sam: da nije umrla, još se mogla popraviti jer je po prirodi bila drugačija, mnogo bolja.

Sada, kad je sve iza nas, ocjenjujem je mnogo trezvenije.

Razvila se u umišljenu, luckastu i divlju djevojku. Ne bih o tome govorio da je sama za to bila kriva. Odgovornost snosi Dorothy, moja žena i...

Htio sam reći — nitko više, ali to ne bi bila istina. I ja sam donekle za to odgovoran.

Razveo sam se od Dorothy i sud je njoj dodijelio dijete... na milost i nemilost.

O razvodu neću duljiti. Život u kući bio mi je nepodnošljiv, pa sam se utješio ljubavnicom. Dorothy je to saznala i odmah iskoristila priliku da me se otarasi. Razvod me inače nije pogodio; radije bih umro od gladi nego da i dalje živim od njezina novca. Ali, Madeline sam upravo obožavao, tada joj je bilo šest godina, i nisam mogao podnijeti da nas razdvoje. Dorothy je to znala i osvetila mi se. Pokušao sam da Madeline vratim sudom, ali uzalud. Čak sam pomišljao na samoubojstvo, ali mi se to učinilo izdajom prema kćerki

kojoj bih jednom, možda u dalekoj budućnosti, mogao biti od koristi. I tako sam se odao piću i napustio Južnu Afriku. Bio sam mrtav pijan puna tri tjedna, a kad mi je ponestalo novca, radio sam na brodu kojim sam bio krenuo u Englesku.

Ovdje je moj spisateljski talent došao do punog izražaja. Radio sam samo radi Madeline, radio i štedio, i nije bilo dana da o njoj nisam mislio. Ponekad sam od prijatelja u Južnoj Africi o kćeri dobijao vijesti, ali u Engleskoj o njoj nikome nisam rekao ni riječi. Čak sumnjam da je itko znao da sam bio oženjen. Primio sam i nekoliko njezinih fotografija...

I tako sam je prepoznao na zabavi kod Nicholasa Cranea.

Saznao sam da Dorothy i Madeline dolaze u Englesku. Dorothy je imala rak na plućima, pa je došla da je pregledaju u Harley Streetu. Pokušao sam im ući u trag nakon iskrčavanja, ali bez ikakva rezultata. I tako više nisam znao gdje su, što rade, jesu li uopće žive. Bio sam spreman i da se nagodim s Dorothy samo da mi dopusti da se viđam s Madeline. Ali one su se izgubile bez traga. Sad sam uvjeren da se detektivska agencija koju sam unajmio nije dovoljno potrudila.

Bio sam silno očajan, i to baš tada kad je Leiper od mene zatražio da napišem scenarij za «Nesretnu gospođu». Ponudu sam u prvi mah htio odbiti, ali tad sam se ponadao da će me novi posao zaokupiti, otkloniti tmurne misli. U ono vrijeme nisam imao pojma da Madeline radi na filmu, i premda sam nekoliko puta čuo ime Glorije Scott, ono mi nije ništa značilo. Budući da kao nosilac manje uloge nije prisustvovala sastancima na kojima smo raspravljali o scenariju, nije bilo prilike da je sretnem.

Tada me je Nicholas pozvao na zabavu.

Kad je ona ušla, s nekim sam razgovarao. Kad sam je pak poslije ugledao, odmah sam je prepoznao. Da već nisam bio dobrano pripit, zacijelo bih napravio pravu scenu. Onako sam mislio da sanjam.

I ona je mene prepoznala. Caroline Cecil je rekla inspektoru Humblebyju da je Madeline bila iznenađena — to sam bio ja. Ona mi je sliku zacijelo već vidjela na omotnicama knjiga, ali nije znala da radim scenarij za »Nesretnu gospođu«.

Zatim su nas predstavili jedno drugome. Razgovarali smo kao tek upoznati neznanci. Nijedno nije bilo sigurno da ga je ono drugo

prepoznalo. Osim toga, shvatili smo da mjesto nije prikladno za susret oca i kćeri nakon toliko godina. Zabava se oteгла i ja sam ispijao čašu za čašom. Poslije je Madeline zaostala da nešto porazgovara s Nicholasom, a ja sam je s nekima čekao na pločniku.

Čudno je ljudsko srce. Strastveno sam želio biti uz nju, pa sam smatrao prirodnim da i ona želi to isto. Prevario sam se. Dugo sam bio odsutan iz njezina života, za nju sam značio samo ime. Tko zna što joj je Dorothy o meni nabajala. Djevojka je bila u Engleskoj već dvije godine ne poduzevši baš ništa da me nađe.

I tada mi se obratila željna utjehe. Šetajući do Piccadillyja ispričala mi je sve: kako je mrzila majku koja je umrla u liverpulskom hotelu odmah nakon iskrčavanja. Budući da je bila maloljetna, bojala se da će joj za tutora odrediti Dorothyina brata koji joj je bio mrzak, pa je pobjegla u Mennford još iste noći, ne govoreći nikome o majčinoj smrti. Namjestila se u tamošnjem kazalištu pod lažnim imenom, strahujući od policije. Pokušaj ureda za nestale osobe da je pronađe završio je neuspjehom.

Te je noći bila gotovo histerična. Ispričala mi je što su joj uradili Maurice, Madge i Nicholas Crane.

Možete pojmili kako sam se osjećao. Utješio sam je koliko sam mogao. Učinilo mi se da se smirila i da jedva čeka da se u krevetu valjano isplače. Dogovorili smo se da ću je sutradan ujutro posjetiti u njezinu stanu. Smjestio sam je u taksi, osjetivši da je željna samoće.

Naravno, policiji sam o tom susretu lagao. Maurice je tada već bio mrtav, a ja nisam mogao priznati da sam otac Glorije Scott.

Dok sam onako uzrujan pogledom pratio taksi, odjednom me obuzela zla slutnja: nisam je smio pustiti samu. Dozvaao sam drugi taksi i rekao vozaču da me odveze na njezinu adresu u Stamford Street.

I kad smo stigli na most Waterloo — upravo su je izvlačili iz rijeke.

Opazio sam okupljenu gomilu znatiželjnika i naredio vozaču da stane. Slutio sam da se dogodilo ono najgore. Na mostu sam ostao samo koliko je bilo potrebno da saznam pojedinosti. Zatim me je taksi odvezao u hotel.

Te noći nisam sklopio oka. Dva stiha Popeove elegije neprekidno su mi se vrzla po glavi: »Posvuda čeka osveta da nenadano udari, i smrt će često pokucati na tvoja vrata«.

Zakupila me samo jedna želja — da ubijam.
Bilo ih je troje koje je valjalo ukloniti!

»Kao što znate, poslužio sam se colchicinom. Odlučio sam se za biljni otrov. Nikako ne shvaćam ubojice koji u ljekarnama kupuju paketiće arsena kad su nam polja i šume pune tolikih smrtonosnih biljaka. Ubrao sam neke, a amaterska destilacija pokazala se uspješnom, zar ne? Da pokušaj nije uspio, poslužio bih se nekim drugim sredstvom.

Destilacija je bila završena prije ručka u petak. Toga sam jutro već bio u Stamford Streetu da uklonim sve što bi moglo ukazati na Madelinin identitet. Ako mislite da sam glup varate se. To je bila taktika odgađanja. Znao sam da će Madelinin identitet biti otkriven prije ili poslije. Međutim, budući da nisam znao kakve će mi se prilike pružiti da ubijem svoje žrtve, bilo mi je potrebno nekoliko dana da sve valjano pripremim.

Priznat ću vam da sam se sam namjeravao predati policiji kad jednom sve bude gotovo. To vas vjerojatno ne iznenađuje. Time se može objasniti moja nesmotrenost — otisci cipela, na primjer. Naposljetku sam od toga ipak odustao, ne zbog pomanjkanja hrabrosti, nego zbog uvjerenja da takav čin društveno ničim ne bi bio opravdan.

Kad sam bio u Madelininu stanu, ponio sam za uspomenu neke njene stvarčice. Imam ih još, ali mi one više ništa ne znače.

Otrov sam stavio u Mauriceov lijek u petak poslije podne. Okolica Lanthom Housea obiluje skrovitim mjestima odakle se može motriti kuća. Ugledao, sam ga na prozoru i tako saznao u kojoj sobi spava. Kuća je velika i u nju se lako može ući, a da vas nitko ne opazi. Doduše, bilo je opasno šetkarati hodnicima nepozvan s tinkturom colchicina u džepu, ali ja nikad nisam zazirao od opasnosti, a sve ionako štiti smione. Tako je i bilo. I u Stamford Streetu, u Lanthom Houseu, na Doon Islandu ili u stanu Nicholasa Cranea — uvijek sam izmakao sretno.

Zatim sam otišao kući i čekao. Maurice Crane izdahnuo mi je pred očima. I tada, posve iznenada, Madeline mi je prestala biti ono najdragocjenije na svijetu. Ljubav prema njoj zamijenilo je drugo, mnogo snažnije čuvstvo. Dotad nisam vjerovao da tako nešto uopće postoji. Prevario sam se. Osjetio sam dublji, mnogo opojniji osjećaj, i

u čudu sam se pitao kako sam ga dotad mogao prikriti u sebi! Možda zato što sam izvrstan glumac.

Sad je Nicholas bio na redu, ali sve do ponedjeljka ujutro nije mi se pružila prilika da naum provedem u djelo. Tad mi se sudbina osmjehnula. Posjetio sam ga u stanu pod nekim tričavim izgovorom, u neprilično vrijeme. Ali, bio sam grozničavo nestrpljiv i dovoljno smion i nisam mario hoće li išta posumnjati. Rekao sam mu da odlazim iz Londona na neko vrijeme i da bih se prije s njim htio posavjetovati o nekim pojedinostima u vezi s mojim scenarijem. Ne znam je li mi povjerovao, ali prilike da mu u neko piće ulijem otrov nije bilo. Na svu sreću, vrata je prilikom izlaska neoprezno ostavio nezaključana, pa sam poslije lako ostvario što sam bio naumio.

To popodne odvezao sam se na Doon Island. Morao sam pričekati sat-dva da svi iziđu iz vikendice Madge Crane, a kad sam između šest i sedam uvečer konačno i to dočekaao, našao sam se u maloj neprilici: gdje da stavim otrov? Da budemo načistu, premda sam se nakon Mauriceove smrti promijenio, ljubav prema kćerki više me nije pitala na akciju — nego nešto drugo. Ipak nisam postao kriminalac koji ubija radi samog zločina, premda i to, moram priznati, ima svojih privlačnosti. Da sam podlegao toj napasti, djevojka koja me je progonila do središta labirinta ne bi bila živa. A i neki drugi. Zadržao sam kontrolu nad sobom, pazeći da u zločinu ne pretjerujem. Zbog toga će me netko vjerojatno smatrati čudovištem koje ipak ima savjest.

Kad sam kroz prozor ušao u Madgeinu vikendicu, nisam znao gdje da stavim otrov. Nisam opazio nikakve bočice za lijek, a drugdje... bojao sam se da ne otrujem tajnicu. Naposljetku sam se odlučio za džin. I ovaj je pokušaj uspio, s određenim zakašnjenjem.

Iste sam se noći vratio u Lamthom House i neupadljivo ošteti upravljajući mehanizam Nicholasova auta. Zabrinuo sam se da će poslije ona dva trovanja Nicholas udvostručiti oprez prema svemu što bi moglo biti otrovano. I zato sam mu za svaki slučaj pokušao namjestiti prometnu nesreću. Kao što znate, sutradan je u studiju bio sastanak. Kad sam u tom autu ugledao Davida Cranea, bio sam zaprepašten. Protiv njega nisam imao ništa, niti sam želio da umre. I zato sam poslije ručka u garaži željeznom šipkom onesposobio

motor. Recite to svakoj budali koja me smatra krvoločnim manijakom.

Nicholasa sam ubio u utorak uvečer iznenada nepredviđeno. S pravom se ponosim tim susretom. Odmah je pogodio zašto sam došao. Bio je jači, mlađi i naoružan revolverom. A ja sam imao samo nož što sam ga bio ponio iz Južne Afrike. Ipak sam ga napao, a on je, onako iznenađen, promašio. Možda ćete i vi pomisliti da sam krvoločan. Ako tako mislite, varate se. Moje uzbuđenje bilo je drugačije, tankočutnije prirode.

Na žalost, čim sam ga ubio, izgubio sam glavu, i kad sam čuo da se netko približava, pobjegao sam ne sluteći da mi je za petama — djevojka. Zacijelo vam je подробно ispričala o našoj igri mačke i miša u labirintu. U njega sam utrčao posve slučajno i mnogo sam se zabrinuo hoću ili uopće izići. Zacijelo smo oboje različitim putovima stigli do središta. Kad je ona upalila šibicu i vrisnula, ja sam u tami pao preko humka i pipajući oko sebe pokušao otkriti je li preda mnom jama ili nešto drugo. To ju je bez sumnje uplašilo. I vama se moram ispričati što sam vas oborio i uzeo vam svitak sa žicom, ali vi shvaćate da mi se žurilo...

I tako se priča bliži kraju. Iz članka u večernjim izdanjima novina saznao sam da je Madge Crane mrtva. Budući da je moj posao bio završen, bilo je vrijeme da odem. U Brixtonu, u Devonu, ukrao sam motorni čamac, prešao Kanal i iskrcao se blizu Chenbourga. Tamo sam se ukrcao na brod koji me je odvezao u Meksiko, gdje živim i sada. Novac sam uložio u dijamante, što i vama preporučujem u ovo naše vrijeme nestabilnosti i novčanih poremećaja.

Sada znate sve. Još nešto morate saznati, a to je...«

Ovdje se rukopis prekida.

— Što je to nešto? — reče Fen.

— Možda želja svakog ubojice da bude jedinstven. Uvjeren sam da svaki od njih smatra da je ono što se događa u njegovoj glavi bez presedana u svjetskoj povijesti.

Judy Flecker klimne.

— Ali on je napisao i drugih pisama. Možda su vam ona pomogla da popunite prazninu.

— Napisao ih je tucet — složi se Humbleby — i još ih piše. Većinom su to puka maštanja.

— Vjeruje li još da je pobjegao u Meksiko?

— Ne. Spominje Labrador, ponekad i Saharu. Ni jedno ni drugo ne nalikuje na Broadmoor, ali to mu, čini se, nimalo ne smeta.

— A ono prvo pismo?

— Adresirano Fenu? Ono je jedino suvislo i uglavnom odgovara istini.

— Je li sasvim poludio?

Humbleby potvrdno klimne.

— Onda kad je počinio one zločine?

— Vjerojatno je počelo još onda. Ali pogled na umirućeg Mauricea Cranea bio je presudan.

— Sva se naježim — promrsi Judy — kad god se sjetim labirinta... Uhapsili ste ga u Londonu, zar ne?

— Da, u gostionici u Tottenham Court Pubu za ručkom. Slika mu je bila u svim novinama i gostioničar ga je u četvrtak prepoznao i telefonirao nam. Tko zna što je tamo tražio. Ludilo je već toliko uznapredovalo da suđenje više nije dolazilo u obzir.

Sjedili su u salonu kluba u Long Fultonu. Bila je to duga i niska prostorija. Naslonjači su bili presvučeni šarenom tkaninom, piće je bilo na niskim stolićima sa staklenim pločama. Proljetno sunce sjalo je kroz prozore. Budući da je bilo podne, u klubu je bilo malo ljudi. Fen i Humbleby uspjeli su tek dva mjeseca poslije raspleta slučaja Crane odvojiti malo vremena da se odazovu Judynu pozivu.

Djevojka se okrene Fenu. U pogledu joj bljesne znatiželja.

— Poslužili ste se logikom, zar ne?

— Donekle. Sve se pojednostavilo kad smo prihvatili pretpostavku da ubojica nije imao suradnika koji bi bio na Doon Islandu dok je on

u Lanthorn Houseu. Međutim, deduktivno razmišljanje pričinjalo nam je poteškoća: nudilo je previše alternativa kojima bi se tajna mogla objasniti. No, ne možemo očekivati da se pravi život uklopi u sheme kriminalnih priča u kojima se zločinci hvataju samo na temelju logičkog zaključivanja. Ponekad mislim...

— Samo nastavite — ponuka ga inspektor zirkajući iskosa.

— Ključ zagonetke pojavio se tek pri kraju, a to je bila obavijest da je džin u vikendici mogao biti otrovan između šest i sedam uvečer u ponedjeljak. Istoga je dana stavljen otrov i u Nicholasov lijek, ili od sedam do osam prije podne ili od šest do sedam poslije podne. Tako je čak naš prijatelj Humbleby mogao zaključiti da između šest i sedam poslije podne ubojica nije mogao biti na dva mjesta udaljena tri sata vožnje. A to znači da je ubojica pomiješao otrov s Nicholasovim lijekom u ponedjeljak ujutro. Bilo je nesumnjivo da se ubojica okomio na one koji su skrivili smrt Glorije Scott. Zanimljivo je da je otrov bio stavljen u Nicholasov lijek prije nego što je objavljen onaj članak u »Mercuryju«. Drugim riječima, ubojica se okomio na Nicholasa prije nego što je javnost saznala da je i on skrivio smrt mlade glumice, i to u vrijeme kad su je smatrali njegovom štíćenicom. Ja sam slutio da je uzrok svemu onaj ugovor, ali ubojica, sjetimo se samo kako je poštedio Davida Cranea uništivši motor, zacijelo nije ubijao na temelju slutnje.

— Zar nije ono s autom mogao izvesti i David? — upita Judy podbočivši šakama bradu.

— Mogao je... da je on bio ubojica. Ali Humbleby je dokazao da David nije mogao staviti otrov u glumičin džin.

— Oh da... sjećam se.

— Ubojica je bio obazriv prema nevinima. A budući da je stavio otrov u Nicholasov lijek u ponedjeljak ujutro, morao je na neki način saznati o triku s ugovorom koji je očajnu djevojku natjerao u smrt. Postavlja se pitanje: kako je to saznao? Do 8.20 u ponedjeljak, kad je Snerd predao Rounceyu pismo, samo ih je četvero znalo za podlu prijevaru: Madge, Nicholas, Snerd i sama Gloria. Koji bi od njih mogao biti ubojica. Možda Snerd? Ali kad je Nicholas izdahnuo od udarca nožem, detektiv je već bio iza rešetaka. Znači netko od njih četvero ispričao je nekom petom o triku kojemu je nasjela nesretna Gloria. Ni tu Snerd ne dolazi u obzir. On je Humblebyju rekao sve što

je znao. On nije od onih koji stvaraju sebi neprilike da bi zaštitili druge. Madge i Nicholas? Njima je bila u opasnosti karijera ako se išta od toga sazna u javnosti.

— Znači, preostaje Gloria Scott.

— A ona je u vrijeme otkako se rastala s Nicholasom, pa do časa kad se bacila u Temzu, razgovarala samo s jednom osobom.

— S Evanom Georgeom — promrmlja Judy. — Naravno, ali, on je to mogao reći nekom trećem...

— Mogao je. Ali, zašto je to prešutio policiji?

Judy se zamisli.

— Nije smio priznati jer je bio Glorijin otac. Bio bi osumnjičen za Mauriceovo ubojstvo. Ne bi se usudio ni da je bio nevin.

Fen zaniječe glavom.

— Ta je pretpostavka neodrživa. U vrijeme kad je lagao još se nije znalo je li Maurice ubijen. Mogao je umrijeti i naravnom smrću, a tako bi vjerojatno prosuđivao i George... da je bio nevin.

— Naravno... Ali, postoji još jedna pretpostavka.

— Da je čujemo — znatiželjno će profesor.

— George je lagao da nekog zaštititi.

— Nekoga kome je ispričao što je saznao od kćerke?

Djevojka klimne, a u Fenovu pogledu bljesne.

— Doista ne znam kako bi nekoga mogao zaštititi. Otrov u ono vrijeme još nije bio u Nicholasovu lijeku, a kad se to dogodilo, sva ta petljancija s ugovorom više i nije bila važna. I zato se nameće samo jedan zaključak: George je lagao da zaštititi sebe...

— Jeste li znali?

— Nisam, samo sam naslućivao da su u srodstvu, premda se činilo najvjerojatnijim da joj je otac.

Nastupila je duga tišina. U mislima su se prenijeli u događaje od prije dva mjeseca u kojima je svatko od njih sudjelovao na svoj, osebujan način. Judy prva prekine tišinu.

— Jadni David... Trebat će mu dugo da se od svega oporavi.

— Radi li još ovdje? — upita profesor Fen.

— Ne radi. Posao mu ionako nije išao od ruke. U kolovozu navršava trideset i petu, pa će živjeti od novca što mu ga je ostavio otac... Zaprosio me je nedavno.

— Jeste li pristali?

— Nisam. Vrlo mi je drag, ali on bi bio tek četvrtina pravoga supruža. Da bi se nedostatak nadoknadio, valjalo bi se udati još za nekoga, a zakon ne dopušta poligamiju.

— Poliandriju — ispravi je Fen blago.

— Dobro... poliandriju, premda bi to... — djevojka se sanjarski zagleda kroz prozor — možda bilo uzbudljivo.

— Nikad se ne zna — neodređeno će Fen. — Nego, što će biti s »Nesretnom gospođom«?

— Ništa — reče Judy. — Čini se da je se Leiper odjednom zasitio.

— Zacijelo ga je privuklo nešto novo.

— Kako znate? — iznenadi se Judy. — Zanio se mišlju da snimi film o Philipu Sidneyu.

— I da dokaže — naruga se Fen — kako je sveukupnu Sidneyevu poeziju 1909. godine napisao T. S. Eliot.

Humbleby nestrpljivo pogleda na sat.

— Ja moram otići. Imam sastanak s nekim provaljivačima u Hammersmithu.

— Još samo nešto — nagne se Judy naprijed. — Je li istina ono što je George napisao o Glorijinu djetinjstvu?

— Jeste, koliko smo mogli provjeriti. Zašto pitate?

— Ne znam... Voljela sam je. Kad se sjetim tog slučaja, najprije pomislim na nju. Bila je loše sreće, uz takvu majku, a i od oca je vjerojatno naslijedila nešto loše...

— Doista je bila nesretna — reče Humbleby ozbiljno. — Nije uradila ništa čime bi zaslužila prijekor.

Fen podigne čašu.

— I tako smo došli do posljednje zdravice. Slučaj je počeo s Glorijom Scott, s njom će i završiti...

I ono dvoje je podiglo čaše.

— U sjećanje — nazdravi Fen svečano — »Nesretne gospođe«!

KRAJ
ŽELEZNI

www.CroWArez.org
www.BosnaUnited.net

BOILEAU NARCEJAC - TROJICA SUMNJIVIH

Često su mi običavali pitati što poduzimam kada treba razjasniti posebno zamršen slučaj. Hm... Ni sam zapravo ne znam točno. Postoje, dakako, rutinski postupci, no u osnovi stvar se na neki način odvija sama od sebe. Merlin, naš dobri, stari učitelj, kojega smo u šali zvali »Čarobnjak Merlin«, često je istražni postupak u nekom kriminalističkom slučaju uspoređivao s apstraktnom slikom. »Ako čovjek ima smisla za apstraktno slikarstvo«, govorio je, »tada opaža je li slika okrenuta točno ili naopako...« Dobra usporedba. To, međutim, nije baš lako odgonetnuti; čovjek najčešće sliku mora okrenuti nekoliko puta prije nego što napokon opazi što ona predstavlja. Pri tom ponekad prijete opasnost da ošteti vid.

Slučaj s trojicom sumnjivih svojedobno... bilo je nešto slično. Moji suradnici i ja danima smo razbijali glave, dok iznenada nismo otkrili da smo cijelo vrijeme sliku jednostavno držali naopako...

Dogodilo se to u vrijeme godišnjih odmora... točnije 10. kolovoza. Pariz je, kao obično u to vrijeme, bio praktički pust; svi koji su mogli napustili su grad.

Stoga nestanak Raymonds Laffayea zacijelo ne bi bio tako brzo otkriven da pazikući zgrade u Rue Lauriston, u kojoj je čovjek stanovao, to nije poslalo sumnjivo. Laffaye bi se, naime, uvijek prije nego što bi oputovao javio pazikući, a kako ga žena dva dana nije vidjela, zabrinula se i obavijestila policiju.

U dnevnoj sobi Laffayeovog stana gorjelo je svjetlo. Policajci su zvonili, lupali — ali nitko se nije javljao. Pozvali su bravara, koji je bez muke otvorio vrata. Ono što su kolege iz okružne policijske stanice ugledali ponukalo ih je da pozovu nas.

Odmah smo krenuli.

Stao je izgledao kao da se u njemu odvijala ogorčena borba... naslonjač prevrnut, stolić zacijelo nije bio na svome mjestu, čilim potpuno zgužvan, posvuda razbacane krhotine velike vaze... Borba na život i smrt? Na prvi pogled sve je ukazivalo na tako nešto. S druge strane, nešto mi je govorilo da budem oprezan, da ono što vidim ne prihvatim zdravo za gotovo. Zbrka bijaše savršena, činila se upravo namještenom...

U spavaćoj sobi nismo zapazili nikakav nered, tek je na neobičan način nestao samo pokrivač za krevet. Pošao sam u kuhinju. Na kuhinjskom stolu ležalo je gotovo potpuno istrošeno klupko prilično čvrste vrpce, a u predsoblju, iza otvorenih vrata, našao sam krvlju uprljani rupčić s inicijalima R. L.

Sredio sam svoja zapažanja i sumnje. Sve je ukazivalo na to da je Raymond Laffaye napadnut i savladan — možda čak umoren — u dnevnoj sobi. Zločinac ga je potom umotao u pokrivač, »omot«
brižno zavezao, iznio ga dolje i strpao u pripremljeni auto. Netko je, zacijelo Laffaye, a možda i zločinac (ili zločinka) bio ozlijeđen, otuda krvave mrlje na pronađenom rupčiću.

Rijetko kada je neki zločin tako očigledan. Naslućivao sam da je sve to samo inscenacija. Prevrnuti stolac, na primjer: nizak i prilične, težak; nije bilo lako prevrnuti ga, pokušavao sam to nekoliko puta. To, međutim, nije bilo sve. Soba u kojoj se odvija borba jednostavno izgleda posve drukčije; čovjek to godinama jasno spozna.

Rupčić sam dao odnijeti na ispitivanje u laboratorij; no bio sam uvjeren da je Laffaye, stari lisac, svoju vlastitu krv ostavio na »mjestu zločina.«

Laffayea sam, naime, dobro poznavao. S njim sam već imao posla prije nekoliko godina — zbog neke krađe što se dogodila u njegovom uredu. Zapravo, prilično beznačajna stvar, no jedna sitnica, otkrivena u istrazi, sve više me uvjeravala da Laffaye nema čistu savjest, da je lukav i da ću, prije ili poslije, ponovno imati s njim posla.

Za sada ga, međutim, nisam našao.

Organizirao sam istragu, dajući pojedinim službenicima policije određene zadatke, a onda sam, kao što je uobičajeno, počeo ispitivati sve one koji bi mogli pridonijeti rasvjetljavanju slučaja. Najprije sam odlučio razgovarati s pazikućom; od njega međutim, nisam saznao ništa osobito. Napomenuo mi je da je Raymond Laffaye živio prilično ravnomjernim životom. Na spavanje je odlazio kasno, a i kasno ustajao. Posjeti? Ne. Nikada. Baš nikada. Ostali stanari? Na ljetovanju. Svi su otputovali.

Drugim riječima: u slučaju da je Laffaye umoren — a ja sam takvu mogućnost odmah odbacio — zločinac je, bez velike opasnosti da bude zamijećen, leš mogao odvući do dizala, spustiti ga u prizemlje i iznijeti napolje. Mogao je to učiniti bez opasnosti da bude viđen, ali

ne bez velikih napora; Laffaye, sjećam se dobro, bijaše viši od mene, a mogao je biti težak otprilike 85 kilograma.

No to se zacijelo nije dogodilo. Po onome što sam vidio, zaključio sam da je Raymond Laffaye pobjegao. I to tako da se ne mora plašiti potjere. Ako je moja pretpostavka bila točna, morao je, dakako, imati razlog za svoje ponašanje. Možda neki razlog poslovne prirode?

Laffaye je vodio malenu filmsku produkciju. Snimao je uglavnom reklamne spotove. U posljednje vrijeme isključivo samo to, iako se mora reći da je i to bilo veoma rijetko. Yvonne Hardouin, Laffayeova tajnica, otvoreno mi je rekla da se tvrtka nalazila pred stečajem. Dodala je kako je tome kriv šef, koji ne samo da je nemaran već i bezobziran; imao je više dugova nego kose na glavi. Njoj je dužan plaću za posljednja dva mjeseca... A onda još i otkaz! Suze su joj potekle niz obraze.

Henri Felgraud, ortak Raymonda Laffayea, bez oklijevanja je nestaloga okarakterizirao kao nitkova i varalicu. Ispričao mi je kako su njih dvojica bili školski drugovi. Nekad je Laffaye bio dobar drug. Strahovito lijen, ali se u svakoj prilici znao snaći. I varati je znao, o, da! Ponekad bi se pojavio na kućnim vratima, pa iznenađenim ljudima tvrdio kako sakuplja novac u neke dobrotvorne svrhe; svi su mu povjerovali i spremno davali novac.

— Zapravo, već sam tada morao shvatiti kakav je — nastavio je Felgraud. — No sve je to bilo još prilično bezazleno, zar ne? A i tko bi posumnjao da se čovjek u njegovim godinama šali i vara druge? Da, a onda smo se nas dvojica posve slučajno prije dvije godine ponovno sreli. Raymond se odmah dao na posao, udarajući na sva zvana svoje zamisli, planove. Želio je proširiti posao, snimati televizijske filmove, što ja znam. A onda je počeo manipulirati brojkama... Jednostavno ne možete zamisliti, komesare, što se sve može postići brojkama! Jednom riječi, dopustio sam da me pridobije; uložio sam u posao priličnu svotu. Ne baš posve nepromišljeno. Tvrtka je tada dobro stajala, kažem vam! No, ostao sam bez svog novca. Ne znam, kamo je nestao. Raymond nije sve mogao spiskati na engleska odijela po mjeri i najskuplje kubanske cigare. Novac je, međutim, ipak nestao. Moj ortak glumio je spretnog poslovnog čovjeka koji se razbacuje visokim napojnicama i čija je blagajna neprestano puna. Uvijek je vodio glavnu riječ, jednostavno nisam

smio prigovoriti; uvijek je bio pretjerano nasmiješen, osobito kad bi se našao u blizini ogledala. Varalica je to, obmanjivač! Zna, on je posebnim načinom znao ljude potapšati po ramenu i naglašenom ravnodušnošću reći: »Smirite se: vi ste valjan trgovac staroga kova, ali o trgovini nemate pojma...« I ja sam to doživio. Došlo mi je da ga odalamim! Jednom sam to i učinio. Toliko me razbjesnio da se nisam mogao svladati. Bio sam izvan sebe, razumijete... A on? Pravio se velikodušan, džentlemen koji se ne obazire na nepromišljene postupke drugih. Rekao je samo kako je zamišljao da će naša suradnja biti plodnija. To je bilo sve. Hladnokrvno bih ga mogao zadaviti, propalicu!

— Hm... Jeste li ga zadavili?

— Da li sam... E, slušajte vi!

— Ipak, nema ga. Nestao netragom. Što vi mislite o tome?

— Pobjegao je! Naprosto pobjegao pred vjerovnicima. Pitajte njegovog brata, on bi vam mogao mnogo toga reći!

Potražio sam, dakle, Denisa Laffayea, koji je, nakon objavljene obavijesti preko radija da se vrati kući, prekinuo godišnji odmor. Stidio se.

— Raymond? Varate se, ako mislite da je on samo bijedni, sitni parazit! Lopov je on, pravi lopov...

Ispričao mi je potom kako je njegov brat pozajmio od oca veće svote novaca i obavezao se da će poslije očeve smrti kod razdiobe baštine novac isplatiti njemu, Denisu. Čak je potpisao i priznanice na pozajmljene iznose

— Mogu vam ih pokazati! Sada, kad je otac mrtav, usuđuje se tvrditi kako sam ja krivotvorio priznanice... Dakako, tužio sam ga. No nisam baš uvjeren da ću dobiti sudski postupak što sam ga bio pokrenuo. Zamislite, taj je lopov tada priznanice potpisao iskrivljenim rukopisom i stručnjaci sada ne mogu utvrditi je li uistinu riječ o njegovom rukopisu. To vam dovoljno govori kakav je, zar ne? — duboko uzdahne Denis Laffaye i nastavi: — E, a onda, njegove tajnice! Prava bruka! Sa svakom je imao odnose, a nakon tri mjeseca, kad bi se jedne zasitio, jednostavno bi je otpustio i našao drugu! Kao što je upravo slučaj s malom Hardouinovom. Jeste li već razgovarali s njom? Ljupka djevojka, zar ne? I nju je nasamario, baš kao i ostale. Najprije djevojkama obećava brda i doline, a onda ih

odbacuje... Yvonne Hardouin ima brata, Alberta. On je Raymondu otvoreno rekao ono što ga ide, prijetio mu. No uvidio je da tu ništa ne pomaže. Raymond se drži kao da ga se to uopće ne tiče... Znajte, nisam zloban, no ako Raymond jednoga dana bude morao ispaštati zbog svojih gluposti, neću ga žaliti! Od svega srca želim da plati za svoja nedjela.

— Možda se vaša pusta želja upravo ispunila — napomenuh.

— Koješta! Poznajem ja Raymonda! Novac, što ga je uspio pokupiti, sada rasipa negdje u Švicarskoj ili Belgiji. Dakako, pod lažnim imenom... Ne, ne morate brinuti za njega! Taj će za nekoliko tjedana ponovno pronaći nekoga glupana iz kojega će izvući novac. Raymond je izvanredno talentiran glumac. On će još daleko dogurati, vjerujte mi !

— Ipak, kad netko ima četrdeset osam godina...

— U tome i jest stvar! To mnoge dovodi u zabludu! Raymond djeluje veoma ozbiljno. Kad razgovarate s njim, pomišljate da brižljivo važe svaku riječ. Običava spustiti glas, pomalo oklijevajući, slegnuti ramenima i reći: »E, dakle vama uistinu mogu vjerovati...« To vas odmah obeshrabruje, kažem vam. Time vas odmah pridobije. Već sam se često pitao ne bi li bilo najbolje zatvoriti ga; umišljenost se danas može izliječiti!

Alberta Hardouina, brata otpuštene tajnice, lako sam pronašao. Moglo mu je biti 22 ili 23 godine, sportski razvijen, iskren i veseo momak. No kad sam spomenuo ime Raymonda Laffayeta, odjednom se namrštió.

— Taj nitkov! Ako mi samo dopadne šaka...

Ispričao mi je potom kako se njegova sestra zaljubila u svog šefa, koji je bio nevjerovatno uljudan, suzdržljiv, ponašao se pomalo očinski. Uvijek je radio tako kao da joj se želi povjeriti, dopustiti joj da sudjeluje u ostvarenju njegovih planova...

— Čovjeku poput Laffayea prijeko je potreban netko tko bi ga neprestano slušao, divio mu se, razumijete... Jednom, neposredno nakon što se moja sestra zaposlila kod njega, pozvao me na ručak. Moram priznati, komesare, da je i mene obmanuo. »Nedavno sam sklopio ugovor s Behnondom«, pričao je. »Pomalo je ucjenjivao, čudljiva zvijezda, jasno. No bezuvjetno je želio ulogu kod nas. Što to znači? Potpisao je...« Ja sam sjedio kao pravi idiot, progutao sam

sve što mi je ispričao, svaku riječ! Kako čovjek samo može biti tako naivan, komesare? A Yvonne, glupa guska, uistinu je povjerovala kako će se on oženiti s njom! E, možete zamisliti što je bilo kad joj je rekao: »Žao mi je, djevojko, bilo mi je lijepo s tobom, no sada potraži nekoga drugog...« Plašio sam se da će doživjeti živčani slom, kažem vam.

Sada sam bio uvjeren da je moja pretpostavka bila točna. Laffaye je nestao da bi izbjegao sve što bi mu moglo donijeti neugodnosti.

***

Dva dana poslije toga pronašli smo njegov leš. Izvadili smo ga iz Seine, dosta nizvodno od Pariza. No to još nije bilo sve. Nije se utopio, već je bio ubijen. Revolverom, pravo u srce. Kod sebe nije imao nikakvih dokumenata, a nismo našli ni pokrivača što je očigledno bio korišten kod prijenosa leša. Da li se vezica odriješila i pokrivač odnijela voda? Nisam bio baš uvjeren u to. Činilo mi se vjerojatnijim da je ubojica odmotao mrtvacu prije nego što ga je bacio u Seinu. Ubojica je zacijelo hladnokrvno proračunao sve mogućnosti. Prva mogućnost: leš nikada neće biti pronađen. Druga mogućnost: bit će otkriven veoma kasno, tako da ga više neće biti lako identificirati. Treća mogućnost: bit će otkriven brzo, no svi će misliti da je riječ o samoubojstvu. U svakom slučaju, ubojica je vjerovao da se nema čega plašiti.

Leš je, međutim, pronađen i identificiran, a samoubojstvo je, prema svemu sudeći, ionako bilo isključeno. Što se zapravo dogodilo? Bez obzira na to je li kombinirao sa »samoubojstvom« ili ne, zašto ubojica nije uklonio tragove borbe u Laffayeovu stanu? Možda je zaboravio to učiniti? Teško je to pretpostaviti.

Tako sam se prihvatio svoje pretpostavke o Laffayeovu bijegu, budući da više nisam znao odakle da počnem.

Najprije sam pričekao na nalaz obdukcije. Rezultat je jasno dokazivao da je Laffaye ustrijeljen i to noću između 8. i 9. kolovoza, otprilike oko ponoći. Ustrijeljen s takve udaljenosti što je isključivala svaku mogućnost samoubojstva. Sve sam to manje-više znao već i prije.

Prema onome što smo saznali u istrazi, tri su muškarca bila sumnjiva: ortak Henri Felgraud, brat ubijenoga Denis Laffaye i Albert Hardouin, brat otpuštene tajnice. Sve je ukazivalo na to da je jedan

od spomenute trojice počinio zločin: svaki od njih imao je razlog i svaki od njih bio je dovoljno snažan da leš odvuče do dizala i potom do automobila. Zločinac se zapravo izložio velikoj opasnosti, budući da ga je mogao zamijetiti netko od stanara kuće koji se eventualno prije vremena vratio s odmora, neki prolaznik na ulici ili slučajni vozač taksija. Odmah sam isključio mogućnost umorstva s predumišljanjem; sigurno je bila riječ o iznenadnoj svađi što je ubrzo poprimila tragičan kraj. Počinitelj se potom naišao u nebranom grožđu.

Sve raspoložive službenike komesarijata uključio sam u razjašnjavanje toga slučaja. Prvi rezultati su me razočarali. Sva trojica sumnjivih imali su alibi.

Mladi Hardouin je svoj odmor, što je završio 10 kolovoza, proveo s prijateljima u Anceniau kraj Nantesa. Posljednjeg dana, 9. kolovoza, dogovorili su se za odlazak u ribolov i zato su se prethodne večeri razišli nešto prije 21 sat, da bi se slijedećeg jutra već u šest sati našli na palubi brodića. Presudno je pitanje bilo: je li Hardouin za tih devet sati mogao prevaliti put Ancenis-Pariz-Ancenis i još k tome u Parizu ubiti Laffayea? Upravo jednostavan matematički primjer: od Nantesa do Pariza ima 400 kilometara; ako je prosječno vozio 100 kilometara na sat — a to je bnzim kolima bez daljnijega moguće postići, osobito noću kad je cesta obično pusta — imao je na raspolaganju osam sati za vožnju i točno sat vremena da Lafayefa... Dlanom ruke uhvatio sam se čelo?

Hoću li zapravo cijelog života razbijati glavu takvim matematičkim zadacima? Dobro, Hardouin je imao mogućnost. Doduše prokleta malenu. Zar ću morati ispitivati sve njegove prijatelje s godišnjeg odmora? Zar će moji ljudi morati saslušavati namještenike svih benzinskih stanica od Nantesa do Pariza što posluju i noću? Hardouin je morao negdje uzeti benzin... Ne, Odlučio sam privremeno prihvatiti Hardouinov alibi.

Henri Felgraud je stanovao u Versaillesu. Uvjeravao me da je cijelu večer bio kod kuće; do deset sati zajedno sa ženom gledao je televizijski program, a onda su pošli na spavanje. Žena je potvrdila njegovu izjavu. Mrzio sam takvu vrst alibija; tako neobično priprost, jednostavan, jasan... ako čovjek, naime, nema čvrstog razloga da posumnja u izjavu osumnjičenog, dođe mu da sve pošalje do vraga.

Ili sam možda nasumce morao reći: Dragi moj Felgraud, vi lažete! Tako se ne pobija ničiji alibi. Ne takav alibi... U daljnjem toku istrage to su, uostalom, potvrdile još dvije osobe: Felgraudova majka, koja je izjavila da spava veoma loše i da čuje svaki šum u kući, te kućna pomoćnica čija se soba nalazi odmah uz garažu. Obje su izjavile da ništa nisu čule. Jesam li po tome trebao da zaključim kako je sve četvero upleteno u zavjeru?

Treći mogući počinitelj zločina, Denis Laffaye, saznao je o nestanku svog brata u kampu u blizini Arcachona. Posve slučajno čuo je vijest objavljenu preko radija: »Molimo gospodina Denisa Laffayea, koji je sa svojim sivim kolima 'peugeot 404' i prikolicom krenuo na put i po svoj prilici se nalazi negdje u blizini Bordeauxa, da hitno nazove slijedeći telefonski broj...« Dakako, broj okružne policijske stanice koja je slučaj predala nama. Kamp je nešto slično poput nekog manjeg mjesta: susjedi tamo sve znaju. No što ako je Denis Laffaye negdje ostavio kola i prikolicu, pa posudio neki drugi automobil? Ili koristio vlak? Mržnja ne mora uvijek značiti isto, a najjača mržnja ponekad se rađa baš u obitelji.

Još jednom sam razmotrio sva tri alibija. Odmah sam, dakako, dao pregledati automobile trojice sumnjivih, no bez rezultata. Sa slikama Hardouina i Denisa Laffayea poslao sam ljude na sve benzinske stanice između Nantesa i Pariza, da se raspitaju o toj dvojici — međutim, ništa. Kod Felgraudovih sam ponovno razgovarao s kućnom pomoćnicom, pritisnuo sam je, pokušao zastrašiti; briznula je u plač, ali je ostala pri svojoj izjavi. Nazvao sam šefa policije u Bordeauxu i zamolio ga da pošalje ljude u kamp u blizini Arcachona — bez ikakvih rezultata. Moja predodžba o malom mjestu pokazala se pogrešnom; u kampu su za vrijeme praznika ljudi neprestano dolazili i odlazili. Nitko se, međutim, nije obazirao na ostale. Prijavnice su ispunjavali neuredno ili ih uopće nisu ispunjavali. Denis Laffaye bi, u slučaju da je bio tamo, svakako morao napustiti kamp 7. ili 8. kolovoza ujutro, ubiti svog brata u Parizu i iste noći ponovno se vratiti, a da to nitko ne zamijeti. U tom slučaju još uvijek bi 9. kolovoza prije podne opet bio u Arcachonu, dakle, više od 24 sata prije nego što je preko radija objavljena vijest da telefonom nazove okružnu policijsku stanicu.

Vrtio sam se u začaranom krugu, a umorstvu je u novinama poklonjena izuzetna pažnja. Kolovoz je, naime, za pariške novine uvijek vrijeme u kojem se ne zbiva ništa značajno i tako se vijest o smrti Raymonda Laffayea našla na naslovnim stranama.

Kad smo se slijedećeg jutra sastali na radnom dogovoru, nismo bili ni korak dalje nego prethodnog dana. Činilo se kao da smo opčinjeni i ne znamo se pomaknuti. Meni su se neprestano vrtjela u glavi trojica osumnjičenih. Ne znam zapravo zašto, jer ništa nisam imao protiv njih; čak su mi sva trojica bila simpatična. No morali smo pronaći ubojicu i ma koliko to željeli — osim njih trojice nismo znali tko bi još mogao počiniti zločin. Odmah u početku istrage obišao sam široki krug pokojnikovih poznanika, zapisao gdje se tko nalazio u vrijeme zločina i tko bi mogao imati eventualan razlog za zlodjelo. Točno je da je Laffaye imao velik broj neprijatelja. No neki vjerovnik neće postati ubojicom; naprotiv, stalo mu je da njegov dužnik ostane na životu. A žene koje je Laffaye vukao za nos? Bilo je među njima nekoliko njih koje su čak djelomično priznale da je prošao onako kako je i zaslužio, no ni jedna od tih žena nije bila sposobna vući leš težak 85 kilograma.

Inspektor Graux, moj suradnik, želio mi je pomoći: — Možda je ženi netko pomogao? — pripomenuo je.

Odmahnuo sam rukom; ništa nije ukazivalo na to. Kad praznine u nizu indicija čovjek jednom počinje popunjavati neodređenim nagađanjima, potpuno je izgubljen. Ne, uvijek se mora polaziti od poznatih činjenica. A ja sam do tada čvrsto ustanovio samo slijedeće: Raymonda Laffayea ubio je muškarac, i to snažan muškarac. Drugo, taj muškarac morao je biti jedan od trojice mojih sumnjivih. To su bile činjenice. U to sam se neprestano svakoga dana iznova uvjeravao; ujutro kod brijanja, u podne, dok sam u uredu jeo sendvič, nadalje, zadubljen u oskudni dokazni materijal i napokon još jednom uvečer kad sam odlazio na spavanje. Bio sam doslovce opsjednut slučajem umorstva i održavao tu opsjednutost, jer sam iz iskustva znao da će mi iznenada ipak sinuti rješenje zagonetke budem li dovoljno dugo razmišljao o svemu. Stotine i stotine puta analizirao sam tok događaja zlodjela, u prvom redu iznošenje leša: od stana do dizala, hodnikom od kućnog ulaza, do kola i onda vožnja do obale Seine... I kraj. Gotovo. Ništa više.

Nisam se, međutim, predavao.

Zamisli da si ti ubojica, govorio sam samome sebi. Upravo si ubio Laffayea. Zašto se toliko mučiš iznošenjem leša? Zašto se izlažeš tolikoj opasnosti? To je besmisleno! Zašto jednostavno ne ostaviš leš i mirno ne napustiš kuću? Ako ga već želiš ukloniti zašto barem ne urediš stan?

A onda odjednom...

Iznenada mi je sinulo. Od samog početka sliku sam držao naopako... A sve je bilo tako jednostavno!

Ubojica nipošto nije morao ići od mjesta zločina u stanu do Seine! Ne, mogao je ići i od mjesta zločina kraj Seine u stan!

Napokon!

Samo je muškarac mogao leš iznijeti iz stana — to je bilo jasno, to sam lako zaključio. No obrnuto! Ako je žena? Ako imam posla sa ženom ubojicom, onda se sam po sebi nameće zaključak da umorstvo nije počinjeno u stanu, već negdje drugdje — i to na obali Seine. Tamo gdje je ugovorila sastanak sa svojim ljubavnikom. Možda na mjestu njihova prvog ljubavnog sastanka. Jer, ona ga i nadalje voli; izabrala je baš to mjesto, zato da u njemu probudi sjećanja na šetnje dvoje zaljubljenih i da ga zamoli... da ga, preklinjući ga, zamoli neka je ne ostavlja. No, Laffaye samo ravnodušno sliježe ramenima; to vječito jadikovanje već mu je dosadilo. Žena u tom trenutku gubi glavu, vadi iz ručne torbice revolver što ga je negdje nabavila i puca. Pogađa ga pravo u srce; Laffaye ostaje na mjestu mrtav.

Tek tada postaje svjesna onoga što je učinila. Što sada? Uviđa kako postoji samo jedna mogućnost da glavu izvuče iz omče: njeno djelo mora izgledati kao zločin što ga može počiniti samo neki muškarac. Žena mrtvacu oduzima dokumente — tko zna, možda će ga teško biti identificirati — njegov krvlju uprljan rupčić zacijelo će joj dobro doći. Gurnula je leš u vodu. Sada treba samo još poći u stan Raymonda Laffayea i tamo načiniti nered... Barem u tome sam od početka imao dobar nos: slučaj je bio insceniran... Svatko će pomisliti da je umorstvo počinjeno u stanu, leš umotan i odnesen u pripremljena kola; nitko, međutim, neće ni pomisliti da bi žena... 85 kilograma...

***

Uhapsio sam Yvonne Hardouin.

Odmah je priznala. Ionako se namjeravala sama prijaviti, jer je živjela u neprestanom strahu, uvjereni da svaki krivac mora ispaštati za svoju krivnju. Jadna Yvonne! Uistinu sam je žalio...

Sva sreća da i kod nas zločine počinjene u afektu, općenito uzevši, sud kažnjava prilično blago.

Kraj
ŽELEZNI

www.CroWarez.org
www.BosnaUnited.net

Table of Contents

EDMUND CRISPIN: GLORIA

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

KRAJ

BOILEAU NARCEJAC - TROJICA SUMNJIVIH

Kraj